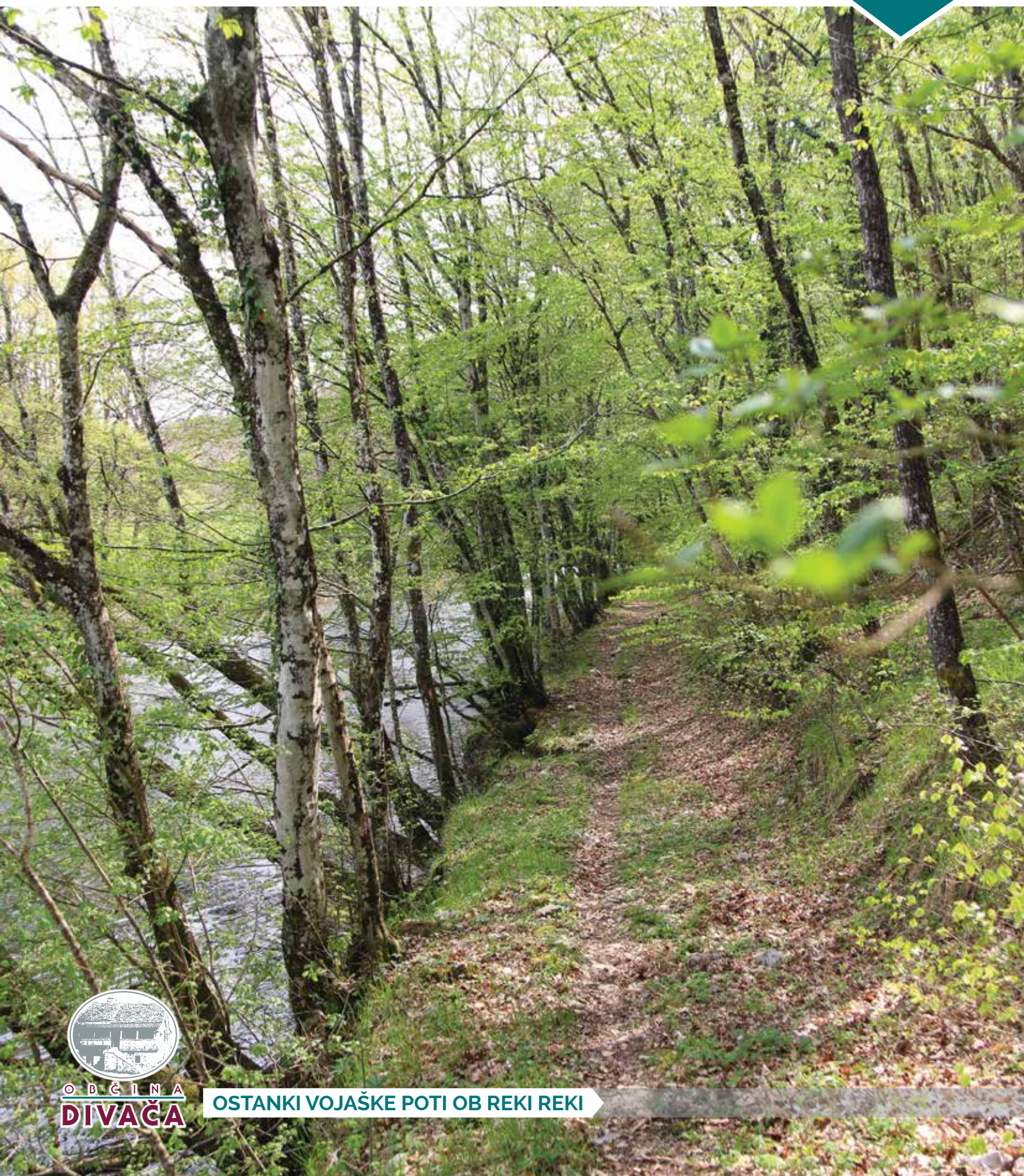

GLASNIK

OBČINA
DIVAČA

OSTANKI VOJAŠKE POTI OB REKI REKI

SPOŠTOVANE OBČANKE, SPOŠTOVANI OBČANI!

Od lokalnih volitev je minilo že nekaj mesecev. Ob nastopu novega mandata bi se najprej posebej zahvalila vsem volivkam in volivcem za vaše glasove in vaše zaupanje. Zahvala gre tudi vsem občinskim svetnikom in svetnicam v prejšnjem mandatu za vso podporo, konstruktivno sodelovanje in preseganje razlik, predvsem pa zavedanje, da smo tu zato, da delamo v korist vseh vas, ki ste doma v naši občini.

Vsake volitve pomenijo tudi priložnost, da se ozremo nazaj, ocenimo preteklo delo, ugotovimo, kaj je treba spremeniti oziroma izboljšati v zvezi z vizijo razvoja in delovanja naše občine, določimo nove cilje ter načrtujemo strategijo in konkretne korake,

kako te cilje izpolniti. Pri tem bistveno vlogo igra tudi občinski svet kot najvišji organ odločanja v občini. V aktualnem mandatu smo v občinski svet izvolili pretežno nove obraze. Vsem izvoljenim občinskim svetnicam in svetnikom izrekam iskrene čestitke ob izvolitvi, verjamem, da bodo upravičili izkazano zaupanje in imeli pred očmi skupne interese vseh občanov, da bomo z vsemi dobro sodelovali in skupaj prispevali k uresničitvi zastavljenih ciljev.

Moj pogled bo tudi v tem mandatu usmerjen v enakomeren razvoj celotne občine in spoštovanje sočloveka. Želim si, da bi bili tudi tedaj, ko se morda ne strinjamo, zmožni kulturne in konstruktivne komunikacije. Moramo se zavedati, da imamo vsi isti cilj

– boljše življenje v naši občini. Pomembno je, da pri tem sodelujemo in nikogar ne izključujemo.

Najpomembnejši ste prav vsi, ki vam naša občina predstavlja dom. Z vašimi vprašanji, idejami in predlogi se vedno lahko obrnete name in na ostale organe občinske uprave. Moja prioriteta bo vedno, da pomagamo, kolikor se le da, v okviru občinskih pristojnosti in zmožnosti. Vsega morda ne moremo uresničiti takoj, a vaša mnenja štejejo – povejte nam jih in povejte jih večkrat. Občina je tu za vas in zaradi vas. Le s skupnimi močmi se bomo premikali v pravo smer.

Alenka Štruel Dovgan
županja

KO NIMATE PREVOZA ... UPORABITE PREVOZ NA ZAHTEVO!

Za prevoze na treninge, obšolske dejavnosti, opravke ali družabne dogodke v občinah Krasa in Brkinov lahko po novem rezervirate prevoz na zahtevo. Ta sodobna oblika trajnostne mobilnosti omogoča, da prevoz enostavno rezervirate preko aplikacije, določite dan in uro odhoda, uro povratka in zanj odštejete le simbolni znesek. Prevozi na zahtevo niso taxi, saj si vozilo (kombi) delite s tistimi, ki se istočasno odpravljajo v isto smer.

Kako deluje prevoz na zahtevo?

Prevoz rezervirate s pomočjo aplikacije ToyotaGO, ki si jo prenesete na svojo pametno napravo. Enostavna in intuitivna aplikacija vas ob prvi uporabi vodi skozi postopek namestitve ter vam pri nadaljnji uporabi omogoča rezervacije in plačila prevozov.

Kdaj lahko naročim prevoz na zahtevo?

Prevozi so na voljo od ponedeljka do

petka, med 6. in 19. uro. Prevoze lahko naročite že teden dni pred želenim odhodom in si tako zagotovite, da bo prevoz na voljo. Želimo si, da bi jo uporabili čim večkrat, da storitev zaživi in da skupaj v svojem ravnanju postanemo bolj trajnostno naravnani.

Kam lahko potujem s prevozom na zahtevo?

Kamorkoli na območju občin Divača, Komen, Hrpelje-Kozina in Sežana. Anketa, ki smo jo v okviru LAS projekta Krepitev trajnostne mobilnosti na Krasu in Brkinih izvedli na območju vseh štirih občin, je pokazala, da si občani želijo predvsem dodatnih prevozov do občinskih središč, ko je treba po opravkih, za prevoze otrok na športne dejavnosti, v glasbeno šolo ali druge obšolske dejavnosti ter na družabna srečanja. Prevoz na zahtevo lahko rezervirate tudi za prevoz k zdravniku ali do trgovine.

Kdo izvaja prevoze na zahtevo?

Pilotno pilotno izvedbo prevozov na zahtevo za občane vseh štirih kraško-brkinskih občin omogoča izvedba LAS projekta Krepitev trajnostne mobilnosti na Krasu in v Brkinih, ki smo mu nadelali slogan Lokalno povezani. ORA Krasa in Brkinov, občine Divača, Komen, Hrpelje-Kozina in Sežana ter Zavod Sopotniki smo se za izvedbo projekta povezali z lokalnim prevoznikom Petika, Peter Česnik s.p. in podjetjem Toyota Slovenija. Prevoze izvajamo z dvema Toyotinima hibridnima voziloma, z aplikacijo ToyotaGO omogoča tako rezervacijo in koordinacijo prevozov na zahtevo na območju Krasa in Brkinov.

Več informacij poiščite na www.lokalnopovezani.si in rezervirajte svoj prvi prevoz na zahtevo.

Nadaljevanje na str. 77

Naslednji Glasnik bo izšel junija 2023.

Prispevke zanj zbiramo na e-pošto: glasnik@divaca.net do 25. maja 2023.

Fotografije neustrezne kakovosti ne bodo objavljene. Objave v glasilu Glasnik se ne honorirajo.

Na <http://www.divaca.si> kliknite na GLASNIK in si na vrhu oglejte navodila za objavo člankov.

Starejše številke Glasnika si lahko ogledate na spletni strani: <https://www.divaca.si/objave/63>.

GLASNIK OBČINE DIVAČA maj 2023, letnik 29, številka 1-2

Izdajatelj in založnik: Občina Divača; Uredniški odbor: dr. Jana Volk (odgovorna urednica), Romana Derenčin, Alan Renner, Erika Može, Nicol Vujović;

Lektoriranje: Nives Mahne Čehovin; Oblikovanje: Lucija Klanac (Tiskarna Mljač); Tisk: Tiskarna Mljač Divača;

Naklada: 1900 izvodov; Uredništvo ne odgovarja za avtorstvo člankov in fotografij.; Fotografija na naslovnici: Ana Polh

POLJE, KDO BO TEBE LJUBIL?

V vaseh naše krajevne skupnosti Senožeče, kot tudi drugod na podeželju v naši državi, so v preteklosti skoraj pri vsaki hiši v hlevu redili par krav, prašičev, konj ali volov, nekaj perutnine in drobnice. Na njivah so pridelovali predvsem ajdo, pšenico, krompir, koruzo, fižol in zelje. Kmetije so bile različne po velikosti, a hkrati tudi revne. Kmetje so hrano pridelovali samo za lastno oskrbo. Njive so obdelovali predvsem ročno, saj takrat še ni bilo na voljo toliko mehanizacije kot danes. Pri oranju so si pomagali z voli, kravami in konji. Ženske so svoj vrt okopavale z motikami. Včasih so hrano znali bolj ceniti, saj so trdo delali zanjo. Tako pridelana hrana je bila tudi bolj zdrava, saj takrat niso uporabljali kemijskih pripravkov. Upoštevali so naravne danosti in zakonitosti.

Kmetijstvo ali agrikultura je ena osnovnih in prvotnih človeških dejavnosti. Delimo jo na poljedelstvo in živinorejo ter vinogradništvo in sadjarstvo. Beseda kmet je prvotno označevala osebo, ki je imela v lasti polja, ki jih je tudi dajala v najem. Kmet je od najemnikov, ki so na njegovem polju delali, pobiral davke. Skozi čas se je pomen besede spremenil in beseda kmet se je začela uporabljati za osebo, ki na polju kmetuje. Tako je tudi danes, kjer je kmet oseba, ki se ukvarja s kmetijstvom, goji rastline za pridelavo hrane ali surovin. Kmetijstvo kot panoga se je postopoma razvijalo in moderniziralo. Sedaj nam je na voljo strojna in druga mehanizacija ter fitofarmacevtska sredstva. Malo ljudi danes prideluje hrano ročno. To namesto nas večinoma opravljajo stroji. Večino hrane Slovenci uvozimo iz tujine. Ker je ta hrana cenejša od naše domače, slovenski kmetje komajda pridejo na tržišče. Tudi zato zanimanje mladih za kmetijstvo oziroma pridelavo hrane upada.

Danes je v naši skupnosti ohranjenih le še nekaj kmetij, obdelovalne površine pa imamo skoraj vsi na vasi. Z razvojem industrializacije in zahtevami po zaposlovanju v industriji so kmetje večinoma opustili obdelovanje zemlje in se jih večina tako preživlja z

govedorejo ali drobnico. Sedanji spremenjeni način življenja posledično vodi do drugačnega načina upravljanja domačin in s tem do le pavšalnega načina pridelovanja hrane in obdelovanja kmetijskih površin. V sedanjem času je marsikdo v službi prisoten do poznega popoldneva ali celo večera in se občasno s kmetijstvom ukvarja le v omejenem prostem času, bolj kot hobi. Med razlogi pa je vsekakor premajhen zaslužek. Večina kmetij je površinsko majhnih, zato je tudi pridelek na njih temu primeren. Velika težava je tudi razdrobljenost kmetij, kar še povečuje stroške kmetijske proizvodnje. Posledice podnebnih sprememb in daljših sušnih obdobij pa je v kmetijskih panogah močno čutiti. Večino zemljišč zato dandanes lastniki dajemo v najem tistim kmetovalcem, ki se s kmetijstvom še ukvarjajo in zaradi tega se

skih snovi. To slabo in škodljivo vpliva na naš organizem in zdravje. Čim manj naj bi bilo tudi GSO – gensko spremenjenih organizmov.

Nekaj takih, manjših polkmetov, ki se s kmetovanjem v Senožečah še trudijo, sva z možem obiskala. Vsi so upokojeni in se s to dejavnostjo ukvarjajo z zavedanjem, da je doma pridelana hrana zanje in za člane njihove družine bolj zdrava, čeprav ne najcenejša.

Najprej sva v novejšem delu vasi, ki jo domačini poznamo kot Lužnce, zavila na dvorišče, po domače Pr' Jerinovich. Pred poslopjem rojstne domačije gospodarja sva najprej srečala Franca Gerželja. Na dvorišču skorajda ni zaznati, da je v hlevu še kaj živega, saj so bila vrata zaprta, okolica skrbno urejena, nobenega pristnega vonja, ki bi označeval, da smo v vasi, kjer je normalno, da zadiši po gnoju, pokošeni travi, ži-

Franco Gerželj

obseg obdelane zemlje kljub opuščanju in zaraščanju travnikov ni bistveno zmanjšal.

Vsled ukrajinske vojne in pomanjkanja hrane bodo države z omejevanjem zunanje trgovine skrbale predvsem za lastno oskrbo na trgu prehrane. Dražijo se gnojila, žita, energenti ... in to bo še otežilo položaj kmetov. Pomembno za obstoj vseh je, da država in lokalna skupnost pomagata velikim in tudi majhnim kmetom. Država je po vstopu v Evropsko unijo uvedla pomoč v obliki subvencij, s tem pa posledično več novih zahtev in pravil. Zelo pomembna za naprej bo samooskrba, lastna pridelana hrana, brez uporabe fitofarmacevtskih sredstev, ki povzročijo, da je v hrani veliko nevarnih kemij-

vini ... Pa vendar, vstopili smo v štalo, kjer sta privezana dva repa, kot bi se v domačem žargonu sporazumeli za živino. Ko sta si bik in telček postregla s senom iz jasl, sta si privoščila počitek. V hlevu na koncu prostora pa je bilo slišati prašičje kruljenje dveh lepo rejenih pujsov, ki sta še pospravljala svoj ob-

Franco in Irena Gerželj

rok. Takrat je v štalو vstopila tudi Irena, sedanja gospodinja na domačiji. Povedala sta, da hrano za živali pridelajo na lastnih površinah. Pri večjih kmečkih in drugih opravilih jima pomagajo otroci in člani mlajše generacije, ki tudi živijo v bližini. Kljub zelo sušnem lanskoletnem obdobju sta pridelala veliko buč, krompirja in drugih vrtnin, saj je za krmne živali to priljubljena in potrebna hrana. Pravita, da zaenkrat še imata moči in volje, da zmoreta vsakodnevne obveznosti, ter željo, da vztrajata z delom na kmetiji, kjer si pomagajo tudi z različnimi delovnimi stroji.

Nadaljevala sva vožnjo s kolesi po vasi in se v starem strnjenem delu vasi, tik ob cesti, zaustavila pri Cajnarjevi kmetiji. Pred štalо je sedanj gospodar Ivan Čehovin že s karjolo prevažal gnoj na urejen prostor ob štali – gnojnik. V štali pa živahen prizor: cela vrsta goveda, ki je bila pri hranjenju, kokoši, ki so z brskanjem iskale kaj za v kljun, in prav posebej še telček, ki je bil deležen največje pozornosti pri hranjenju.

Ivan nama je povedal, da ima v hlevu tudi do deset glav govedi in nekaj telet. Mleka ne oddajajo. Ker nima dovolj lastnih površin za košnjo, si pomaga z najemom le-teh in tako poskrbi za naravno sušeno krmo.

Na kmetiji in domačiji pa je vsak dan kaj za postoriti, pripraviti ali narediti. Ivanu pri tem, kot nam je sam povedal, priskočijo na pomoč tudi ostali člani razširjene družine. To družinsko povezanost in dobre delovne navade in porazdelitev dela je bilo mogoče videti in občutiti tudi v času najinega obiska med vsemi družinskimi člani. Da je tudi pozimi v hiši toplo, poskrbijo še ostali moški člani družine. Mateja in Irena pa kot vse ženske podpirata tri vogale pri hiši.

Nadaljevala sva z vožnjo po klanecu

Ivan Čehovin, brata Maks in Mark in oče Mitja

proti spodnji fontani in se zaustavila še pri Šrangarjevih. Med popoldanskim nedeljskim počitkom pred hišo sva prisedla k Bojanu Hitiju, ki ohranja družinsko tradicijo malega kmeta, sedaj v manjšem obsegu. Pridružila se je še Slavica. Pri obeh so v hlevu vedno imeli nekaj govedi. Pred skoraj tridesetimi leti je Šrangarjevo gospodarsko poslopje ob hiši gorelo, vendar so ga uspeli ponovno popraviti. Tudi pri njem vstopimo v zaprto štalо. V prvem prostoru ugledamo različne vrste zajcev v svojih prostorih. Pustijo se tudi božati in radovedno pogledujejo po prostoru. V drugem delu štale pa pri jaslih bolj plaho stoječi telček. Bojan mu ponudi

Bojan Hiti

Bojan Hiti

priboljšek in ga potreplja. S Slavico redita nekaj ovc tudi v Dolenji vasi. Seno pokosita na svojih parcelah.

Na našem področju nimamo danoosti za masovno usmerjeno pridelavo hrane, imamo pa potencial za oskrbo lokalnih trgov. Vse bolj narašča tudi

Ivan Čehovin

Ivan Čehovin

splošno zavedanje o konkurenčni prednosti lokalnih kmetijskih pridelkov z manjših kmetij ter potencialu ekološkega kmetijstva, lokalne predelave in turizma. To smo občutili tudi med epidemijo ob zapiranju in omejitvah gibanja na območje svojih občin. Zanimanje za ekološko, biološko in biodinamično kmetijstvo raste. Ljudje so vedno bolj ozaveščeni o zdravem pridelovanju hrane ter posledičnem kupovanju takih izdelkov. Res je, da so ti izdelki malo dražji, a vendar so bolj zdravi. Potruditi bi se morali, da bi s hrano ravnali bolj spoštljivo in varčno, saj se je danda-

nes preveč zavrže.

Prostor, namenjen za tržnico, ob glavni cesti v Senožečah bi lahko začel služiti svojemu namenu. Domačini in tudi ostali, ki nimajo možnosti si nekaj pridelati, bi viške pridelkov, jajca, med, suhomesnate izdelke, gobe, domače likerje, sokove, sirupe ... občasno nabavili prav tam. Želim si tudi več obvestil pred domačijami, ki bi potencialne kupce, turiste, pohodnike in kolesarje usmerjale na domačije, ki bi ponudile svoje pridelke ali proizvode. Ob pristnih stikih se namreč še dodatno krepí zaupanje med kmetom in kupcem. Neobdelane površine - njive

ponudimo v uporabo ali najem ljudem, ki so se v naše kraje priselili, ali tistim, ki svojih nimajo. Morda bi se dalo urediti skupni obdelovalni prostor z možnostjo najema in postavitvijo lesenih objektov, kot je to dobra praksa v nekaterih drugih bližnjih krajih. Poleg tega bomo morali vnaprej zgraditi tudi vodne zadrževalnike, saj brez zalivanja poleti, predvsem v sušnem obdobju, na naši skromni propustni zemlji ne bo kaj dosti obrodilo.

Mojca Može Škapin

Foto: Mojca Može Škapin

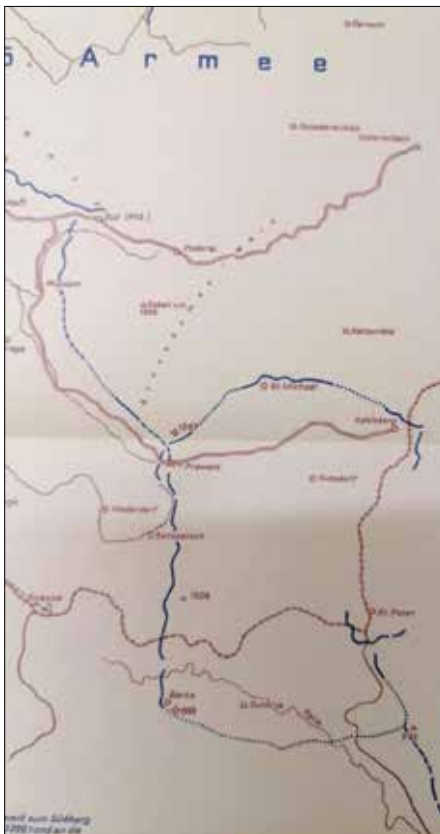
POZABLJENA VOJNA DEDIŠČINA NAŠIH KRAJEV

Avstro-ogrskemu vojaškemu vodstvu je bilo že zelo zgodaj jasno, da jih bo Italija napadla, takoj ko se bo za to pokazala priložnost. Zaradi bojov na vzhodni fronti so se nekateri vplivni politiki na vse kremplje trudili, da do utrjevanja na meji z Italijo ne pride. Predvsem iz razloga, da to ne bi vznemirilo Italijanov, pa tudi situacija na ostalih bojiščih Avstrijcem ni dopuščala

ustvarjanja rezerv. Konec leta 1914 so dokončno sprejeli sklep, da začnejo z utrjevanjem zahodne meje. Tako imenovana linija Soče je bila namenjena predvsem za šibkejše zaščitne posadke, ki bi z začetnim odporom »kupovala čas«. Glavna obrambna linija pa bi bila pomaknjena veliko bolj v notranjost in pripravljena na ofenzivo. Zato je A-O začela s pripravami glavne obrambne linije na črti Rodica-Veliki Golak (Trnovski gozd), strmi obronki Nanosa-Barka.

Za njo pa je potekala še linija od Bohinja, preko Idrije, Pivke, Il. Bistrice do Reke. Za namen izgradnje linije je bila v začetku leta 1915 ustanovljena »Direkcija za izgradnjo utrdb« s

2000 civilnimi delavci. Linija je bila v pomladnih mesecih 1915 zgrajena v najnujnejšem obsegu do Barke. Šele tik pred vojno napovedjo Italije se je bojna taktika spremenila in so svojo glavno obrambo začeli tri tedne pred ofenzivo utrjevati ob Soči. Opustitev gradnje bojnih položajev v notranjosti pa je prinesla prva soška bitka, ki je pokazala dejansko moč italijanske vojske. Dotedanja glavna obrambna linija se je prekategoriizirala v 4. obrambno linijo. V naši občini je bila zgrajena v obsegu od Razdrtega do Senožeč (2 km vzhodno od kraja), preko Vremščice in Vremškega polja do Barke. Od Barke (Gmajna, 693 m) pa bi potem linija tekla do Gradišča (791

Izsek iz zemljevida iz knjige: Priprave Kranjske dežele in obalne pokrajine spomladi 1915 v pričakovanju italijanske invazije

»Šicgraben« ob tukelški poti

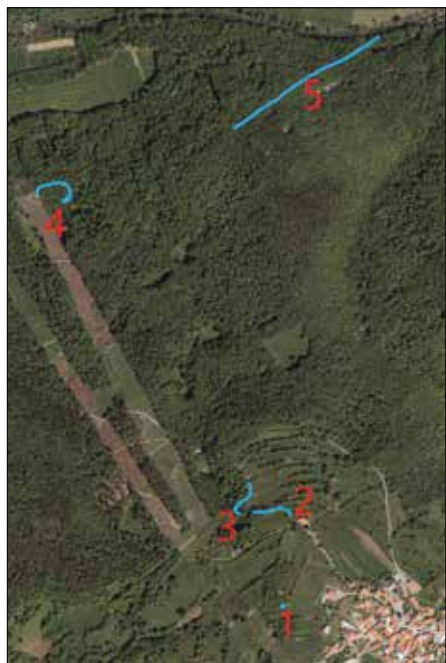

m) južno od Pivke. Ta del je bil zgolj trasiran. Večino del so opravili t. i. GENIE, posebne tehnične vojaške strukture. Na našem področju sta ta dela najverjetneje opravili enoti 4. techn. Komp. 17 Arb. Abt. in 8. techn. Komp. 24 Arb. Abt. Enotam pa so pomagali tudi domačini. Dela na in ob trasi dobera opiše dnevnik polkovnika Aloisa PL. Harla, ki je bil vodja del.

Iz pripovedovanja domačinov so bili položaji dodobra utrjeni.

Linija, ki je potekala od reke Reke, preko Balunca in Strani do Brega, je vključevala jarke, pred jarki pa je bila linija preprek z bodeče žice, široka 4 m. Iz dnevnika polkovnika Aloisa PL. Harla je moč razbrati, da je bila na Barki strateška razgledna točka.

Iz več točk, kjer so ostanki jarkov, se nam odpre razgled na celotno Vremsko dolino, z vrha Brega pa lahko ob lepem vremenu vidimo do Svete Gore in Julijcev v ozadju. Ti položaji so bili namenjeni postavitvi topniških baterij, kar je razvidno iz dnevnika. Poleg obrambnih jarkov so gradili tudi kaverne in vojaške poti. Kaverna na Bregu je vkopana v živo skalo. Ima dva izhoda, žal pa sta oba zasuta in se vanjo težko prebiješ. Še ena manjša kaverna je bila ob Tukulški poti, vendar je žal tudi podrt. Na več mestih je moč opaziti sledove utrjevanja poti, npr. iz

Letalski posnetek vasi Barka z označenimi ohranjenimi ostanki obrambne linije.

- 1 - Kaverna z jarki na Bregu
- 2 - Ostanek utrjene poti
- 3 - Obrambni jarek v Strani
- 4 - Obrambni jarek s kaverno ob Tukulški poti
- 5 - Ostanek vojaške poti, ki vodi do reke Reke

Pogled iz kaverne na Bregu, ob jasnem vremenu seže do Julijskih Alp

Pardelana proti Strani, ohranjena pa je tudi vojaška pot, ki je potekala od reke Reke proti Tukulški poti. Čez reko Reko je bil narejen lesen mostovž, ki je povezoval oba brega Reke. Na vremski strani se je linija nadaljevala, prečila je Vremsko polje, nato pa nadaljevala do utrjenih baterijskih položajev pod Vremščico. V dnevniku lahko preberemo tudi, da sta se ob gradnji mostu čez Reko utopila nek Bošnjak in nek domači deček.

Danes so ti ostanki v krajini slabo prepoznavni. Domačini so gradbeni material, predvsem pa bodečo žico porabili za svoje potrebe. Po koncu uporabe »šicgrabnov« (jarkov) in »bunkerjev« (kavern) pa so le-ti postali odlagališče za gradbeni material in kamenje z njiv. Večkrat je vhode v kaverne iz radovednosti odkopala vaška mladina. Danes večinoma vse skupaj

preraščata drevje in grmovje. Dobro stoletje po veliki vojni (1914–1918) je naše vedenje o njej še vedno slabo. Spomin nanjo je žal v naših krajih skoraj utonil v pozabo. Redki pomniki, ujeti v pokrajino, pa pričajo o tem, kako bi se tok zgodovine lahko obrnil kako drugače in bi naši kraji lahko utrpeli veliko bolj krvavo usodo, kot so jo. Naj ostanejo kot opomin prihodnjim rodovom, da se kaj takega ne ponovi nikoli več.

Viri: Priprave Kranjske dežele in obalne pokrajine spomladi 1915 v pričakovanju italijanske invazije (iz vojnega dnevnika c. in k. polkovnika Aloisa PL. Harla), Kobariški muzej, 2013

Primož Polh
Foto: Primož Polh

Ostanki vojaške poti ob reki Reki

BOŽIČNI KONCERT 2023 ANTONČKI

V nedeljo, 21. 1. 2023, smo v divaški cerkvi praznovali god našega zavetnika svetega Antona Puščavnika. Uživali smo v bogatem koncertnem programu božičnih pesmi, različnih starostnih skupin, ki se kot cerkveni pevci združujejo v velik mladinski zbor, imenovan »Antončki«. Bili smo priča 10. jubilejnemu koncertu, imenovanemu »Jaslice v srcu«. Tako smo poslušalci v uvodni pesmi odprli svoja srca ob čustvenem poslušanju besedila: »Ko stojiš ob jaslicah, Jezusu odpri srce ...« Nastopajoči so bili po vsaki pesmi nagrajeni z dolгим in bučnim aplavzom. Hvala neutrudni zborovodkinji Petri Sosič, ki kljub

obveznostim v družini najde čas za vodenje zbora. Tudi Dejan s svojo kitaro ji je v veliko pomoč. Mladi pevci se radi udeležujejo nedeljskih svetih maš in nam tako bogatijo tudi druga praznična bogoslužja. V krajšem nagovoru je pevec pozdravil in pohvalil tudi naš duhovnik Slavko Obed. Naj povzamem zaključne misli simpatične napovedovalke Jerneje: »Tako kot pastirci je tudi vsak izmed nas k današnjemu koncertu zagotovo nekaj prinesel: nekateri željo po dobri glasbi, drugi radost, veselje, tretji željo po druženju ... in skupno željo po praznovanju rojstva našega odrešenika Jezusa Kristusa.«

Lucijan Dubrovič – Lučo
Foto: Lucijan Dubrovič - Lučo

VRTEC, ŠOLA, MLADI GLASNIK

KOVANČKI ZA URBANA

Prve dni decembra smo v Vrtcu Sežana zaključili akcijo zbiranja kovančkov za Urbana. Vse enote sežanskega vrtca – od Komna do Materije – smo s skupnim ciljem zbrale 1.100,00 €. Včasih težko najdeš besede, ki bi opisale, kako se počutiš ob tem ..., dovolj je samo en velik HVALA vsem majhnim in malo večjim škratkom ter njihovim staršem, ki so pokazali, da dobrota lahko postane motiv

sam po sebi. Z njo vedno ustvarimo spremembe, ki so brezmejne. In kaj je lahko večje od tega ... V sodelovanju z Lariso Štoka iz dobredelnega društva Palčica Pomagalčica in divaško šolo zbiramo tudi plastične zamaške z istim ciljem – **ZA URBANA**.

Barbara Majcen,
vzgojiteljica Vrtca Divača
Foto: Barbara Majcen

OBISK PRI SOSEDIH

Skrivnost sreče je v tem, da zmoraš najti radost v veselju drugega.

(G. Bernanos)

Povabilo Marine iz društva Vezi je bilo prijetno presenečenje. Ideja, da bi jim polepšali dan in nastopili na krajši prireditvi ob dozidavi novega zidu, je polepšala dan tudi nam. Otroci iz najstarejše skupine Sovice divaškega vrtca smo zapeli, zrecitali in zaplesali ob prisrčnem aplavzu vseh prisotnih. Sosedska prijateljevanja in sodelovanja so tista vez, ki krepijo medsebojno komunikacijo in vezi v kraju, kjer delujemo in živimo. Lepo se je srečati, se nasmejati in

kakšno reči, »lih tako«, za lepši dan. Vedno, ko se sprehajamo mimo vaše pritlične hiške z lepim vrtom, steče pogovor, kako lepo smo se imeli in koliko piškotov smo pojedli. Na dob-

ro sosedsko prijateljevanje še naprej.

Barbara Majcen,
vzgojiteljica Vrtca Divača
Foto: Jana T. Barčot

SRČKASTI DECEMBER

Tudi vrtec v Divači je bil s strani divaške občine povabljen k skupni praznični okrasitvi z motivom SRCA kot simbolom življenja in ljubezni, ki je letos ponovno povezala destinacije Brda, Vipavsko dolino, Kras in Brkine.

Najstarejši otroci iz skupine Žirafe so z ročno izdelanimi srčki skupaj s šolarji okrasili največjo jelko v središču Divače, praznične jelke so tudi v vrtcu sijale v srčkih, na prazničnih ustvarjalnih delavnicah z otroki in starši smo ustvarjali srčke – srca vse-

povsod. Veseli in ponosni smo po svojih močeh prispevali k praznični podobi kraja s skupnim voščilom:

*Skupaj, srčno in trajnostno!
Za mir, za zdrav planet,
za bolj pravičen svet!*

Pred prazniki je prav vseh 9 skupin otrok obiskal Dedek Mraz v druž-

bi dveh nagajivih škratkov. Otroci in vzgojiteljice smo mu zapeli nekaj pesmic ter mu obljubili, da se bomo še naprej trudili biti dobri drug do drugega, da si bomo igrače v vrtcu delili in umivali zobke.

Barbara Majcen

Foto: Barbara Majcen,
Irene Glavina Novak

PRI NAS JE VSAK DOBRODOŠEL

Razigrane dneve nam večkrat popestrijo tudi zunanji obiskovalci vrtca. Ob različnih priložnostih jih povabimo v goste, da nam pokažejo, kaj znajo, nas kaj novega naučijo, zabavajo in razveselijo. Dobrodošli ste vsi, ki

se radi z nami pogovarjate, požete, plešete, igrate in učite. Pogosto nas ob dnevu slovenskega zajtrka obišče čebelarka Alenka. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo tudi čebelarki Marti iz Naklega, ki nam je podarila slas-

ten med. Iz Prešnice sta prišla Lidija in Domen, s kmetije »Pr' Birtovih«. Spoznavali smo njihovo kmetijo in Lidija je naredila čisto pravi sir. Učiteljica violine Mojca nam je predstavila svoj instrument. V prazničnem

decembru so nam zapele članice vokalne skupine Karina, v kateri pojeta tudi dve naši vzgojiteljici, igral-ska skupina Vrtca Koper pa nam je zaigrala igrico. In da ne pozabimo še divaških gasilcev, ki so vedno za akcijo, ter medicinske sestre Ane, ki je pri nas kot doma.

Dnevi v našem vrtcu so pestri, razigrani in polni vsestranskih doživetij. Vsakega radi sprejmemo v goste, da drug drugemu polepšamo dan.

Barbara Majcen

Foto: Barbara Majcen, Nuša Živec

IGRA JE ŠE VEDNO NAJBOLJŠI NAČIN UČENJA

Marko Juhant, specialni pedagog (področje obnašanja, čustvovanja in osebnosti), bivši ravnatelj, večni vzgojitelj, oče in avtor številnih najbolje prodajanih knjig o vzgoji otrok, je zapisal: »Igra je še vedno najboljši način učenja.« Pravi, da boljšega načina učenja ni še nihče iznašel. »Dovoljeno mora biti tudi izgubiti, ne že v prvem poskusu doseči rezultat,« je povedal. Meni, da je nujno delati tudi napake in kdaj pasti oz. ne izpolniti pričakovanj. »Otrok odrašča izključno ob izkušnjah, osebnih, ne tujih,« je dodal.

Da bi otroci in mladi lahko odrasli v uspešne, srečne, samostojne, odgovorne in ponosne osebe, jim moramo prisluhniti, jim podariti svoj čas, jim dajati dober vzgled in jim nuditi priložnosti, da pridobivajo nove izkušnje, se učijo in krepijo svojo samozavest. Otroštvo je zanimivo zaradi nenehnega raziskovanja in preizkušanja lastnih sposobnosti.

V poligonu številnih dejavnosti in raznolikih vsebin, ki jih otrokom lah-

ko nudimo v prostem času, je učenje skozi otroško igro odlična in zabavna metoda pridobivanja izkušenj, saj je to običajno dejavnost, ki si jo otroci sami izberejo, v njej z veseljem sodelujejo in se zabavajo. Otroci napredujejo, se učijo in razvijajo svoje zmožnosti preko otroške igre in druženja z vrstniki. Neformalne oblike učenja so zato pozitivna in neprecenljiva izkušnja ter spodbuda za razvoj otrokovih socialnih, intelektualnih in spoznavnih veščin.

Odrasli ne smemo pozabiti na njihovo pravico do igre in prostega časa ter si na vseh nivojih družbenega življenja prizadevati za zagotavljanje ustreznih in enakih možnosti kulturnega, umetniškega, razvedrilnega in prostočasnega udejstvovanja otrok. Člani Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana organiziramo raznovrstne dejavnosti in programe, ki so prilagojeni starosti, potrebam in interesom otrok Krasa in Brkinov. Programi potekajo v skupinah, skozi igro in delo, v praksi, v vsakdanjem

življenju, na zabaven način in v družbi vrstnikov. Otroci spoznavajo okolišje, se učijo medsebojnih odnosov, vzajemnega spoštovanja, strpnosti do različnih mnenj, izmenjujejo znanja in poglede. Od narave se učijo lepote, meditacije in harmonije, ki je nujna v današnjem iskanju notranjega miru – vse to pa počnejo pod vodstvom mentorjev, ki razigrani mladini nudijo prave okvirje, znotraj katerih se lahko varno in ustvarjalno gibljejo ter pridobivajo nova spoznanja in znanja.

V juniju organiziramo predšolsko letovanje v štirih izmenah od 4. do 16. 6. 2023 v Kranjski Gori, v sodelovanju z enotami Vrtca Sežana za otroke občin Krasa in Brkinov. Otroci bodo letovali z vrstniki, pod budnim očesom strokovnih delavk, ki bodo tudi letos na letovanju poskrbele za bogat program z rekreacijo, zabavo in veliko igr.

Več o programih Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana lahko izveste na sedežu društva, Bazoviška cesta 11, Sežana, tel. 05 734 14 86, po e-pošti drustvo.prijateljev@siol.net ali na spletni strani www.mdpm.si.

Ana Pangos

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana

DAN ŠOLE V DUHU SPOZNAVANJA RAZLIČNIH KULTUR

Osnovno šolo dr. Bogomirja Magajne Divača že vrsto let obiskujejo tudi učenci, ki prihajajo iz drugih držav in kultur. V zadnjem času se – zaradi vojn in različnih migracij – kulturna pestrost na šoli še povečuje. Zato smo se odločili, da med učenci poglobimo poznavanje drugih držav in kultur, saj je dobro poznavanje razlik osnovni pogoj za zmanjševanje različnih predsodkov in stereotipov. Učenci so v tednih pred dnevom šole raziskovali različne kulture in jih ob dnevu šole konec marca na zanimive načine predstavili med razredi.

Učenci prve triade so raziskovali Slovenijo, iz katere prihaja največ učenecv naše šole. Prvošolci so skozi raziskovanje glasov v besedah in učenje

zapisa črk iskali imena slovenskih krajev na vsako črko slovenske abecede ter izdelali zemljevid Slovenije. Ob dnevu šole so »zarepali« pesem *Abeceda*. Drugošolci so raziskovali Lipico – svetovni biser v naši neposredni bližini. Njene lepote in zanimivosti jim je predstavil eden izmed staršev, ki je zaposlen v Lipici. Sladke kulinarčne skrivnosti domače pokrajine pa jim je pričarala Jožica Mahorčič, ki je učenke učila peči pinco in kuhati ječmenovo kavo. Na prireditvi so se predstavili s pesmijo *Moja mati čuha kafe* in pripravili degustacijo bele kave in pince. Tretješolci so opisali simbole Slovenije, njeno lego, pokrajine ter naravne in kulturne znamenitosti. Za zaključek so zaplesali ljudski ples *Ob bistrem potoku je mlin* in zapeli znano Avenikovo *Slovenija, od kod lepote tvoje*. Ob obravnavani temi so

nastala tudi lepa likovna dela, ki so bila razstavljena na hodniku razredne stopnje.

Četrto- in petošolci so raziskovali sosednji Italijo in Avstrijo ter bolj oddaljeni Grčijo in Švedsko. Najprej so povedali, kaj o določenih državah že vedo, in si zastavili vprašanja, na katera so iskali odgovore. Obiskali so šolsko in krajevno knjižnico, pobrskali po domačih knjižnih policah in spletu ter se pogovorili s starši. Po skupinah so oblikovali zanimive zaključke, ugotovitve strnili na plakatih in jih ob dnevu šole na slikovit način predstavili učencem »stare šole«. Največ pozornosti sta pritegnili glasba in kulinarika. Na zakuski ob koncu predstavitve se je miza kar šibila od dobrot, ki so jih pripravili učenci in učitelji – naše brbončice so razvajale hrustljave bruskete, dunajski zrezki, grška solata in švedsko pecivo.

Učenci predmetne stopnje, ki so v preteklih tednih v okviru pouka raziskovali bližnje in bolj oddaljene države (Italijo, Španijo, Francijo, Nizozemsko, Bosno, Rusijo, Romunijo, Argentino in Brazilijo), pa so se ob dnevu šole pomerili v zanimivem kvizu. Spopadli so se z vprašanji o splošnih podatkih teh držav, o značilnostih njihovega jezika in pisav, kulinaričnih posebnostih, glasbi, plesu, športu ter naravnih in kulturnih znamenitostih. Dodatne točke v boju za zmago so si pridobili s plesnimi in pevsкими nastopi. Po kvizu so se pomerili še v športnih igrah.

Verjamemo, da smo na tokratnem dnevu šole s spoznavanjem kulturne raznolikosti pripomogli k razvijanju strpnosti in medsebojnega spoštovanja, ki sta v današnji, vse bolj raznoliki družbi nujni vrednoti za mir, varnost in kakovostno sobivanje.

Alenka Tomazin,
Foto: arhiv OŠ Divača

Mesec marec vsako leto prinese pestro dogajanje ob dnevu naše šole. Ustvarjalni vrvež je tudi letos naznanjal poseben dan. Učenci Podružnične šole Senožeče so izvedli kulturni dan z naslovom »Pestrost nas bogati«. Uživali so v kvizu »Slovenija, od kod lepote tvoje« in spoznavanju kulture sošolcev, katerih starši so se pred leti iz Bosne preselili v Slovenijo. Na povabilo se je prijazno odzvala Emanova mama, gospa Malič, in nam pripravila slikovito predstavitev lepote Bosne in Hercegovine ter njihovo kulturo. V lepi slovenščini je odgovarjala radovednim senožeškimi otrokom. V veliki košari, pokriti s tradicionalno okrašenim prtom, ni mogla skriti njene vsebine. Vonj po sladkih dobrotah iz njihove tradicionalne kuhinje je bil preveč očiten. Ta poseben dan smo zaključili s sodelovanjem na dobrodelnem koncertu Šola v naravi za vse učence.

Učiteljice PŠ Senožeče

KULTURNI DAN: NAŠA RAZNOLIKOST NAS BOGATI

Na Podružnični šoli Vreme imamo kar nekaj učencev, katerih družine prihajajo iz različnih držav. Učenci so nam ob dnevu šole preko plakatov predstavili svojo državo, prinesli pa so tudi nekaj značilnih predmetov, ki jih uporabljajo v državi, od koder izhajajo. V šolo so prišli tudi njihovi starši, ki so nam prinesli njihove tradicionalne jedi, s katerimi smo se pozneje pogostili. Tako smo spoznali kulturo, tradicionalne jedi in predmete Bosne in Hercegovine, Romunije in Italije. Zaplesali smo tudi tradicionalni romunski ples Alunelul in italijanski ples Tarantella Napoletana ter si ogledali krajše skeče v italijanskem jeziku, ki so jih pripravili učenci interesne dejavnosti *italijansščina*. Poleg drugih držav pa smo malo bolje spoznali tudi našo, in sicer predel Prekmurja, ki sta nam ga na zanimiv način predstavila učenca 4.

in 5. razreda pod mentorstvom učiteljice Timee Gal. Zavod Dobra pot nam je predstavil kulturno dediščino naših krajev, ovčjerejo in kamnoseštvo. Učiteljica Andreja Perhavec Čok je z učenci izvedla tudi vaje čuječnosti, s katerimi so usmerjali pozornost na okolico, telesna občutja, čustva in misli. Učenci 1. razredov so se preizkusili v nastopanju in nam zaigrali igro, prirejeno iz zgodbe pisatelja dr. Bogomirja Magajne, *Povestice o punčki Maji*. Na šolskem hodniku smo na koncu pripravili še šolsko razstavo.

Petra Rakovec
Foto: Petra Rakovec

MEDOBČINSKI OTROŠKI PARLAMENT – DUŠEVNO ZDRAVJE MLADIH

Zveza prijateljev mladine Slovenije v sodelovanju z osnovnimi šolami in lokalnimi društvi prijateljev mladine organizira letos že 33. Nacionalni otroški parlament na temo DUŠEVNO ZDRAVJE MLADIH. Na Medobčinskem otroškem parlamentu, ki je za regijo Krasi in Brkinov potekal 22. marca v Štanjelu, smo se ponovno zbrali osnovnošolci-parlamentarci in njihovi mentorji ter zbrano prisluhnili predstavnikom posameznih osnovnih šol, ki so nam predstavili sklepe šolskih parlamentov. Ob navzočnosti in spodbudnih besedah Erika Modica, župana Občine Komen, in Dunje Peric, ravnateljice Osnovne šole Komen, smo obravnavali temo, ki je v družbi velikokrat stigmatizirana in prizadeti zelo težko govorijo o svojih težavah, ko gre za duševno zdravje. Po novjših analizah in ugotovitvah je pretekla epidemija močno vplivala na duševno zdravje mladih in posledično se je število mladih, obolenih za raznimi oblikami duševnih bolezni, žal potrojilo.

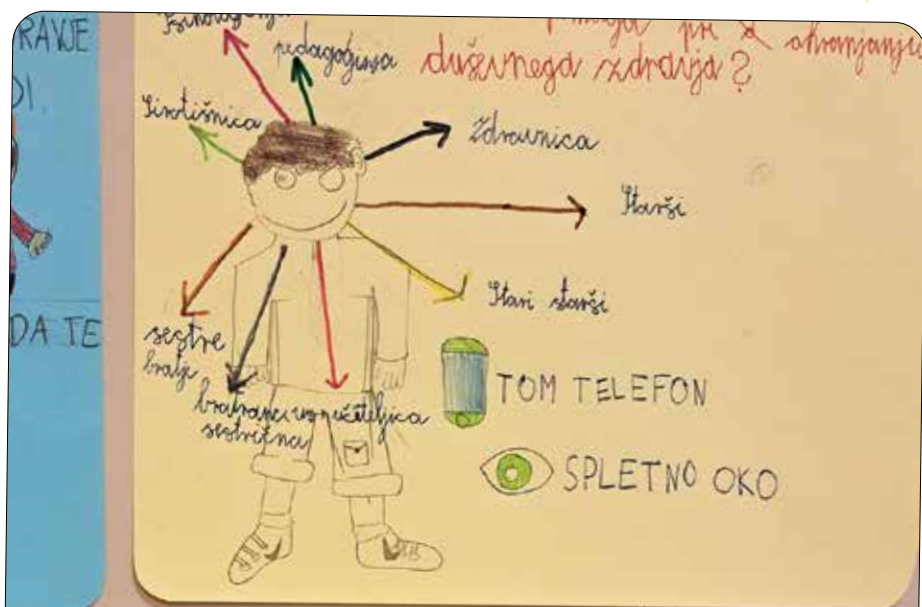
In kaj nam sporočajo mladi o tem, kako izboljšati duševno zdravje?

V družini potrebujejo več komunikacije, medsebojnega zaupanja, spodbude in podpore ter mirnega razreševanja sporov oz. družinskih problemov. Družino so otroci večkrat omenjali kot osnovni steber njihovega zdravja in povedali, da so nasilje v družini, razne oblike zasvojenosti, ločitev staršev in tudi finančna nestabilnost družine tisti dejavniki, ki lahko negativno vplivajo na njihovo duševno zdravje.

Šola kot izobraževalna ustanova je prostor izmenjave znanj, druženja, spoznavanja samega sebe in drugih, kjer si učenci želijo manj pritiska, bolj sproščenega odnosa med učitelji in učenci ter kotičke za sproščanje. Želijo si, da bi na nacionalni ravni država predvidela več delovnih mest za strokovni kader, kot so psihologi, psihiatri in drugi strokovni delavci, ter več institucij, ki bi omogočale večjo dostopnost in cenejše storitve za terapije in obravnave v primeru duševnih stisk mladih.

Mladi se zavedajo, da so stres, zlorabe zaupanja, različne vrste nasilja ter verbalne, fizične in spletne oblike neprimerne komunikacije lahko vzrok za povzročitev anksioznosti, motenj hranjenja in depresije ter samomora.

Moji viri moči! Kako skrbim zase in za svoje duševno zdravje? Kako lahko pomagam prijatelju, sošolki, vrstniku, ko opazim, da imajo težave, ki lahko vplivajo na njihovo duševno zdravje? Dobri odnosi v družini, z vrstniki in okoljem ter dobra samopodoba so pravi recepti za dobro duševno zdravje. Mladi so nam izdali svoje načine za ohranjanje dobre duševne kondicije: »Zdrava prehrana, redno fizično gibanje in hobiji, ki nam nudijo različne vrste sproščanja ter priložnosti za ustvarjanje in druženje, pa tudi posvečanje hišnim ljubljencem kot oblika sproščanja.« Vir moči je življenje v sožitju s samim sabo, z okoljem in naravo. Dobri odnosi in zaupanje med vrstniki so dober temelj za preprečevanje

KAJ LAHKO NAREDIM, DA OHRANIM SVOJE DUŠEVNO ZDRAVJE?

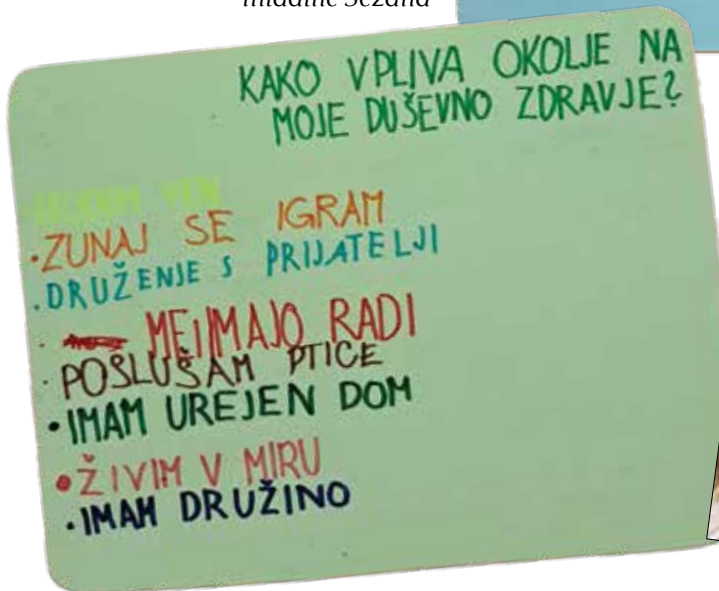
- IGRA
- DELAM STVARI, KI ME VESELJO
- POVEM SVOJE MNENJE
- SEM PRIJAZEN DO VSEH LJUDI
- SE SPOŠTUJEM IN SE IMAM RAD
- DA SE POČUTIM SPREJETEGA IN VARNEGA

stresa, gojenje pozitivnega razmišljanja pa je osnova duševne higiene, zato se mladi zavedajo, da lahko za medsebojno pomoč veliko naredijo sami tako, da se trudijo prisluhniti sebi, najbližjim in vrstnikom ter pravočasno poiskati pomoč. Preventiva je vedno boljša kot kurativa, kar zlasti velja za naše zdravje.

Omenjene sklepe Medobčinskega parlamenta so parlamentarci Osnovne šole Komen predstavili v Državnem zboru RS na Nacionalnem otroškem parlamentu, ki je potekal 11. aprila.

Ana Pangos,
regijska koordinatorka
otroškega parlamenta
Medobčinsko društvo prijatelje
mladine Sežana

V KORAKU S ČASOM MLADIH

Praznični december je bil na Ljudski univerzi zaradi različnih dejavnosti zelo barvit, tudi zato, ker smo imeli v gosteh mavričnega bojvnika Dejana Sotirova, s katerim smo prebili led v projektu NEKSTEP Korak naprej za mlade v manj dinamičnih okoljih. Povabili smo ga, da s predavanjem *V koraku s časom mladih (kako razumeti mlade in jih ustrezno usmeriti)* svetovalne delavke in delavce navdihne z idejami za drugačno razumevanje mladih. Sam namreč vodi Zavod Mavrični bojvniki, ki pomaga mladim z motnjami pozornosti s hiperaktivnostjo (ADHD). Predavanja se je udeležilo 23 svetovalk in svetovalcev s primorskih osnovnih in srednjih šol, centra za

socialno delo, zavoda za zaposlovanje in sežanskega mladinskega centra. Predavatelj nam je na slikovit način predstavil današnje mlade, kako jih razumeti, sprejeti in usmerjati v različnih okoljih. Sam pravi, da so otroci »digitalno-socialne renesanse« tu in da moramo v njih videti veliko več kot le to, da so leni in vase zaverovani posamezniki. Z nami je delil tako osebne izkušnje kot tudi izkušnje dela z otroki in mladostniki, ki jih ni malo. Nekatere smo se nasmejali, druge pa so v nas zbudile željo po drugačnem sodelovanju z mladimi. Vsekakor smo dobili drugačno sliko mladih, ki bodo

vodili svet naslednje generacije. Najpomembnejše spoznanje tokratnega predavanja pa je bilo, da je bolj kot poučevati pomembno navduševati in motivirati, saj s tem v njih zbudimo željo po ustvarjanju, reševanju problemov in sodelovanju v šolskem ter kasneje delovnem okolju.

Projekt je financiran s sredstvi Norveškega finančnega mehanizma (več info: <https://www.norwaygrants.si/>).

**Kolektiv
Ljudske univerze Sežana**

KARATE KLUB BUSHI

Kot je do sedaj verjetno že kar jasno, Karate klub Bushi Divača nikoli ne počiva. V lanskem decembru je v Sežani potekal 3. pokalni turnir JKA karateja, iz katerega so naši člani odšli s kar nekaj medaljami. Na najvišjo stopničko se je povzpela Pia Miklavec, ki je v kategoriji starejših deklic dosegla prvo mesto v katah. Pogosto je rečeno, da učitelj ne uspe, če ga njegovi učenci ne presežejo – resničnost tega citata je tokrat dokazal Klemen Moderc, ki je dosegel odlično 2. mesto in s tem premagal svojega nekdanjega učitelja Samota Grossa. Visoka rezultata sta dosegla tudi Tom Miklavec in Aleksej Skok, ki sta domov odnesla srebrno meda-

ljo v katah. Več kot odlično 3. mesto sta si tokrat v katah priborila Armin Selimović in Lea Gluvak.

Pia Miklavec in Lea Gluvak sta se poleg kat odlično izkazali tudi v kategoriji kumite ter dosegli 3. mesto. Tim Horvat je v katah dosegel 4. mesto, Teja Božič, Nik Zadnik, Tomaž Rihter in Vid Živkovič pa odlično 5. mesto.

Vsem našim članom iskreno čestitamo za zavidljive uspehe in jim želimo veliko novih dosežkov v tem letu!

V novem letu ima KK Bushi Divača pripravljenih obilico tekmovalnih turnirjev, pa tudi zabavnih druženj. Ob tem bi radi izpostavili, da ni še prepozno, da se vključijo novi člani – tako najmlajši kot starejši. Vadba

karateja namreč prinaša številne telesne koristi, med drugim izboljšanje telesne pripravljenosti in koordinacije. Prav tako zagotavlja samozavest pri učenju tehnik samoobrambe ter razvija samodisciplino in izboljšuje osredotočenost. V časih, ko varnost posameznika ni več tako samoumevna, je še toliko bolj pomembno, da se znamo braniti in zaščititi. Začetek je lahko v našem klubu, KK Bushi Divača, kjer z različnimi tehnikami spoznamo umetnost karateja, ki nam lahko pomaga v vsakodnevnih preizkušnjah.

Nicol Vujović

Foto: Biljana Frank

GLASNIK KULTURA

SLIKARSKO-FOTOGRAFSKA RAZSTAVA »RADIRKAUKUOT«

V četrtek, 23. februarja 2023, je bil razstaveni prostor Občine Divača prepojen z otroško radostjo in veseljem. Priča smo bili odprtju **slikarsko-fotografske razstave z naslovom »RADIRKAUKUOT«**, ki so jo v lanskem letu v drugem razredu ustvarili poustvarjalci, učenci letošnjega 3. a razreda, pod mentorstvom fotografije Jožice Zafred.

Razstava in otvoritveni dogodek sta bila posvečena slikarju Stojanu Zafredu, ki je živel in ustvarjal v Divači, saj letos mineva 20 let, odkar ga ni več med nami.

Zgodba se je začela v učilnici 2. a ra-

zreda v preteklem šolskem letu, ko so učenci pri urah spoznavanja okolja spoznavali in raziskovali svoj domači kraj Divačo. Učiteljica Nela Subič je k sodelovanju povabila slikarjevo ženo Jožico Zafred. Učenci so si najprej ogledali dokumentarna filma o slikarju, nato so v učilnici spoznavali avtorjeva dela in fotografske portrete slikarja, ki jih je ustvarila Jožica Zafred. Osnovna tema, ki jih je vodila v poustvarjalnost, je bil Zafredov ciklus grafik Maske. Z opazovanjem slikarjevih del so pod mentorstvom Jožice Zafred spoznavali vrednost naravne in kulturne dediščine. Učencem je pribli-

žala delo katerekoli umetnika od zamisli/ideje do končnega izdelka, ki mu sledijo predstavitve in razstave na vpogled širšemu krogu ljudi.

Jožica je učence že na uvodnem srečanju nagovorila z besedami Stojana Zafreda, ki je kot mentor pri likovnem pouku vedno nagovoril učence: »Vrzi te radirke v kot« ali po divaško »radirkaukuot«. Pri nastajanju svojih del so mladi poustvarjalci lahko uporabili samo papir in barvice, radiranje in senčenje z barvnim prahom ni bilo dovoljeno, pa tudi prerisovati niso smeli. In zgodba se je nadaljevala še v letošnjem šolskem letu, ko je razstava pred

postavitvijo v občinskih prostorih več kot mesec dni krasila večnamenski prostor divaške osnovne šole.

Kaj kmalu smo v šoli začeli s pripravo kulturnega programa za otvoritveni dogodek na občini, za organizacijo katerega nam je Jožica pustila popolnoma proste roke. Učenci so imeli željo tudi kaj zaigrati, zato se ponovno

zahvaljujemo Glasbeni šoli Sežana in njenim prijetnim učiteljem za sodelovanje. V programu so sodelovali vsi učenci 3. a razreda z različnimi točkami, za katere smo poželi velik aplavz. Menimo, da smo s pristnostjo in otroškimi iskrenimi besedami Jožici pustili pečat tudi mi.

Mladi umetniki so lahko upraviče-

no ponosni na svoja čudovita dela in bogat kulturni program, s katerim so obogatili razstavo, ki je sovpadla s pustnim časom in prostore občine krasila od 13. februarja do začetka aprila.

Suzana Škrlić in Monika Frank

Foto: Monika Frank

LIKOVNA RAZSTAVA SONČNI KRAS V SONČNI DVORANI IZOLA

Pričujoča razstava z izbiro motivike ne preseneča, saj je slikovita kraška pokrajina nedvomno sugestivna likovna vsebina, ki ustvarjalce s svojo pestro izbiro kontrastov ter neizmerno barvno paleto znova in znova pritegne, je napisala kustosinja razstave dr. Mateja Palčič Puzzer. Navaja tudi, da sta delom, ki so narejena pretežno v akrilni tehniki, skupna izjemna energija in hkrati rahločutna poetika. Ko pomislimo na kras, navadno pomislimo na njegove slikovite krajinske posebnosti, ki v sebi skrivajo mnoge obraze, različne pogoje nastanka ter raznovrstne procese, ki so botrovali temu, da sta kras in kraški človek od vedno tesno povezana in dva nerazdružljiva pojma. Tudi slikarke so čarobnost okolja, ki jih obdaja, vsaka z lastno slikarsko ekspresivnostjo ujele prav na svoj način. Abstrahiran način podajanja zastavljene tematike v sebi nosi premišljeno barvno in prostorsko kompozicijo.

Ob razstavi so v Sončni dvorani izpeljali tudi izobraževalni program za vse generacije. Predšolski otroci so ob vodenem ogledu slik le-te gibalno interpretirali v plesnih delavnicah pod mentorstvom članic KUD Erato Izola. Tehniko kolaža pa so na likovni delavnici spoznavali udeleženci vseh generacij od 7. leta starosti dalje. Vo-

dil jo je akademski slikar Gani Llaloshi.

Razstava je bila na ogled do 17. aprila. Urnik galerije: tor-čet 10.00–13.00, pet-sob 17.00–19.00 in po dogovoru.

dr. Mateja Palčič Puzzer,

FK Žarek

Foto: B. Čok

ONA

Umetnost je nekaj, zaradi česar dihaš z drugačno vrsto sreče.

(Anni Albers)

V januarju 2023 je v razstavne prostore občine na ogled svoja slikarska dela postavila avtorica Karmen Kastelic Pipan.

Zbirka slik ženskih obrazov z naslovom ONA je prostore krasila do prve polovice februarja. Obiskovalce razstave so spremljali različni pogledi in izrazi, z veliko mero natančnosti upodobljeni na obrazih žensk.

Avtorica Karmen Kastelic Pipan tako opisuje svoja dela:

»ONA je ženska zlatih odtenkov. Ti prehajajo v modre in oranžne, z namenom, da sijejo toplino. Temnejši odtenki v sliki so v sozvočju pogleda ali obraza v celoti.

Ker je bila nekje pozabljena, njeno ozadje odseva pridih starosti in se poskuša približati odkriti freski. Z

izrazitim obrazom, ki rine v ospredje slike, vendar vedno znova različnim pogledom, naznanja razpoložensko podobo. Pokrivalo ali nakit je v okroglih oblikah ikonskega videza ali le v zlatem snopu las. Kontrast postavitvi daje ravna linija, ki se pojavi čez sliko in prekine pogled zaokroženi celoti. V nekaterih slikah seže okrogla linija v telo, ki nakazuje oprsje kot mogočno strukturo, kjer prebiva žensko srce.

Tehnika slikanja je mešana, s postopki barvnih slojev. Reliefno obliko detajlom daje nit, ki objema strukturno maso ali zgolj nanos debelejšega sloja akrilne podlage ali kolaža.

Umetnina je posvečena ženski in nje neminljivi notranji lepoti.«

Mnenja je, da je umetnost namenjena duhovnemu uživanju in dojemanju ter osebnemu užitku in je spremljevalka na vseh stopnjah izražanja. Kot sama pravi, od vedno rada drži v roki pisalo, svinčnik ali čopič. Papir je njena eno-

dejanka, ki v barvnih tonih uprizori sliko. Razstavljena dela so nastala v zadnjih dveh letih.

Suzana Škrlj

Foto: arhiv Občine Divača

GRAFIČNA PODOBA ISTRSKE POEZIJE

V razstavnih prostorih občine smo 8. novembra 2022 odprli razstavo z naslovom Grafična podoba istrske poezije. Svoja dela so na ogled postavile grafičarke skupine ma3ca, ki deluje pri Andragoškem društvu Morje iz Izole.

Ma3ca je manjša skupina likovnic, ki se ukvarja predvsem z grafiko. Članice te skupine so Barbara Cassermann, Krisztina Doltar in Irena Lorget Lipovec.

Na grafikah je upodobljena ena pesem oz. posamezni verz pesmi avtorja Rudija Bučarja na istrsko tematiko. Dela in grafične tehnike je predstavil umetnik in likovni pedagog Vasja Nanut, mentor skupine ma3ca. Na razstavi so bila razstavljena tudi njegova dela.

Kulturni program so obogatili kitaristi Stare

strune, Andragoškega društva Morje, z mentorjem Nikom Smajlagičem.

Vsi, ki smo se udeležili odprtja razstave, smo tako pri likovnicah kot pri kitaristih začutili, da jih spremljajo veselje, pozitivna energija in ljubezen do

tega, kar počnejo.

Razstava je bila na ogled do začetka januarja 2023.

Suzana Škrlj

Foto: arhiv Občine Divača

»POGLEJ TI, KAKO SO PRIDNI TI BRKINCI! /.../ ŠE VEČ TAKIH DOGODKOV!«

Tako je v torek, 4. aprila 2023, zadovoljno komentiral marsikdo od udeležencev otvoritve razstave »Jožefovo in velika noč na Suhorju«, ki jo je pripravilo Vaško društvo Suhorje v Promocijsko kongresnem centru Pr Nanetovh v Matavunu.

In res je bilo kaj videti, slišati in okušati. Kristina Dekleva je prireditev spretno krmarila med različnimi razstavljenimi vsebinami in nastopajočimi. Tako smo se seznanili z dediščino suhorskega pirha, ki je bil lani z odločbo Ministrstva za kulturo vpisan v register nesnovne kulturne dediščine, in

zapuščino pesnika Jožeta Volka - Suhorskega, prisluhnili ubranemu petju članov pevske skupine VD Suhorje s pevovodkinjo Ksenijo Belcer Žnidaršič in glasbenikoma mednarodnega kova, Anu in Danijelu Černetu, ki sta med drugim ambasadorja našega UNESCO biosfernega območja. Med prireditvijo je gospa Kristina Volk, kot najstarejša nosilka znanj izdelovanja suhorskega pirha, demonstrirala veččino in s svojo spretnostjo ter spontanostjo motiva navdušila vse prisotne. Ko si je obiskovalec mislil, da bolje ne more biti, so ga v kuhinji pričakale velikonočne dobrote in krasna družba.

Iskrena hvala vsem obiskovalcem za udeležbo. Širša javnost naj podpira ohranjanje letne šege, povezane z rokodelskim znanjem, s spoštovanjem nosilk znanj. Slednje so alfa in omega tega, kaj se s tem razglašenim elementom (lahko) počne.

Razstava z dobrodelno noto, tj. sodelovanjem Regijske varne hiše Kras, ki so jo krasile fotografije Dajane Čok »Od Vrem do Ilirske Bistrice«, je bila na ogled aprila.

Darja Kranjc
Foto: arhiv PŠJ

USPEŠNO DELO VETERANOV IN ČASTNIKOV KRASA IN BRKINOV ŽE ČETRTO STOLETJE

TUBLJE PRI HRPELJAH – Območno združenje slovenskih častnikov Sežana, ki šteje 152 članov, od tega jih je 20 zaslužnih (starejših od 80 let) in ga od lanskega leta vodi major Dejan Stančič, ter Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo, ki pod vodstvom lani izvoljenega predsednika stotnika Josipa Biroja združuje 552 članov, uspešno in složno delujeta na območju vseh štirih kraško-brkinskih občin že 25 let. Kot društvi, v katerih je 80 članov pripadnikov obeh društev, skupaj izvajata aktivnosti in načrtujeta program dela. Lani so zamenjali vodstvo in zmanjšali število članov (z 11 na 7) v enotnem predsedstvu. Prav tako imajo skupne praporščake in dejavnosti.

Tako so se v lepem številu zbrali na redni letni skupščini OZSČ Sežana in rednem letnem občnem zboru OZVVS Krasa in Brkinov, ki se je odvijal (31. marca 2023) v gostilni Pri Križmanu v Tubljah pri Hrpeljah. Zbora sta se poleg predstavnikov sorodnih veteranskih organizacij in županov vseh štirih občin udeležila tudi general major Ladislav Lipič, predsednik ZVVS, in član predsedstva ZSČ in višji praporščak, Tomaž Lavtežar. Uvodoma jim je dobrodošlico v imenu krško-brkinskih županov izrekla hrpelijsko-kozinska županja Saša Likavec Svetelšek, ki je predstavila največje investicije (prenova in dograjevanje Brkinskega vodovoda, gradnja glavne prometnice

Slemenske ceste v Brkinih, obvoznice in glavne cestne povezave s Hrvaško in Italijo ter prometnega krožišča na Kozini ...) v zgodovini občine, ki se odvijajo na tem pomembnem strateškem koščku domovine, ki je žal ozek in slabo poseljen pas, obenem pa tako pomemben za našo domovino.

Predstavljajo domovinsko vzgojo v šole

Dejan Stančič je predstavil poročili o delu obeh društev v preteklem letu in program dela za letošnje in prihodnje leto, ko bosta kot društvi v javnem interesu izvajali pretežno enake naloge kot v preteklih letih. Skupaj organizirajo proslave in pohode ob pomemb-

nih praznikih in obletnicah v vseh štirih občinah ter se jih udeležujejo v drugih krajih Slovenije in v zamejstvu. Svoje aktivnosti zaključijo decembra z druženjem v Kobjeglavi. Lani so pričeli z domovinsko vzgojo za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol v Hrpeljah in Divači ter jih povabili tudi na ogled vojaškega muzeja v Pivko. Letos bodo s to dejavnostjo nadaljevali na šolah v Komnu in Dutovljah. Za višje razrede sežanske osnovne šole pa že desetletje na pobudo dolgoletnega predsednika Janeza Pajerja potekajo domovinske ure ob zaključku šolskega leta. Svojim članom so podelili spominske medalje ob 30-letnici samostojne in neodvisne države Republike Slovenije. Članstvo obveščajo po e-pošti in preko SMS-sporočil. Imajo tudi svojo spletno stran <http://www.sezana.zvvs.si/>, za katero skrbi njihov zelo prizadeven član Vid Šibelja, ki je za tokratni dogodek v Tubljah pripravil tudi pregled spominov druženja zadnjih treh let v slikah in kratkih filmih. Program dejavnosti za prihodnji dve leti je podoben kot v prejšnjih letih. Trudijo se pridobivati in privabljati mlade ter povečati aktivnost članov na vojaško strokovnem področju. Svoje delovanje usmerjajo v večjo prisotnost in prepoznavnost obeh društev v lokalnem okolju. S svojo prisotnostjo

bodo obeležili tudi letošnjo 30-letnico delovanja Zveze veteranov vojne za Slovenijo. 20. aprila so šli na strokovno ekskurzijo na ogled kadetnice in vojaškega muzeja Slovenske vojske v Maribor ter na ogled Ormoža, ki letos praznuje 700-letnico.

Podelili priznanja najzaslužnejšim članom

Zbor članov je bil tudi priložnost za podelitev priznanj najzaslužnejšim članom.

Priznanja OZŠC so prejeli: Jože Bevčič, Albin Debevec in Pal Naranček. Bronasto plaketo ZŠC so prejeli: Rado Senčur, Jordan Guštin in Edvin Drobňak, srebrno plaketo pa Milan Vrabec. Priznanja ZVVS so prejeli: Dejan Stan-

čič in Mitja Miklavc (zlata plaketa), Davorin Kukanja (srebrna plaketa) ter Josip Biro, Stojan Poles in Marija Mezinec (bronasta plaketa).

Kamnito zahvalo v kraškem kamnu je prejel tudi general Lipič, podelili pa jo bodo tudi družini Tomaža Bana iz Lokve. Na zboru članov v Novem mestu pa so priznanja prejeli še: Janez Pajer (red I. stopnje), Istvan Ravbar (red II. stopnje), Vladimir Korošec, Milivoj Štrekelj, Ciril Sigulin in Emilij Repovž (red III. stopnje). Spominsko plaketo komenskemu županu Eriku Modicu bodo podelili na slavnostni seji ob komenskem občinskem prazniku.

Olga Knez
Foto: Olga Knez

S TORTO IN KONCERTOM PROSLAVILI JUBILEJNO 10. MAGAJNOVO BRALNO ZNAČKO

Letos je v Kosovelovi knjižnici v Sežani potekala jubilejna, že deseta Magajnova bralna značka. Pričela se je 13. januarja, prav na obletnico, ko je bil 1904. leta v Gornjih Vremah rojen slovenski pisatelj, zdravnik in urednik Bogomir Magajna, in zaključila 27. marca, na pisateljevo 60. obletnico smrti v Ljubljani. V bralno značko, ki jo je sežanska knjižnica leta 2011 vključila v svoj dolgoročni program dela v okviru projekta »Zaznamovan sem – berem več«, se je letos vključilo 35 odraslih oseb s posebnimi potrebami iz sežanskega in divaškega Vzgojno delovnega centra ter Doma na Krasu iz Dutovelj. Zaključne prireditve so se 30. marca poleg uporabnikov in njihovih spremljevalcev udeležili še prijatelji, znanci in sorodniki. Zbrane je nagovorila

idejna vodja projekta in bivša direktorica Kosovelove knjižnice Nadja Mislej Božič. Mentorici projekta sta sežanski bibliotekarki Maja Živec in Tanja Bratina Grmek, ki je leta 2017 pripravila nalogo za bibliotekarski izpit z naslovom Magajnova bralna značka in njen vpliv na bralno pismenost. Kot sta povedali vodji bralne značke Maja in Tanja, je bralno značko uspešno opravilo 15 uporabnikov iz sežanskega VDC in 12 iz divaškega VDC ter osem iz dutovskega doma upokojencev. Za posebno glasbeno presenečenje je poskrbel glasbeni pop duo Maraaya z Marjetko Vovk in Raayom, ki je leta 2015 zastopal Slovenijo na finalu Evrovizije s pesmijo Here for You. Pevka Marjetka je pripravila pravi koncert, na katerem so prisotni uživali in ji na-

menili bučen aplavz. Vsi sodelujoči v Magajnovi bralni znački pa so prejeli posebna priznanja in darilno vrečko. Dogodek so namreč omogočili sponzorji: Zavarovalnica Generali, Kraške lekarne Ilirska Bistrica, Klančar žerjavi, Gozdarska dejavnost David Logar, Studio Matevlič, podjetji Manta in Krasinvest, DM in Mlinotest. Ob zaključku so se posladkali s sladko torto slaščičarke Anite Resinovič z Ostrovice v Brkinih. Vsi pa se veselijo, da bodo v prihodnjem letu nadaljevali z branjem v projektu bralne značke, ki je poimenovana po vremskem književniku in psihiatru dr. Bogomirju Magajni.

Olga Knez
Foto: Olga Knez

Z RAZLIČNIMI DOGODKI OBELEŽILI 60. OBLETNICO PISATELJEVE SMRTI

Ob **60. obletnici smrti pisatelja dr. Bogomirja Magajne** se je v Vremah od 24. marca pa do 26. marca zvrstilo kar nekaj kulturnih dogodkov. Soorganizatorji so z društvom **TKŠD Urbanščica** bili **Občina Divača**, **Društvo Vremske mladine** ter **Območna izpostava JSKD Sežana**. Prvi dogodek je bil namenjen literarnemu večeru, ki je potekal v dvorani Rudnika Vreme s predstavitev nove knjige pisateljevega nečaka **Ivka Spetiča Magajne** z naslovom »**Ljubezenke**«. Z njim se je pogovarjala **Magdalena Svetina Terčon** in prebrala tudi nekaj besedil iz knjige, avtorjeve že šestindvajsete knjige raznih zgodb. V kulturnem delu programa je sodeloval **MePZ Divača** pod vodstvom **Mateja Penka**,

s skladbami na kitaro pa pevka **Ti-meja Kariž** iz Sežane. Moderatorica programa je bila **Mirjam Frankovič Franetič**, predsednica društva TKŠD Urbanščica. Avtorju knjige sta se zahvalila tudi podžupan Občine Divača, **Mario Benkoč** ter vodja Območne izpostave javnega sklada za kulturne dejavnosti Sežana, **Vladislava Navotnik**. Po končanem programu je sledilo prijetno druženje z avtorjem. Naslednji dan, v soboto je bil organiziran **15. pohod po Magajnovi literarni poti**. Vremenska napoved ni bila obetavna, bile so občasne padavine, toda niti te niso ustavile najbolj vztrajnih pohodnikov, ki sta jih vodili planinski vodnici PD Sežana, **Erika Može** in **Vesna Pečar**. Ob prihodu na cilj so se pohodniki okrepčali z

joto, čajem in sladicami ter prisluhnili kulturnemu programu v spomin na pisatelja. Moderatorica programa in članica društva, **Lana Furlan**, je programu dodala pisateljeve misli in njegov krajši življenjepis. Pod mentorstvom **Petre Rakovec** so pisateljevo pravljico »**Povestica o punčki Maji**« uprizorili učenci **Podružnične šole v Vremah**. V nadaljevanju programa pa so se predstavili še mladi saksofonisti, kvartet **Brkinske godbe 2000** z mentorjem **Tomažem Škamperletom**, na klavirsko harmoniko je zaigral **Egon Bratož**, zapela pa je tudi mlada pevka **Taja Ausec** iz Dola pri Vogljah, ki obiskuje šolo petja pri Lei Sirk. Vsem, ki so sodelovali v programu se je v imenu društva in vseh soorganizatorjev zahvalila predsednica **Mirjam Frankovič Franetič**. V soboto zvečer pa je **Društvo Vremske mladine** organiziralo dobrodelni koncert za sošolca in uspešnega nogometaša **Miha Hlada** iz Gorenj pri Divači, ki je pred dvema letoma utrpel hude poškodbe v prometni nesreči. Z zbranimi prostovoljnimi prispevki mu bodo omogočili finančno zahtevnejše zdravljenje. V programu, ki je potekal pod šotorom, je sodelovalo **Društvo kraških harmonikarjev** iz Sežane pod vodstvom **Mati-ca Štavarja**. Program je povezovala predsednica društva harmonikarjev

Petra Ružič. Koncert se je nadaljeval s pevcem **Slavkom Ivančičem** ter še z dvema ansambloma, ki sta obiskovalce zabavala pozno v noč. Prireditve se je udeležil tudi **Miha** v spremstvu mame **Jerice** ter pomočnika **Jana**. O pomembnosti Mihovega zdravljenja je spregovoril tudi njegov zdravnik, fiziater **Klemen Grabljevec**, zaposlen v **Rehabilitacijskem centru Soča** v Ljubljani, katerega korenine, po mami **Mirki Grabljevec**, segajo v Dolnje Vreme. Mladim organizatorjem dobrodelnega večera se je zahvalila tudi **Alenka Štručl Dovgan**, županja Občine Divača, ki je s financiranjem pomagala pri najemu šotora in oglaševanju prireditev. Zadnji dan prireditev, v nedeljo popoldne, pa je v dvorani Rudnika Vreme v Famljah izzvenelo zborovsko petje več kot stotih pevcev in pevk na »54. prireditvi Primorska poje 2023«. Sodelovalo je kar pet zborov, in sicer: **Vokalna skupi-**

na Grlica iz Budanj z zborovodkinjo **Katarino Kodele Zadnikar**, **Mešani pevski zbor Senožeče** z zborovodkinjo **Ado Škamperle**, **Moški pevski zbor Anton Klančič** iz Mirna in **Vokalni ansambel Reunion** iz Solkana, oba zbora z zborovodjem **Matejem Petejanom**, ter **Skupina ljudskih pevk Korenin** iz Tolmina z zborovodkinjo **Majdo Lužnik**. Pro-

gram je povezovala **Monika Kontelj**. Moto letošnje Primorske poje je: »**Naj gre pesem med ljudi.**« In res se nas je zborovsko petje dotaknilo tako, da nam je orosilo oko in poskočilo srce – bila je pesem iz ljudi za ljudi!

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

Pust veselih ust PUSTOVANJE V KS DOLNJE LEŽEČE

«Od vrat do vrat hodimo ... trkamo in čakamo ... v zameno za pustne dobrote srečo vam natrosimo,» je vaščane k udeležbi na pustni povorki nagovarjal pustni odbor Dolnjih Ležeč. A bolj kot za pustne dobrote so vaščani, ki so pustne šeme pričakali doma, letos spraševali po vaškem domu. Novo pridobitev smo vsakomur razkazali in ga z

veseljem povabili tudi k ogledu notranjih prostorov, kjer so obiskovalce z veselo glasbo zabavali vaški harmonikarji in tolkalci. Novi vaški dom sicer še ni čisto dokončan, zato so pustno povorko spremljali zidarji, pleskarji, električarji, vodoinštalaterji ..., ki so poskrbeli za zaključna gradbena dela. No, šalo na stran, vaški dom je bila skupinska

pustna maska, ki smo jo postavili na voz in je bila del vaše pustne povorke, ki je odganjala zimo in klicala pomlad. Ta običajno pomeni nov začetek, novo življenje, vaščani KS Dolnje Ležeče upamo, da tudi začetek gradnje vaškega doma.

Jana Volk
Foto: Bruno Bombač

PUSTOVANJE V LAŽAH

V nedeljo, 19. 2. 2023, je Laže preplaval smeh malih in malo večjih maškar. Na kupu se je zbralo 15 predšolskih in šolskih otrok, starih od enega do štirinajst let. Hodili so od hiše do hiše in razveseljevali vaščane, ki so jih v zameno nagradili s številnimi dobrotami. Obiska maškar je bila še posebej vesela najstarejša vaščanka Mara. Druženje se je ob igri in picah nadaljevalo na laženskem igrišču. Otroci se že veselijo pustnega rajanja v vasi prihodnje leto!

Vesna Grlica

Foto: Sanja Frank

PUST NA BARKI

Morda gre za naključje, tega ne vemo, ampak ravno na pustno soboto smo na Barki ustanovili »Lovsko društvo Barka«. Lovski starešina je že na dan ustanovitve organiziral skupni lov, ki se je začel zgodaj popoldan in trajal do poznih večernih ur. Odvijal se je prav v vsaki hiši. Popolnoma nove lovske puške so razvili in naredili domači inženirji. Na skupnem lovu so se zbrali izkušeni lovci in nekaj mlajših novincev. Lov je potekal mirno in v prijetnem vzdušju, poškodb skoraj ni bilo. So pa bili lovci zelo zadovoljni s trofejami, med katerimi so se znašle tako avtohtone kot tudi eksotične živali. Kot se za tovrstne dogodke spodobi, je zelena bratovščina druženje zaključila s skupno malico v stari šoli.

Marta Kuret

Foto: Sonja Prelec

ŠPILERSKI PUST

Tudi letos smo vaščani Dolnjih Vrem - Špil preganjali zimo. Na začetku vasi je nastala »centrala« za daljinsko ogrevanje, kar je bilo v letošnjem letu ob veliki draginji in podražitvi energentov nadvse dobrodošlo. Ob skupnem druženju smo si tako nabrali energije vsaj do poletja.

Lilijana Drobňjak

Foto: Lilijana Drobňjak

Pust veselih ust

ČAS PUSTNIH NORČIJ

Pustni čas predstavlja most med zimo in pomladjo. Nekoč je veljalo, da traja od svetih treh kraljev do pustnega toroka. Datum pusta se letno spreminja glede na datum velike noči. Čeprav ga pogosto povezujemo s prihodom pomladi, njegovo ime razkriva povsem drug pomen – pust oz. mednarodni izraz karneval namreč pomeni »pustiti meso«. Glavni pustni dan je pustni torek, pustno dogajanje pa se zaključuje s pepelnico, ko se začne 40-dnevni post pred veliko nočjo. Za pusta si nadenemo različne maske – od tradicionalnih do takšnih, ki so odraz sodobnega družbenega življenja. S pustom so povezani različni običaji, pustni plesi, sprevedi pustnih mask, kratka zabava in bogato obložena miza s pustnimi dobrotami. Tudi na Vremskem že več let ohranjamo pustno tradicijo, ki se začne na pustno soboto z obhodi pustnih mask vaščanov po vaseh, društvo TKŠD Urbanščica organizira pustno rajanje otrok

z animacijo v dvorani Rudnik Vreme, društvo Vremška mladina pa kar nekaj mesecev pripravlja voz, s katerim prevozijo vse vasi v Vremski dolini in naznanjajo svoj prihod s »topovskimi salvami«. Letos so predstavljali »Miki miške«. Seveda pa brez pustnih instalacij pred vasjo Famlje tudi letos ni šlo. Fameljski žabec je na kolesu startal od kala do kala, v Špilah pa so prikazali

varčevanje z »ogrevanjem na daljavo«. Na dan torka so vremski šolarji imeli pustni spreved po vasi in pustno zabavo v šoli.

Hude zime letos res ni bilo, tradicija, ki zimo odganja, pa ostaja ne glede na to, kako nam zima kaže zobe!

Mirjam Frankovič Franetič

Foto: Mirjam Frankovič Franetič

PUST V GORNJIH LEŽEČAH

Kot vsako leto so nas tudi letos na Gornjih Ležeh obiskale vremske maskare. Veseli nas, da se pustna tradicija nadaljuje in da je v Vremski dolini veliko mladih, ki nadaljujejo to veselo tradicijo.

Zato ni bojzani, da nas ne bi obiskali tudi naslednje leto.

Neva Brce

Foto: arhiv Gornje Ležee

DIVAČANI USPEŠNO PREGNALI ZIMO IN V NAŠ KRAJ PRINESLI POMLAD

Pisalo se je zgodnje sobotno jutro, Divačani pa so se že vneto zbirali pri gasilskem domu. "Dovolj je te zime, čas je za pomlad," se je slišalo iz marsikaterih ust. Okoli 60 domiselnih mask je poleg čudovito narejenega voza zakorakalo po ulicah Divače, da bi uspešno odgnali zimo. Pustna tradicija letos v našem majhnem kraju

ni nikogar pustila ravnodušnega, po Divači so namreč odmevale arabske melodije, v povorki pa so sprehajali tako arabski šejki kot trebušne plesalke, pa tudi druge zanimive maskare. Od naših najmlajših do starejših, vsi so enako radostno hodili od hiše do hiše, od vrat do vrat in prinašali srečo. Pust v Divači ne pomeni le čas, ko se

našemimo, temveč je globoko zakoreninjen v zavesti domačinov, ki tradicionalno ta veseli čas obeležujejo že dolgo let. Vsako leto se namreč vse več ljudi pridruži veseli pustni povorki: letos se je v dveh dneh zbralo okoli 100 ljudi. Letos se je že pri izdelavi voza, ki se začne do tri mesece pred pustom in zahteva vestno delo, pridružila mlajša

generacija in sodelovala ter prispevala k temu, da bo pust čim bolj izviran. Pod taktirko izkušenega pustnega odbora, ki pust organizira in vsako leto

pripravi kreativen ter inovativen voz, si upamo trditi, da bo naslednje leto pustovanje še bolj zabavno, pestro in obarvano z dobro voljo.

Nicol Vujović
Foto: Nicol Vujović
in Divent Divača

DRUŠTVO GLUHIH IN NAGLUŠNIH AKTIVNO SKOZI VSE LETO

Društvo gluhih in naglušnih Južne Primorske, ki ga že vrsto let vodi predsednica Darja Mujkanović, je bilo v lanskem letu aktivno kljub omejitvam, ki jih je prinesel koronavirus. Osnovna naloga, kot je na občnem zboru (25. marca) poudarila sekretarka društva Sonja Bordon, je pomagati osebam z okvaro sluha na območju 10 občin Slovenskega primorja, Krasa in Brkinov. Ob socialnih programih so izvajali še najrazličnejše aktivnosti, predvsem usposabljanje članstva za aktivno življenje in delo, dobro so obiskane kulturne in interesne dejavnosti, skrbijo pa tudi za rekreacijo in šport ter informativno dejavnost. Za osem socialno ogroženih oseb so izvedli letovanje v Kranjski Gori. Po potrditvi poročila o delovanju v preteklem letu so na zboru članov v društvenih prostorih v Kopru sprejeli tudi plan dela za tekoče leto, ki se iz leta v leto v svoji osnovi ne spreminja.

Letošnji mednarodni dan gluhih bo tretjo soboto v septembru potekal v Velenju.

Domenili so se, da bodo šli na izlet z ladjico do Limskega kanala. Člani prejema tudi društveno glasilo, ki je spremenilo vizualno podobo, kar prinaša večjo prepoznavnost. Po zaključku uradnega dela zbora članov,

na katerem so bili prisotni tudi člani kraške podružnice, žal brez njenega predsednika Milana Šuca iz Pliskovice, so si ogledali še Pretorsko palačo, ki na Titovem trgu ob stolnici spada med osrednje arhitekturne spomenike ter je ena najbolj znanih palač v Kopru in okolici. Ob povratku v društvene prostore jih je čakala topla malica, pripravili pa so tudi kulturni program, v katerem je zapela tudi njihova članica Lorena Grk. Z veseljem so si ogledovali fotografije z druženja zadnjih nekaj let. Članice pa so za dan žena in materinski dan prejele še tulipan.

Vabljeni, gluhi in naglušni, da se jim pridružite pri njihovih aktivnostih.

Olga Knez
Foto: Olga Knez

OD BOŽIČNO-NOVOLETNEGA DO VELIKONOČNEGA KONCERTA PIHALNEGA ORKESTRA DIVAČA

December je za mnoge praznični mesec, ko drug drugemu voščimo lepe želje. O željah je razmišljal tudi John Strauss: "Božanski je občutek, ko premagam zemeljske želje. Ampak tudi ko mi ne uspe, je užitek prav prijeten." Te Straussove besede so bile rdeča nit lanskega tradicionalnega božično-novoletnega koncerta. Pričeli smo ga slovesno, z ognjemetom zvokov in fanfar, kot kritiki opisujejo Triumfalni preludij Thomasa Dossa. Zvesto občinstvo smo popeljali skozi izbrani repertoar polk in valčkov, napovedovalka Urška Klajn Marion pa nas je spominjala na pomembne dogodke in dosežke leta 2022. Najpomembnejši dosežek je bila gotovo zmaga na tekmovanju slovenskih godb in s tem tudi napredovanje v višjo težavnostno stopnjo. To je bil tudi razlog, da smo dirigentu Mitji Tavčarju podelili priznanje za izjemne dosežke in rast kvalitete orkestra. Priznanje za dolgoletno delovanje v upravnem odboru orkestra pa sta prejeli Nataša Macarol in Damijana Gustinčič. Praznični koncert pa ne more miniti brez Radetzkega marša, pri katerem je pomemben član izvedbe tudi občinstvo, ki nas spremlja z navdušenim ploskanjem. K prazničnemu vzdušju je pripomogla

tudi scena z zasneženim mestom, ki sta jo pripravili Nataša Macarol in Vesna Marion. Zahvaljujemo se tudi našim sponzorjem, z vašo pomočjo smo koncert lažje izpeljali: Občina Divača, Seven Refractories, d. o. o., SMT, d. o. o., Slovarms, d. o. o., Rehabo, d. o. o., Turistična kmetija Vrbin, GD Logar, d. o. o., Automatic servis, d. o. o., Studio Matevlijič, Krasinvest, d. o. o., Tiskarna Mljač, Trta 1949, d. o. o., in Kmetija Šempolajc.

Koncertno sezono v letu 2023 smo otvorili 13. januarja. To je tudi datum kulturnega dneva Občine Divača. Z njim obeležujemo rojstvo našega pisatelja Bogomirja Magajne. Velikemu številu nastopajočih, sodelovali so Društvo ljubiteljev baleta Divača, Gledališka skupina TŠKD Urbanščica, Mešani pevski zbor Divača in Plesno društvo Srebrna, smo se pridružili tudi godbeniki. Vsak od sodelujočih je po svoje prispeval v pester mozaik kulturnega dogajanja v naši občini.

Z veseljem smo se odzvali povabilu Osnovne šole dr. Bogomirja Magajne Divača in se pridružili pisani množici nastopajočih na dobrodelnem koncertu "Šola v naravi za vse". Na prire-

ditvi smo zbirali finančna sredstva, ki bi vsem otrokom omogočila, da se udeležijo šole v naravi, saj je marsikateri otrok zaradi višjih stroškov izvedbe šole v naravi žal prikrajšan za to dragoceno izkušnjo.

Velikonočnim praznikom je sledil tradicionalni velikonočni koncert, ki smo ga odigrali v Dvorani Rudolfa Cvetka v Senožecah. Glasbeni večer smo pričeli v japonskih tonih v skladbi Song for sakiko, sledili sta dve skladbi, s katerima bomo nastopili na tekmovanju slovenskih godb – Slavnostna uvertura slovenskega skladatelja Janija Goloba in Rikudim Jana Van der Roosta. S skladbo Mont Blanc Otta M. Schwarza pa smo poslušalcem pričarali naravo v gorskem svetu. Od občinstva smo se poslovili ob zaključnih besedah voditelja Nika Brcarja in v ritmih koračnic.

Meseca maja nas čakata še dva pomembna dogodka – 13. maja ste vabljeni na koncert v Kosovelov dom v Sežano, 28. maja pa nam zaželite veliko sreče na 41. tekmovanju slovenskih godb.

Jana Volk

Foto: David Vatovec

ZIMSKI UTRINKI S ŠKRATELJNOVE DOMAČIJE

Kljub nizkim zunanjim temperaturam nas grejejo spomini na številne prijetne trenutke, ki smo jih preživeli skupaj v preteklem letu. V petek, 11. novembra 2022, smo v okviru dogodka **Zvezde na obisku** na pogovornem večeru gostili **Gojmirja Lešnjaka** – Gojca, slovenskega filmskega, gledališkega in televizijskega igralca, režiserja, glasbenika in nekdanjega direktorja Kosovelovega doma Sežana. Večer

smo preživeli ob prijetnem klepetu z igralcem, v katerem smo se dotaknili njegovih najbolj nepozabnih filmskih in televizijskih vlog ter spregovorili o aktualnih projektih in predstavah, v katerih bomo Gojca spremljali v prihajajočih mesecih. Ob kozarcu dobrega vina in prigrizku se je druženje zavleklo pozno v noč, srečanje pa je zaznamovala obilica iskrivega humorja in dobre volje. December na Škrateljnovi

domačiji je bil praznično obarvan. Na **Ta veseli dan kulture** smo na stežaj odprli naša vrata in na obisk povabili vse filmske navdušence. Na decembrski ustvarjalni delavnici **Podobe filma: Okraski iz filmskega traku** smo iz 35-mm filmskega traku praskali in oblikovali unikatne filmske okraske, s katerimi smo okrasili naša božična drevesca, na januarski delavnici pa smo skozi živalske dogodivščine spoznali svet animacij. Na **Prešernov dan** smo pripravili pester program, ki je privabil obiskovalce iz različnih koncev Slovenije. Vstop v muzej je bil med 10. in 17. uro brezplačen, kulturni praznik pa smo popestrili tudi z vodenim ogledom obeh stalnih razstav. Dogajanje je posebej pritegnilo družine, ki so v sklopu pustolovščine *Filmski detektivi* skupaj odkrивale skrivnosti filmskega sveta in obogatile svoje znanje o slovenskih igralcih in njihovih

filmih. Pred vrati so toplejši meseci, zato že pridno pripravljamo dogodke, s katerimi bomo popestrili pomladne in poletne dni. Vabljeni k spremljanju naše spletne strani in socialnih omrežij, kjer redno obveščamo o aktualnih dogodkih in novostih.

Tamara Udovič,
Muzej slovenskih filmskih igralcev
Foto: Elena Mikac

PREDSTAVITEV DALJINSKIH KOLESARSKIH POTI

V sredo, 11. januarja 2023, smo v prostorih Vaškega doma Rodik gostili zanimive predavatelje, turistične delavce in ponudnike Mediteranske in Kraške Slovenije. V ospredje smo tokrat postavili daljinske kolesarske povezave, ki potekajo čez Slovenijo.

Predstavili smo obstoj, izzive in priložnosti daljinske kolesarske poti EuroVelo, dejansko stanje in načrte za prihodnost na daljinski kolesarski povezavi D7, ter predstavitev podkrepili s primeri dobrih praks.

Projekt Dravske kolesarske poti, koncept kolesarskih poti Podravja in destinacijo Pohorje nam je slikovito predstavila Karmen Razlag, vodja sekcije za turizem pri RRA Podravje, Maribor.

Daljinska kolesarka, nadzornica evropske kolesarske poti EuroVelo, Irena Hlede, pa nam je predstavila mrežo trenutno 17 vzpostavljenih kolesarskih poti po Evropi, s poudarkom na tistih, ki se dotaknejo ali prečkajo Slovenijo in naše kraje.

Predstavnik slovenske kolesarske mreže, Bojan Žižek, nam je govoril o infrastrukturnih projektih in trenutnih aktivnostih nacionalnega koordinacijskega centra EuroVelo.

Izzvali smo tudi strokovno sodelav-

ca potniškega prometa iz Slovenskih železnic, Primoža Kokalja, ki nam je predstavil trenutno stanje in načrtovane dejavnosti SŽ pri prevozu koles z vlakom.

Daljinsko kolesarsko povezavo D7, izzive in tehnike trasiranja dela trase, ki bo potekala čez Brkine, pa nam je predstavila strokovna sodelavka iz Občine Ilirska Bistrica, Aneja Rože.

Posnetki predavanj so na voljo na našem Youtube kanalu Visit Kras, zato vabljeni k ogledu vsi, ki vas ta tematika zanima in v razvoju kolesarskega

turizma vidite tudi priložnosti zase.

Nadpovprečen odziv slušateljev nam daje potrditev, da delamo v pravi smeri. Na tematiko se je odzvala tudi RTV Slovenija in tako smo z voditeljico oddaje Na lepše, Marjano Grčman, posneli prispevek o daljinski kolesarski povezavi EuroVelo 8 in EuroVelo 9, ki je bila na sporedu konec februarja.

Valerija Pučko,
vodja Mitskega parka Rodik
ORA Krasa in Brkinov

PREDSTAVITEV DESTINACIJE KRAS IN BRKINI V TUJINI

V Območni razvojni agenciji Krasa in Brkinov sledimo strategiji in se aktivno predstavljamo na bližnjih tujih trgih. Sejemski nastopi so odlična priložnost za promocijo naših krajev, za neposredno nagovarjanje potencialnih obiskovalcev ter spoznavanje poslovnih partnerjev, ki Slovenijo vidijo kot vrhunsko agencijsko ponudbo za svoje stranke.

Sejem Special Journeys Amsterdam

Prvi letošnji sejem, ki smo si ga postavili na seznam, je bil sejem Special Journeys Amsterdam. Njegov glavni namen je bila predstavitev »posebnih« potovanj in destinacij, pri čemer je bil poudarek na izbrani kakovosti in ne na množičnem turizmu. Izkoristili smo tudi sejmski nastop na odru, kjer je strokovna vodja destinacije, Katja Kralj, doživeto in z video-materialom predstavila prednosti in posebnosti Krasa in Brkinov.

Sejem Travel Budapest – UTAZAS

Sejem je eden največjih turističnih dogodkov na Madžarskem. Osrednja tema letošnjega sejma je bila trajnost v turizmu. Izpostavljeni so bili zlasti zmanjševanje ekološkega odtisa, trajnost in družbena odgovornost – smernice, ki jim sledi destinacija Kras in Brkini. Na sejmskem prostoru nas je obiskal tudi veleposlanik dr. Marjan Cencen.

Sejem CMT za turizem in prosti čas v Stuttgartu

Po dveh letih premora je v Stuttgartu spet zaživel največji svetovni sejem CMT za turizem in prosti čas. Destinacija Kras in Brkini je svojo ponudbo predstavljala na vzporedni razstavi Fahrrad & Wander Reisen 2023, kjer smo s ponudbo aktivnega preživljanja prostega časa, kulinarike in nastanitev nagovarjali obiskovalce na stojnici Outdoor Slovenia. Nemški gost ostaja za Slovenijo izjemno pomemben; skupaj s slovenskim turističnim gospodarstvom se mu želimo približati s ponudbo z višjo dodano vrednostjo za vse dni v letu. Sejem je v prvih treh dneh doživel rekorden obisk.

F.r.e.e Munchen – sejem za prosti čas in potovanja

Februarja se je destinacija predstavljala na enem najbolj priljubljenih potrošniških sejmov v južni Nemčiji. Na seju, ki so v ospredje postavlja potovanje in rekreacijo, smo se predstavljali na stojnici Slovenia Outdoor, ki je skupaj z ostalimi ponudniki in destinacijami na stojnici Slovenske turistične organizacije zaokrožila raznoliko ponudbo Slovenije.

ORA Krasa in Brkinov d.o.o.

PRVA DELAVNICA V PROJEKTU SEŽANSKE BOLNIŠNICE »PO POTI ZDRAVJA«

Povezovanje zdrave prehrane in gibanja s pomočjo t. i. potujoče ambulante v projektu »Po poti zdravja«, v katerem sodeluje več partnerjev z vodilno Bolnišnico Sežana, je sestavljeno iz različnih aktivnosti. Strokovni kader Bolnišnice Sežana, ki jo že več kot dve desetletji (od leta 1998) vodi direktorica mag. Silvana Šonc, bo z

dietetiki in fizioterapevti ozaveščal lokalno prebivalstvo Krasa in Brkinov o pomenu zdravega življenjskega sloga in gibanja ter lokalno pridelane hrane za zdravje. Ponudniki lokalno pridelane prehrane pa se bodo povezovali z namenom skupnega nastopa na trgu in promocije.

Tako so sredi februarja izpeljali prvo

delavnico na vinogradniško vinarsko usmerjeni kmetiji Pri Starčih v Križu, pri nosilki dopolnilne dejavnosti na kmetiji, Mileni Tavčar, ob prijaznem sprejemu njene hčerke Katjuše Tavčar. Seveda bodo z delavnicami nadaljevali v prihodnjih mesecih na Krasu in v Brkinih. Poleg Milene Tavčar so sodelujoči partnerji projekta »Po poti

zdravja« še: Trgovina in storitve Sirah z Golca, Turistična kmetija z nastanitvami Miro Stojan Benčič s Filipčjega Brda, Biodinamična izletniška kmetija Pri Kamnarjevih z nosilko dopolnilne dejavnosti na kmetiji, Ivano Venier Stancich, iz Volčjega Grada in Emilija Lipušček z Dujčeve domačije Škoflje. Vodja projekta je Adrijana Šonc.

Kot je bilo že v preteklih projektih v navadi, so program pričeli s telovadbo, kjer je razgibavanje vodila fizioterapevtka Silvana Janežič. V nadaljevanju je dipl. dietičarka Nadja Righetti predstavila pomen prehrane in gibanja za zdravje človeka. Direktorica sežanske bolnišnice Šonc se je osredotočila predvsem na pomen zdravega načina prehranjevanja v procesu zdravljenja in rehabilitacije v domačem okolju, kot tudi v bolnišnični oskrbi. Pri tem je navedla številne primere skrbi predvsem starejših, saj je v Sloveniji povprečno 400 tisoč hospita-

liziranih ljudi. Pojasnila je, zakaj je starostnik posebna kategorija pacienta.

»Cilj projekta je vzpostavitev tesnejšega sodelovanja med zdravstveno institucijo in kmetijskimi gospodarstvi. To pomeni združiti lokalno prebivalstvo različnih starostnih skupin na ekoloških in turističnih kmetijah ter jim približati zdrav način življenja in zavedanje o kakovosti bivanja. Ozvestiti jih želimo o pomenu uravnotežene prehrane in telesne aktivnosti za ohranjanje in izboljšanje zdravja. Prav tako želimo poudariti pomen zdravega načina prehranjevanja v procesu zdravljenja in rehabilitacije, tako v domačem kot tudi bolnišničnem okolju, saj je po statističnih podatkih polovica hospitaliziranih starejših od 65 let in nekaj mlajših od 20 let. Tako so poleg otrok in nosečnic krhka populacija prav starejši, ki zahtevajo dodatno nego in skrb ter zdravstveno oskrbo,« je pou-

darila Šonc. Ob tem je med drugim še dodala, da je sežanska bolnišnica pred leti uspešno izpeljala dva projekta: »Po zdravje tudi na deželo« in »Lokalno je zdravo«.

V okviru projekta so že izdali dve brošuri o prehranski opori (po osteropornem zlomu in po možganski kapi), v tisku pa sta še dve (prehranska podpora za ledvične bolnike in za kronične ledvične bolnike).

Udeleženci so izkoristili priložnost, da jim je dietičarka Tjaša Ludvik zmerila krvni tlak in krvni sladkor. Veseli so bili ugotovitve, da so vsi prisotni imeli krvni sladkor v mejah normale. Sledila je tudi degustacija kraških dobrot, med drugim hladno stiskanega olja iz grozdnih pešk, ki ga sami pridelajo. Kot je povedala Katjuša, za en liter olja porabijo kar 18 kilogramov pešk.

Olga Knez

Foto: Olga Knez

BOG ŽIVI VAS, SLOLENKE

Letošnje povabilo na pohod po »Poti kulturne dediščine Žirovnice« je bilo »Bog živi vas, Slovenke«. Pohoda z zaključno slovesnostjo se je udeležilo veliko število ljudi, med njimi tudi članov Planinskega društva Sežana in Šole zdravja Divača. Krožna pot je bila dolga 10 kilometrov, označena z usmerjevalnimi tablam in je povezovala rojstne hiše Franceta Prešerna v Vrbi, Matije Čopa v Žirovnici, Frana Saleškega Finžgarja v Doslovčah in Janeza Jalna na Rodinah ter spominski čebelnjak Antona Janše na Breznici. Za ceno 4 evrov smo pohodniki prejeli Vodnik za potepanje, v katerega smo na opisanih lokacijah odtisnili žige, prejeli čaj in pri Čopovi

rojstni hiši tudi medenjake. Temperatura je bila ves čas pod ničlo, a je med hojo nismo občutili. Na cilj smo k Prešernovi domačiji prišli v času osrednje slovesnosti, kjer je ob 13. uri sledil pozdrav praporščakov z organizatorji Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica in županom Občine Žirovnica, Leopoldom Pogačarjem, ter slavnostne govornice, poslanke Državnega zbora Republike Slovenije, Katarine Štravs. V kulturnem programu so sodelovali člani Kulturnega društva dr. France Prešeren Žirovnica - Breznica in pevka Neisha. Taki in podobni kulturni dogodki morajo nas, Slovence, povezovati z zavedanjem o pomembnosti in obstoju slovenskega naroda, besede, ki so

jih skozi zgodovinska obdobja napisali veliki možje slovenske literature.

Mirjam Frankovič Franetič

Foto: Mirjam Frankovič Franetič

AKTIVNI TUDI PRI NIZKIH TEMPERATURAH

Mnenje večine ljudi je, da smo upokojenci breme družbi, češ da ne prinašamo več denarja v blagajno, da nič ne ustvarjamo in družbi nismo več koristni. V blagajno smo prinašali denar skozi svoje delovno dobo in upravičeno dočakali pokojnino. Upokojenci smo ena izmed družbenih skupin v državi, ki smo lahko še kako koristni družbi. S tem mislim na izvajanje raznih aktivnosti, kot so filantropija, prostovoljstvo v raznih humanitarnih društvih in združenjih ter v programih Starejši za starejše, pa tudi dneve in aktivnosti medgeneracijskega sožitja ter pomoč lastni družini in drugim družinam. Mnogo je še teh aktivnosti, ki bi lahko bile koristne za lokalno in širšo družbeno skupnost. Predvsem pa bi bilo treba dati večji poudarek na medgeneracijsko druženje, ki je pomembno tako za starejše kot za mlade: mladi lahko pomagajo starejšim pri obvladovanju računalništva, starejši pa lahko mladim prenašajo svoja znanja in izkušnje. V naši lokalni skupnosti je zaživelo **Društvo upokojencev Divača**, katerega predsednik je **Stojan Cerkvenik**. V društvo je včlanjenih veliko

upokojencev, ki se med sabo družimo na različnih dejavnostih. Organizirane so delavnice, predavanja, izleti ter druženja ob različnih srečanjih in prireditvah, organiziranih z drugimi pobratenimi društvi. Za starejše je posebej pomembna njihova skrb za zdravje, da ostajajo čim dlje časa aktivni in vitalni, predvsem pa fizično in duševno zdravi. Družba ponuja več oblik druženja starejših z raznimi oblikami rekreacije, skupinske vadbe in pohodništva.

Na področju gibalne aktivnosti in vzdrževanja zdravja je pred dvema letoma v Divači začela delovati skupina **Ite Rine**, ki je sestavni del skupin Šole zdravja, ki delujejo po vsej Sloveniji in jih podpira **Ministrstvo RS za**

zdravje. Ponekod so skupine aktivne že več kot deset let. Osnovna aktivnost je telesna dejavnost z vajami, ki so primerne za vsakogar. V 30 minutah razgibamo vse dele telesa. Začnemo pri dlaneh, končamo pri podplatih – s tem dosežemo maksimalno gibljivost telesa in zmanjšamo bolečino. Telovadili naj bi vsako jutro od 7.30 do 8.00, zunaj na prostem. Naša skupina se je odločila za vadbo samo trikrat na teden, ob ponedeljkih, sredo in petkih. Izvajamo jo na dvorišču Škratelnove domačije. V zimskem času telovadimo **od 8.00 do 8.30**, v poletnem času pa **od 7.30 do 8.00**. V skupini nas je trenutno 20. Povprečno je na vadbi prisotih polovica članov. Vabimo vse, ki bi se nam želeli pridružiti in tako investirati v lastno zdravje. Prepoznate nas po oranžni barvi, po barvi toplote, ki nas greje tudi v mrzlih dneh. Kadar dežuje, pa smo pod streho večnamenskega objekta – tržnice v Divači. Zadnja fotografija je bila posneta 30. januarja, ko je bila temperatura minus 6 stopinj.

Mirjam Frankovič Franetič

Foto: Mirjam Frankovič Franetič

EKVADOR IN GALAPAGOS V OČEH MARJANA OLENIKA

Neutrudni popotnik in alpinistični vodnik Marjan Olenik-Gurko, ki je ob lanski 70-letnici sežanskega planinskega društva prejel naziv častni vodnik Planinske zveze Slovenije za izjemne prispevke na področju prostovoljnega vodništva, je svoja doživetja s potovanja po Ekvadorju in Galapagosu, kjer je bil pred več kot desetimi leti (2012) s soprogo Doro, predstavil članom kraške tretje univerze ter ljubiteljem narave in gora. V prostorih Zavoda za šport, turizem in prosti čas v Sežani je 26. januarja 2023 uvodoma številne obiskovalce pozdravila Nadja Mislej Božič, predsednica kraške tretje univerze, pri kateri svoje vtise s potovanj že vrsto let posreduje vsestranski alpinist, planinec, pohodnik, vodja alpinistične sekcije in alpinistični vodnik Marjan Olenik, znan pod vzdevkom Gurka. Olenik je dober prijatelj alpinista in pisatelja Dušana Jelinčiča, ki ga je prvič srečal pred skoraj pol stoletja na Durmitorju, in se iz Trsta seli v Komen. Je tudi odličen amaterski slikar in fotograf, ki v fotoaparatu ujame izvrstne in zanimive motive tako narave, živali in rastlinja kot tudi portrete ljudi ter običaje in navade.

Ob čudovitih fotografijah je na potopisnem predavanju predstavil Ekvador, ki spada med deset najbolj raznolikih držav na svetu in katerega del so tudi Galapaški otoki (otoki želv), ki obsegajo 14 večjih in 110 manjših otokov. Država prav tako sodi med eno izmed 17 držav sveta, ki najbolj skrbi za ohranjanje narave in ima največjo biotsko raznovrstnost na

kvadratni kilometer površine na svetu. V Ekvadorju, kjer je 12 narodnih parkov, je predavatelj obiskal tudi najvišji delujoči vulkan na svetu Cotopaxi (5897 m n. v.). Glavno mesto Ekvadorja je Quito, ki je za La Pazom (Bolivija) druga najvišja prestolnica na svetu ter leži na 2.850 m n. v. v kotlini med verigama Andov. Staro mestno jedro je od leta 1978 uvrščeno na seznam Unescove svetovne dediščine. Med zanimivostmi je Olenik povedal, da Ekvador izvozi 7 milijonov ton banan letno ter da bananina drevesa niso drevesa, ampak zelišča. Nanizal je tudi podatka, da galapaške želve preživijo do leto dni brez vode in hrane ter da kolibri zamahnejo s krili 800-krat v sekundi.

Olga Knez

Foto: Olga Knez

PO VODNIH POTEH

V nedeljo, 23. januarja 2023, je Planinsko društvo Sežana organiziralo pohod za šolsko mladino po Poti vodnih zakladov – »V deželi Brkonje Čeljustnika«. Pohoda se je udeležilo več kot 30 pohodnikov, med njimi so bili učenci iz osnovnih šol Divača, podružnične šole Vreme, osnovne šole Dutovlje ter podružnice Tomaj s starši, spremljale pa so jih mentorice Tamara Franetič, Monika Ščuka in Doroteja Kavčič, ki je tudi predsednica Planinskega društva Sežana.

Ob 8.30 smo se pohodniki zbrali v vasi Famlje, od koder smo krenili po krožni Poti vodnih zakladov, Famlje – Škocjan – Matavun, s povratkom v Famlje. Med hojo smo imeli nekaj postankov, ki smo jih izkoristili za spoznavanje naravne in kulturne dediščine naših prednikov. Ogledali smo si kale in štirne ter spoznali, zakaj so jih naši predniki zgradili. Pri gradu Školj smo imeli daljši postanek, kjer smo iskali skriti zaklad ter poslušali

pravljico o Brkonji Čeljustniku. Nato smo se spustili v sotesko reke Reke, kjer nam je vodnica Mirjam Frankovič Franetič pojasnila, kako močno je moral »hudič« poganjati kočijo – Šembiljo, da je izdolbila mogočno sotesko ter brezno Okroglica v Škocjanu. Okrog 11. ure smo prispeli do gostišča Ambrožič v Parku Škocjanske jame, kjer smo se okrepčali. Od tod je sledil povratek proti Famljam. Pred

prihodom na cilj je vodnica otrokom zastavila dve nagradni vprašanji, povezani z zgodbami, ki so jih poslušali med hojo. Otroci so bili na kvizu zelo uspešni! Na koncu nas je pozdravilo še sonce in, polni novih vtisov, smo se pohodniki odpravili proti domu. Nestrpno že čakamo naslednji pohod. Lep planinski pozdrav!

Monika Ščuka

Foto: Monika Ščuka

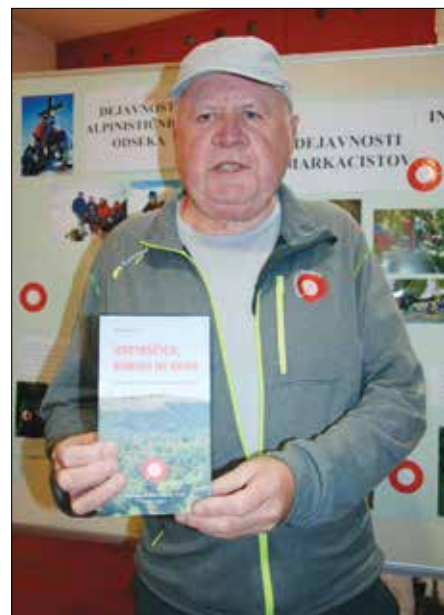
RAZSTAVA OB 70-LETNICI SEŽANSKIH PLANINCEV

Planinsko društvo Sežana, ki šteje 330 članov in jih vodi predsednica Doroteja Kavčič, so lansko jubilejno leto usmerili v počastitev 70-letnice svojega aktivnega delovanja. Svoje aktivnosti in delovanje so s predstavitvijo planinskega vodnika po poteh Planinskega društva Sežana z naslovom »Vremščica, Brkini in Kras« in priložnostno razstavo približali tudi obiskovalcem in bralcem divaške knjižnice, kjer jim je 17. januarja 2023 tople uvodni pozdrav namenila domača knjižničarka Tanja Bratina Grmek. Urednik edicije, ki je izšla v 300 izvodih, a se že kaže potreba po ponatisu in prevodu v druge jezike, je dolgoletni planinec, planinski vodnik in markacist Albin Žnidarčič, ki dobro pozna vseh 114 km poti, ki jih urejajo in vzdržujejo sežanski markacisti. Od teh več kot 70 km poteka v divaški občini.

114 kilometrov planinskih poti po Krasu in Brkinih

»V 70-letni zgodovini sežanskega planinskega društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1952 in je ob ustanovitvi štelo 68

članov, v najboljših letih tudi čez tisoč, je bilo veliko časa posvečenega izletom in druženju članov ter tudi označevanju oz. markiranju planinskih poti. Vzdržujemo 114 km planinskih poti, ki potekajo po območjih petih občin, in sicer Sežana, Divača, Postojna, Pivka in Hrpelje - Kozina. Planinski vodnik predstavlja prav te planinske poti. Planinski vodnik »Slovenska Istra, Čičarija, Brkini in Kras«, ki je izšel leta 1997, je že zastarel, saj se je do danes marsikaj spremenilo: od izhodišč planinskih poti do ukinitve železniških postajališč in avtobusnih postaj; v tem času je bil zaključen projekt Via Alpina, urejene mednarodne planinsko-pohodniške poti in še mnogo drugega. Po razmisleku sem določil dve izhodišči: Divača in Sežana, ki sta pomembni prometni križišči in središči. Opise poti sem opremil z obrobniimi številkami in čase hoje postavil na začetek besedila,« je povedal izkušeni markacist in planinski vodnik Albin Žnidarčič, ki je lani prejel Plaketo Srečka Kosovela, ki jo podeljuje Občina Sežana ob svojem občinskem prazniku. Besedila k vodniku, ki se mu v bližnji

Albin Žnidarčič z novim planinskim vodnikom

prihodnosti obeta še zemljevid planinskih poti, sta prispevala še Mirjam Frankovič Franetič in Emil Orel. V pogovoru s pravkar upokojenim programskim vodjem Kosovelovega doma Sežana, Davidom Terčonom, so Žnidarčič, Frankovič Franetič in Kavčič razkrili marsikatero zanimivost iz

planinskega sveta, dostope na Vremščico in Kokoš, čar Brkinov in poti od Sežane do Vilenice ter v Povir, Kosov-elovo pot od Sežane do Tomaja in pot Sonje Mašere iz Sežane preko Orleka do Trsta. Prireditev je z branjem pesmi s planinsko tematiko popestrila Magdalena Svetina Terčon.

Bogat program planincev v letošnjem letu

Sežanski planinci pa so pripravili tudi bogat in pisan program aktivnosti v letu 2023. Ob številnih izletih in drugih aktivnostih za mlade prirejajo tudi planinske izlete za odrasle. Za upokojence so namenjeni pohodi »Gremo mi po svoje«, ki jih ob sredah vodi Bogdan Rojc. Poskrbljeno je tudi za predšolske otroke in malčke iz vrtca, pa tudi za spominske in tradicionalne pohode ter ostale aktivnosti, med katerimi prav gotovo velja omeniti pohod

po okoliški pokrajini Vilenice, ki bo 13. maja združen še z ogledom jame Vilenica, ko bodo sežanski jamarji obeležili 390-letnico najstarejše turistične jame na svetu, 60-letnico vnovičnega odprtja Vilenice v turistične

namene in 20-letnico odkritja podzemne reke Reke na Sežanskem.

Olga Knez
Foto: Olga Knez

KUHALE SMO JOTO IN PLESALE V VILENICI

Med manj stresnimi oddajami na televiziji Slovenija je oddaja DOBRO JUTRO. Na dan svetega Antona Puščavnika, 17. januarja, so v oddaji sodelovali plesalci plesne skupine SREBRNA in članice aktiva žena, ki delujemo pod okriljem društva PEPCA ČEHOVIN TATJANA. Ker goduje na ta dan zavetnik mesarjev, ki imajo v tem letnem času veliko dela s kolonami, smo se odločile, da bo tudi našo kraško joto oplemenitil okus domačih klobas. Gospa TATJANA ROLIH je »izdala recept« s prikazom vseh sestavin, iz katerih je AVICA VIDMAR skuhala to okusno jed. Joto kuhajo v večini slovenskih pokrajin, ki jo poimenujejo po svoji pokrajini, ker je tudi recept prilagojen pridelkom, ki tam rastejo. MARIJA VODOPIVEC je spekla jabolčni zavitek, ki so ga včasih ponudili za poobedek, ampak prej je bilo treba »počistiti« krožnik. MARIJA HITI je pripravila orehove štruklje, take, kot so bili za sladico na mizi samo ob velikih praznikih. Tudi

ajda in pšenica rasteta in zorita na Krasu, zato je bil na naši mizi tudi ajdov in pšenični kruh. Iz lonca, kjer se je kuhala jota, je prijetno dišalo, tudi zavitek in štruklji so vabili k okusnemu kosilu. Teran je prav tako kraški in se odlično poda k hrani, ampak samo kozarček ga je dovolj. Skupaj z novi-

narko, snemalci, plesalci, harmonikarjem in jamarji smo vse »pomazali« in si še »prste obliznili«. Potem smo vsi zaplesali v prijetnem kraškem ambentu v Vilenici.

Izidora D. Škamperle
Foto: Tatjana Rolih

13. JANUAR – KULTURNI DAN OBČINE DIVAČA

»En sam hip doživetja je velikokrat več kot sto dni dogodkov. Takih hipov pa človek ne more kar razodeti z besedo. Neskončno težko je ustvariti besedo iz enega trenutka, ki je nebo in pekel.«
(Bogomir Magajna, Gornje mesto).

In en večer prepletanja glasbe, plesa, besede, petja ... obudi nešteto trenutkov iz preteklosti in ustvari nove spomine za prihodnost.

Letošnji večer kulture v Divači je zaznamoval dan, ki je v občini Divača posvečen vsemu, kar lahko zaobjamemo s pojmom »kulturni dan«. Domače nevladne organizacije s področja kulture so oblikovale niz prepletov različnih področij, ki jim posvečajo svoj ustvarjalni zanos, zagon energije, čas, ideje ...

Društvo ljubiteljev baletne umetnosti Divača z mentoricami Claudio Sovre, Niko Lipolt, Zalo Strniša, Živo Oštir, Giusi Monze in Giorgio Capelli, Me-

šani pevski zbor Divača in umetniški vodja Matej Penko, Pihalni orkester Divača pod taktirko Mitje Tavčarja, Plesno društvo Srebrna Senožeče z mentoricami Karin Šturm, Mirjano Kocen Čamer in Petro Bergoč ter Turistično, športno in kulturno društvo Urbanščica z mentorico Mirjam Frankovič Franetič so pripravili bogat pro-

gram in se tako na svojevrsten način z raznolikostjo idej, menjavo generacij in pestrostjo programa poklonili prazniku kulture.

Ustvarjalnost večera je z izbrano besedo pospremila županja Alenka Štrucl Dovgan, ki je namenila kulturi doma in v širšem okolju poklon in iskreno zahvalo.

Roman »Gornje mesto« našega rojaka dr. Bogomirja Magajne je z izbranimi odlomki spletal mrežo besed z gibi, igro, glasovi, toni, baletnimi koraki ... ter vnašal občutje domače ustvarjalnosti. Moderatorica Tjaša Trampuž je dovršeno pletla zgodbo mesta in jo peljala skozi kulturni večer, ki je zažarel v poudarku njene misli: »Kultura je beseda, je zven in je podoba; je gib in JE SVET.«

Hvala vsem.

Romana Derenčin,
občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

KRAJEVNI URADI NA KRASU IN V BRKINIH PONOVO ODPRTI

Po treh letih zaprtja treh krajevnih uradov v Brkinih in na Krasu so se z novim letom zopet odprli in pričeli z delovati krajevni uradi Hrpelje, Divača in Komen, ki delujejo v občinskih prostorih. To pomembno delovno pridobitev za skoraj 13 tisoč prebivalcev so letošnjega 4. januarja počastili s priložnostno slovesnostjo pred upravno

zgradbo občine in krajevnega urada v Divači, kjer so zbrane nagovorili in prerezali trak divaška županja Alenka Štrucl Dovgan, vršilec dolžnosti načelnika sežanske upravne enote Dušan Krt in državni sekretar Ministrstva za javno upravo Jure Trbič, ki je na Kras prišel z Aleksandrom Vojičičem, vodjo službe za upravne enote

na Ministrstvu za javno upravo, Katjo Mihelj Nagode, vodjo službe za odnose z javnostmi na istem ministrstvu, ter drugimi sodelavci.

Vsi, vključno s komenskim županom Erikom Modicem in odsotno hrpelsko-kozinsko županjo Sašo Likavec Svetelšek, so si bili enotni, da je treba ponovno približati in omogočiti

lažji dostop do storitev javnega značaja, predvsem invalidom in starejšim občanom. Krt se je zahvalil ministrici Sanji Ajanović Hovnik, ki ob ministrstvu za javno upravo pokriva tudi notranje ministrstvo, in kraško-brkinskim občinam ter sodelavcem za zaupanje, da so podprli ponovno odprtje krajevnih uradov.

»Z odprtjem vseh treh krajevnih uradov država daje pozitiven signal prebivalcem teh krajev in kaže na to, da ljudi sliši in sledi njihovim potrebam. To je še posebej pomembno v luči dejstva, da se prebivalstvo stara, zato je bližina storitev še toliko bolj pomembna, kar velja še zlasti v lokalnih okoljih, izven urbanih centrov. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da se s tem, ko ljudje lahko opravijo storitve v krajevnih uradih, zmanjšujejo vrste v upravnih enotah,« je poudaril državni sekretar Trbič.

Vse tri občine so po velikosti zelo velike. Ponovno odprtje krajevnega urada je pomembna pridobitev za okrog 4.500 občanov divaške občine.

Naj spomnimo na naloge, ki jih imajo krajevni uradi: pokrivajo zadeve z matičnega področja, registra stalnega prebivalstva, javnih listin (osebne izkaznice, potne listine), upravnih overitev, volilnih opravil ter spremljajoče strokovno-tehnične naloge. Poleg tega krajevni uradi sprejemajo vloge za pridobitev in preklic spletnega digitalnega potrdila za fizične osebe, upravne

overitve – overitev podpisa, kopije, garantna pisma, objave ponudb za prodajo kmetijskih zemljišč ter sprejem vlog za napoved pridelkov vina in grozdja.

Ob sredah bosta odprta KU Hrpelje (dopoldne, 8.00–12.00) in Divača (popoldne, 12.00–17.00), KU Komen pa ob četrtek (dopoldne, 8.00–12.00). Sicer pa je mogoče upravne zadeve urejati ob uradnih urah (razen četrtek) tudi na Upravni enoti Sežana, ki pokriva ozemlje z več kot 26 tisoč prebivalcev.

Za glasbeno točko je na slovesnosti poskrbel domači priznani saksofonist Tomaž Nedoh. V nadaljevanju popoldneva pa se je državni sekretar Trbič sestal na delovnem sestanku tudi z načelniki upravnih enot Obalno-kraške regije, ki so se udeležili slovesnega

ponovnega odprtja divaškega krajevnega urada.

Olga Knez
Foto: Olga Knez

DUŠAN KRT – NOVI V. D. NAČELNIKA UPRAVNE ENOTE SEŽANA

Z 2. decembrom 2022 je Dušan Krt nastopil funkcijo vršilca dolžnosti načelnika Uprave enote Sežana. Že z novim letom so se prav na njegovo pobudo odprli vsi trije krajevni uradi – v Komnu, Divači in Hrpeljah, kar pomeni ponovno približevanje javne uprave

lokalnemu prebivalstvu, še zlasti invalidom in starejšim občanom.

»V svojem življenju sem bil povezan z vsemi sedanjimi občinami. Osnovno šolo sem začel v Štanjelu, od koder je doma mati, končal pa jo v Sežani, kjer je doma moj oče. Prvo stanovanje sem imel v Divači in veliko let sem bil vratar v Rokometnem klubu Jadran Hrpelje - Kozina,« pove diplomirani ing. prometa in univ. dipl. org. Krt, ki je uspešno zaključil dve fakulteti. To delovno mesto je sprejel zaradi izziva, da se izboljša delovanje sežanske javne uprave v korist občanom. Želi si dobrega sodelovanja z vsemi kraško-brkinskimi župani, kar je že dokazal z odprtjem krajevnih uradov. Njegov izziv je prav gotovo tudi izboljš-

šati delovne pogoje sodelavcev ter hitrejšo in kvalitetnejšo uporabo storitev na vseh področjih dela. S tem se bodo tudi storitve za uporabnike izboljšale. Je človek akcije in dejanj, saj je že sredi januarja izpeljal strokovno izobraževanje za upravne delavce vseh primorskih občin od Tolmina do Sežane za področje gradbeništva z namenom, da se izboljša reševanje gradbenih zadev. Po tem seminarju bo v prihodnjih mesecih organiziral tudi seminar za vse arhitekta zaradi izboljšanja medsebojnega sodelovanja. V bližnji prihodnosti bo organiziran tudi koordinacijski sosvet načelnika UE Sežana.

Olga Knez
Foto: Olga Knez

POSKOKEC NA OBISKU

V mesecu januarju je naš poSKOKec šel na potep po Krasu in obiskal vse skupine. Gibalno abecedo izvajamo namreč po celem območju Krasa. »Pri urah gibalne abecede dajemo največ poudarka zdravemu telesnemu razvoju in gibalni vsestranosti otrok. To pomeni, da otrokom ponudimo kar se da raznoliko gibalno izkušnjo, ki jo doživijo na zabaven in varen način. S tem dolgoročno učimo otroke pomembne gibalne vzorce, ki jih bodo spremljali celo življenje, obenem pa jim privzgojamo ljubezen do zdravega gibanja in športa,« pove vaditelj Rok.

Otroci so poSKOKca sprejeli z navdušenjem, se z njim poigrali in poklepetali. Najmlajši otroci so skupaj z poSKOKčevo vaditeljico Nikito poSKOKcu povedali tole: »Kljub temu da smo najmlajši, nam energije nikoli ne zmanjka. Spoznali smo se že z naravnimi oblikami gibanja, gimnastiko in atletiko, trenutno pa so naše najboljše prijateljice žoge, s katerimi vsak teden poskusimo kaj novega. Veliko se smejemo in veliko tudi govorimo, ker imamo 5000 in 1 vprašanje, za katere-

ga je potreben tak pravi 'poSKOKčev odgovor'. Vsakič zaključimo s pozdravom 'poSKOKec!', zraven pa postavimo še eno vprašanje – ali se jutri spet vidimo na poSKOKcu? No, ko ugotovimo, da ne, pa do naslednjega tedna vsak dan razlagamo še ostalim, kaj vse počnemo. To smo mi, najmlajši poSKOKci, ampak, prosimo, ne maramo, da nas kličete majhni, ker mi že znamo čisto velike stvari.«

Otroci v Divači pravijo, da je njihova najljubša igra »avtomobilčki«. V rokah

imajo klobuček, ki predstavlja volan, in se tako vozijo po cesti – telovadnici ter spremljajo prometne znake (semafor, krožno krožišče ...). Obisk poSKOKca jih je zelo razveselil, skupaj z njim pa so morali opraviti tudi poseben poligon, ki so ga pripravili poSKOKčevi vaditelji. Tako otroci komaj čakajo, da jih poSKOKec spet obišče.

Anna Jedrejčič
in poSKOKčevi vaditelji
Foto: arhiv ŠD poSKOKec

Veseli december

PRAZNIČNI DECEMBER V DIVAČI

Občina Divača se je odzvala povabilu turističnih zavodov Nove Gorice, Vipavske doline, Krasa in Brkinov ter pristopila k skupni praznični novoletni okrasitvi z motivom srca kot simbolom življenja in ljubezni.

K skupnemu okraševanju novoletne jelke v Divači v decembru 2022 je povabila: Osnovno šolo Divača, Vrtec Divača, Center za usposabljanje Elvire Vatovec Strunjan - enota Di-

vača, Varstveno delovni center Divača in Društvo »Vezi« Divača.

Vsi povabljeni so se vabilu z veseljem odzvali in iz različnih naravnih materialov na ustvarjalnih delavnicah izdelali enotne novoletne okraske z motivom srca. Z njimi smo okrasili novoletno jelko, ki so jo v divaškem parku ob spomeniku postavili divaški uslužbenci Zavoda za gozdove Sežana, skupaj z g. Lesnikom.

PRIŽIG LUČK Z OBISKOM DEDKA MRAZA S SPREMSTVOM V DIVAČI

V Divači je 13. decembra 2022 ob 17.00 na parkirišču pred Hotelom Malovec potekala prireditev »PRIŽIG LUČK Z OBISKOM DEDKA MRAZA S SPREMSTVOM«. Prihod Dedka Mraza v spremstvu županje Občine Divača, Alenke Štručl Dovgan, in atraktivnega Snežaka je obogatil kulturni program, v katerem so nastopali: Pihalni orkester Divača pod vodstvom Mitje Tavčarja, Mažoretke Osnovne šole Divača z mentorico Polono Šenkinc ter Marjan Uljan iz skupine Malibu.

Skupno rajanje se je nadaljevalo še po odhodu Dedka Mraza. Otroci in odrasli so se pogreli s toplimi napitki in

posladkali s slastnimi palačinkami, ki so jih pripravile in postregle predstavnice Društva kmečkih žena Senožeče, za kar se jim iskreno zahvaljujemo.

Zahvala za sodelovanje in gostoljubnost gre tudi Valterju Malovcu in osebju Hotela Malovec za pripravo toplih napitkov in palačink ter brezplačen odstop prireditvenega prostora.

Hvala članu občinskega sveta Brunu Kocjanu, občinski svetnici Ksenji Knez Regent in senožeški krajanki Aleksandri Knez Regent za odigrane vloge ter občanu Dinu Kuhariču za pripravo vozila in prevoz Dedka Mraza.

Tatjana Cerkvenik

Foto: Iztok Felician

PRIŽIG PRAZNIČNIH LUČK V POBRATENI OBČINI

Decembrski čas poleg vseh dobrih želja in načrtov prinaša veliko priložnosti za srečanja in skupna druženja. Občina Divača vsako leto v prazničnem decembrskem času z velikim veseljem že tradicionalno obišče pobrateno občino San Canzian d'Isonzo v Italiji.

11. decembra 2022 sta se direktor divaške občinske uprave Iztok Felician in svetnik divaškega občinskega sveta Bruno Kocjan na povabilo pobratene občine udeležila velike prireditve, poimenovane Insieme/Zusammen/Skupaj. Na srečanju so sodelovali tudi predstavniki in kulturniki pobratene občine St. Kanzian am Klopeinersee iz Avstrije, ki vsako leto s skupino Krampus močno razgibajo dogajanje, predvsem otroci pa jih sprejemajo na poseben način.

Bogat kulturni, zabavni in etnološki program, ki je bil namenjen vsem generacijam, so oblikovali lokalni kulturni ustvarjalci in skupine, seveda je bil na obisku tudi Božiček, kot se za decembrski čas spodobi. Kulturno dogajanje je dopolnila tržnica, na kateri so se predstavili lokalni pridelovalci, podjetniki in obrtniki.

Gostitelji so pobrateni občini še posebej lepo sprejeli in na vsakem koraku je bilo mogoče začutiti prijateljsko dobrodošlico. Ob skupnem prižigu prazničnih luči v mestu in na novolet-

ni jelki ter ob izmenjavi priložnostnih daril so predstavniki sprejeli tudi trdno zavezo, da se prijateljske vezi med občinami treh dežel nadaljujejo in krepijo tudi v bodoče.

Sladke dobrote, topli napitki, vesele melodije in dobra volja so oblikovali veselo druženje in praznovanje ter zbrane popeljali k zdravici z dobrimi željami za prihajajoče leto.

Romana Derenčin,
občinska uprava
Občine Divača
Foto: arhiv
Občine Divača,
zanj Iztok Felician

EKSKURZIJA V ORGANIZACIJI RD BANDERA DOLENJA VAS

Razvojno društvo Bandera Dolenja vas je na državni praznik 26. decembra 2022 številne kulture željne vaščane peljalo na praznično potepanje po sotočju Save Bohinjske in Save Dolinke, natančneje v srednjeveško mesto, ki je zrastle v 14. stoletju, v **Radovljico**, pred tem pa še v **Tržič**.

Skupaj smo si ogledali najstarejšo **Kurnikovo hišo v Tržiču**, ki je dragoceno pričevanje pretekle bivanjske kulture v tem mestu. V njenem zgornjem nadstropju smo z zanimanjem prisluhnili predstavitvi tamkajšnje stalne kolarske razstave, zatem pa smo si ogledali še **Tekčeve jaslice**, najlepši dosežek ljudske in verske kulture pri nas.

Sledil je ogled **Lekarniškega in alkimističnega muzeja** v Radovljici, kjer je predstavljena zbirka predmetov s tematiko lekarn, kozmetike in alkimije. Ogled muzeja smo zaključili v **Radolški čokoladnici**, kjer smo bili povabljeni na vođeno čokoladno degustacijo. Sladko presenečenje smo zaključili v Begunjah, v vasi na Gorenjskem na 586 m nadmorske višine, ki leži pod Begunjsčico in slovi po rojstvu

slovenskega glasbenika in skladatelja Slavka Avsenika. Ustavili smo se v **Muzeju Slavka Avsenika** in na kosilu v **Gostilni in restavraciji Avsenik**, ki je poznana po domači tradicionalni kulinariki in okrogli dvorani Pod Avsenikovo marelo, kjer se pogosto na odrih predstavljajo slovenski glasbeniki. Potepanje smo zaključili s sprehodom

po Arboretumu **Volčji Potok**, kjer je na tisoče novoletnih lučk in okraskov nudilo edinstveno doživetje.

Nataša Adam

Foto: Nataša Adam

TRADICIONALNI BOŽIČNI KONCERT

Pevci MePZ Senožeče smo 25. decembra 2022 po daljšem premoru božični večer ponovno preživeli skupaj z novorojenim detetom. Skupaj smo v cerkvi sv. Jerneja v Senožečah skozi pesem in besedo delili svoja življenja, svojo revščino, preizkušnje in trpljenje, in skupaj smo verjeli, da zmoremo toliko poguma, volje, da bomo zmogli premagati vse tegobe, ki so nam na poti, saj je božič čas, ki se dotakne naših src, je čas ljubezni, naklonjenosti in prijaznosti do sebe in drugih.

Je pa božični čas tudi čas podarjanja in sprejemanja, a ne le daril, temveč tudi ljubečih pozornosti, toplih objemov, iskrenih želja in spodbudnih besed. Zato je prav, da smo se pevci zahvalili številnim obiskovalcem koncerta, ki so skupaj z nami peli božične pesmi in nam dovolili, da naše duše niso tavale same kdove kam, temveč

da so hodile po poti Novorojenega, po poti čudeža, ki se je zgodil.

Na tej poti nas je vse skupaj vodila naša draga zborovodkinja Ada Škamperle, ki je spet zbrala toliko energije, da nas je pripravila na to, da smo na božični dan imeli iskric v očeh. Druga v vrsti zahval pa je naša draga predsednica **Nataša Hreščak**, ki vse od nastanka zbora skrbi, da ima naše društvo vse urejeno in da za svoje delovanje na Občini Divača pridobi sredstva, ki so v tej druginji še kako potrebna in za katera smo se iskreno zahvalili županji **Alenki Dovgan Štručl**, ki nas je na koncertu tudi prijazno nagovorila.

Zahvalili smo še pianistu **Mateju Bariču**, flavtistkama **Niki Može in Nini Svetina**, župniku **Pavlu Kode-lji**, solistom **Zali Hreščak, Ani Marinšek** in **Cirilu Možetu** ter najmlaj-

Veseli december

šim recitatorjem **Tinkari Teinovič** ter **Marku** in **Maksu Udoviču**. Iskrena hvala pa smo izrekli še gospe **Zlati Krasovec**, ki je vse skupaj povežala v celoto, da se koncert ne bo nikoli razblinil v pozabo. V pozabo pa ne bo šla niti božična

zgodba, ki smo jo pevci uprizorili na sveti večer. S pevske vložke tradicionalnih božičnih pesmi smo popestrili Marijino in Jožefovo zgodbo, ki so jo odigrale članice pevskega zbora **Zdenka Može Jedrejčič**, **Alenna Alibabić** in **Nina Adam**, slednja nas

je s solističnim instrumentalnim vložkom znane melodije Sveta noč tudi vpeljala k polnočni maši.

Nataša Adam
Foto: Tomaž Adam

DEDEK MRAZ MED OTROKI KS DOLNJE LEŽEČE

December se je že bližal koncu, vaški otroci pa so pogosto spraševali – kdaj bo prišel Dedek Mraz? Čakal je sneg, a ker ga ni in ni bilo, se je pripeljal kar s kombijem. Otroci so ga pričakali z iskricami v očeh. Hiteli so mu pripovedovati, da so bili celo leto pridni, poslušali so starše, v vrtcu in šoli so se trudili, ob pomoči Anike, staršev in starih staršev pa so čisto sami izdelali okraske, ki so krasili vaško smrekico. Dedek Mraz jih je seveda pohvalil in jim naročil, naj bo tako tudi v naslednjem letu. Potožili pa so mu, da jih precej zebe, ker so ga čakali na prostem. Dedek Mraz pa jim je odgovoril: "Naslednje leto me boste čakali na toplem, slišal sem namreč, da boste dobili vaški dom." Skupaj so zapeli še nekaj prazničnih pesmi, Dedek Mraz je otrokom podelil darilca, nato pa se poslovil, "ker sem že star in potrebujem veliko počitka".

Vaščani pa smo se še posladkali z dobrotami, ki so jih pripravile vestne gospodinje, poklepetali o preteklem letu in drug drugemu zaželeli prijet-

no prihajajoče leto.

Jana Volk
Foto: Bruno Bombač

PRIŽIG LUČK V POTOČAH

Na petek, 16. decembra 2022, zvečer smo organizirali prvi prižig lučk v Potočah. Zbrali smo se pri koritih, vaščani, domačini ... in prisluhnili članom domačega mešanega pevskega zbora pod vodstvom Ade Škamperle. Najmlajše plesalke Plesnega društva Srebrna so odplesale v kostumih palčkov. Pozdravila nas je županja Alenka Štrucl Dovgan. Sledil je prižig lučk na lipi pri avtobusni postaji. Ta prijetna dolžnost je bila zaupana najmlajšemu krajanu naše vasi, Maksu Kusovemu. Palčki so nato pred Ždrolovo hišo našli Dedka Mraza in skupaj smo ga ob prepevanju pesmi povabili med nas. Tudi Dedek Mraz je nagovoril vse prisotne in se posvetil najmlajšim. Zaželel nam je vse dobro v prihajajočem letu, palčki pa so prisot-

nim delili čokolatine. Ob tem dogodku smo prvič uporabili tudi novi prenosni zvočnik našega kulturnega društva. Veseli smo, da nam je uspelo izpeljati dogodek kljub temu, da je bilo še kar mrzlo in da je cel dan deževalo. Prav tisti čas, ko smo bili zbrani pri kalu, pa

je dež prenehal. Za konec smo uspeli narediti tudi »gasilsko« fotografijo. Upamo, da bo prižig postal tradicionalna prireditev v naši vasi.

Andrej Škapin
Foto: Andrej Škapin

PROSTOVOLJKI NADALJEVALI Z DELOM

V decembru je vremške otroke Dedek Mraz obiskal v novi preobleki. Prostovoljno sta njegov plašč z vsemi okraski in kučmo sešili članici in prostovoljki društva, **Mirka Grabljevec** in **Marija Lavrič**. Pred dvema letoma sta sešili kostume za palčke in snežinke in takrat obljubili, da sešijeta še opremo za Dedka Mraza. Na plašč je bilo treba zašiti drobne detajle, za kar sta porabili veliko ur prostovoljnega dela. V društvu smo ponosni, da ju imamo, in se jima od srca zahvaljujemo za to veliko pridobitev. Želeli smo, da se fotografirata z Dedkom Mrazom, da bo njun sešiti kostum vsem ostal v trajnem spominu.

Mirjam Frankovič Franetič

Foto: Mirjam Frankovič Franetič

DEDEK MRAZ NA PRVI ZIMSKI DAN

V Vremah je postalo že kar tradicionalno, da Dedek Mraz obiše otroke prav na prvi zimski dan. Predlani je bilo res pravljичno, snežilo je in dedek je z vsem svojim spremstvom otroke razveselil pred dvorano Rudnik Vreme. Lani snega ni bilo, a je bil dogodek prav tako pravljичen. Odvijal se je kulturni program, v katerem so sodelovale mažoretke iz Osnovne šole dr. Bogomirja Magajne iz Divače pod mentorstvom Polone Šenkinc, plesna skupina podružnične šole iz Vrem pod mentorstvom Petre Rakovec ter vremški šolski zborček pod vodstvom Martina Fabčiča. Pred prihodom Dedka Mraza je ot-

roke razveselilo gledališče »Bičikleta« z igralko Brigito Leban. Program je povezovala Taja Medved, članica dramske skupine društva TKŠD Urbanščica. Vse navzoče sta lepo pozdravili in nam zaželeli srečno novo leto županja Alenka Štrucl Dovgan in Damijana Gustinčič, ravnateljica šole, ki je otrokom iz vremške šole predala darilo. Najbolj pa je seveda otroke razveselil Dedek Mraz s spremstvom palčkov in snežink. Otroci so mu zapeli, se z njim povsneli, in ker so bili pridni, jih je obdaril s skromnim darilcem. Odvil se je lep večer, ki bo otrokom ostal v lepem spominu.

Mirjam Frankovič Franetič

Foto: Mirjam Frankovič Franetič

PRAZNIČNI SPREJEM

Za dobre želje in za zahvalo je vedno pravi čas. In prav je, da se hvala in zahvala izreče vsem, ki vsak na svoj način sooblikujejo našo lokalno skupnost in življenje v njej.

Županja Občine Divača ob zaključku leta že tradicionalno gosti podjetnike, gospodarstvenike, vodilne kadre javnih zavodov ter poslovne partnerje, ki delujejo v lokalnem okolju ali z lokalno skupnostjo poslovno sodelujejo. Po »koronskem obdobju« zatišja druženj je bilo letos spet omogočeno, da se je dogodek lahko zgodil. Letošnje srečanje je gostoljubno sprejela Turistična kmetija Vrbin.

Srečanje je ponudilo priložnost za dobre želje novega leta, za pogovor o minulem delu in za snovanje novih načrtov. Županja je goste nagovorila s prijazno zahvalo. Zahvalila se je za sodelovanje v minulem letu in izrazila željo po dobrem sodelovanju tudi v bodoče. Izpostavila je pomen sodelovanja in skupnega prizadevanja za dobro vseh v občini, ki jo vsi sooblikujemo.

Večer je obogatil glasbeni program, ki ga je izvedel instrumentalni trio: dirigent, skladatelj in vsestranski glasbenik **Iztok Kocen**, kontrabasist **Miha Firšt** ter klarinetist in saksofonist **Jakob Skrt**.

Prijetni utrinki Beethovnovе devete simfonije so popeljali zbrane k zdravi in prijateljskemu druženju.

Romana Derenčin,

občinska uprava Občine Divača

Foto: arhiv Občine Divača

DEDEK MRAZ V KS SENOŽEČE

Proti koncu decembra 2022 je Dedek Mraz obiskal krajanе po vaseh naše krajevne skupnosti. Ob pomoči spremljevalcev mu je kljub slabemu vremenu uspelo najti pot najprej v Otošče, kjer se je pokazal krajanom v cerkvi Marije Magdalene, potem pa še v Lažah na sredini vasi, kjer je že malce snežilo. V Senožedah se je Dedek Mraz srečal z otroki in starši pri zgornjem kalu ter pred bloki, kjer se je preizkusil tudi v vožnji s kolesom. Ustavil se je za hip tudi pri našem članu društva Srečku Žvabu, ki je bil prej vsako leto z nami. Zaželeli smo mu predvsem izboljšanje zdravja, z upanjem, da se nam ponovno prid-

ruži. Potem je obiskal še Gabrče in Senadole. Spotoma je šel pozdravit še osebje gostilne Pri mlinu v Dolenji vasi ter nagovoril tudi skupino gostov, ki so tam praznovali rojstni dan dveh bratov in so bili nad tem zelo presenečeni. Čeprav je njegov obisk kot vedno bil namenjen predvsem otrokom, je pozdravil, nagovoril in obdaril tudi nekaj najstarejših krajanov. V Otoščah je v nabiralniku pustil voščilnico

Pavli Kovačič (roj. 1937), prav tako v Lažah, stoletnici Mari Mariji Žetko, v Gabrčah se je srečal in zaželel vse dobro Mari Antončič (roj. 1931), v Dolenji vasi Mariji Škamperle (roj. 1930) in Zorki Dolgan, ki je pred kratkim praznovala svoj 90. rojstni dan, v Senadolah pa Andreju Šajne (roj. 1927). Z otroki in krajan v Dolenji vasi in Potočah se je Dedek Mraz srečal prejšnji večer, spotoma ob prižigu lučk.

Senadole

Otošče

Senožeče

Gabrče

Lep pozdrav od Dedka Mraza in njegovih zvestih spremljevalcev, predvsem v upanju, da se z vsemi ponovno vidimo konec decembra 2023.

Andrej Škapin,

KUD Pepca Čehovin Tatjana

Foto: Andrej Škapin

Laže

IZR. PROF. DR. ANA TOMINC – DIVAČANKA NA ŠKOTSKEM

Pred iztekajočim se letom je v torek, 13. decembra 2022, knjižnico v Divači obarval mavričen pogovor z Ano Tominc, predstavnico srednje generacije Divačanov, ki si je svoje poklicno in zasebno življenje ustvarila zunaj Slovenije, na Škotskem. Druženje je bilo namenjeno spoznavanju poti, ki jo je Divačanka prehodila in na kateri še vedno pušča sled. Lahko bi rekli, da Divačo zaznamujejo odhodi posameznikov, ki krojijo uspehe v tujini. Ena prvih je tako bila Ida Kravanja, igralka, ki se ji je uspelo uveljaviti na tujem, kjer se je njena kariera nato vzpenjala in tudi doživela vrhunec.

Ana Tominc je po končani osnovni šoli dr. Bogomirja Magajne v Divači in gimnaziji na ŠC Postojna na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem zaključila dodiplomski študij antropologije in kulturnih študij. Podiplomsko izobraževanje se je odločila nadaljevati na Univerzi v Lancastru v Veliki Britaniji, kjer je sprva zaključila magisterij jezikoslovja in nato leta 2012 doktorski študij kritične analize diskurza. Danes izr. prof. dr. Ana Tominc predava na Univerzi kraljice Margarete v Edinburgu

na Škotskem, poleg tega je mednarodno aktivna raziskovalka, ustanoviteljica mednarodne konference o prehranski komunikaciji, avtorica več knjižnih del, mama, Divačanka, ki je svoje življenje nadaljuje na Škotskem. Poleg svojih doprinosov družbi je tudi ena izmed ustanoviteljev Študentske organizacije Univerze na Primorskem, nam je zaupala. Med pogovorom, ki sem ga pripravila in povezovala Katarina Adamič, je bilo eno mojih vprašanj Ani naslednje: »Smisel življenja je ležanje na plaži, že 23 let poje skupina Zmelkoow. Bi ti zapeljala odgovor kako drugače?« Povzemam njen odgovor: »V sodobnem življenju, ob problematikah duševnih motenj, je še kako pomembno tudi poležavanje na plaži!« Omeniti velja, da je Ana Tominc svoje knjižno delo podarila divaški knjižnici, ki je na voljo za izposajo. Medgeneracijsko druženje je obogatilo in sklenilo zbrano občinstvo s svojimi vprašanji.

Katarina Adamič

Foto: arhiv Knjižnice Divača

PRAZNOVANJE V VELIKEM SLOGU.

20 LET DRUŠTVA LJUBITELJEV BALETNE UMETNOSTI DIVAČA POD TAKTIRKO ASTRID BASTIANELLI IN CLAUDIE SOVRE!

V Sežani so praznovali dvajset let baleta. (Foto: Daniel Škerjanc)

Leta 2000 je na iniciativo staršev steklo prvo kulturno baletno društvo – Društvo ljubiteljev baletne umetnosti (DLBU) Divača. Starši so svojim otrokom želeli ponuditi nekaj več, ne le tekmovalni, ampak tudi kulturno, umetnost ter lepo držo, in tako je bilo v okviru društva organizirano baletno šolanje. DLBU je 11. decembra 2022 v Kosovelovem domu Sežana organiziral Svečani baletni večer ob 20-letnici svojega delovanja, ki je potekal v produkciji in sceni DLBU Divača, pod vodstvom Astrid Bastianelli in s častno pokroviteljico Občino Divača. Dvorana je bila povsem polna, ko je prisotne simpatično pozdravila gostja Ana Klačnjak, baletna solistka SNG Ljubljana in tok-

rat moderatorka večera. Uvodni govor je prispevala Astrid Bastianelli, ki jo imajo učenke kar za svojo baletno mamo, saj se na njeno ramo lahko vedno naslonijo. Posebej je pozdravila častnega predsednika društva Dobrivoja Subiča, ki je postavil dobre temelje sodelovanja v društvu, na podlagi katerih ves čas uspešno sodelujejo in vodijo društvo. Naslednji pozdrav je bil namenjen navzočemu baletnemu solistu in Prešernovemu nagrajencu Vojku Vidmarju.

Koncert je ljubko odprl 1. razred DLBU Divača, v belih tutujih pa so zaplesali: Eda, Vida, Vasja, Melita, Amalija Ema in Ava; v koreografiji Claudie Sovre Gremo na ples, tudi svoj prvi kankan.

Koreografinja in pedagoginja Claudia Sovre je pripravila kratke baletne plesse tako za pripravnice kot za prvih pet razredov, ob mentoricah in baletnih pedagoginjah DLBU Divača: Niki Lipolt, Zali Strniša in Živi Oštir. Claudia Sovre je dejala, da je v društvu našla novo motivacijo ter se odločila aktivirati kot pedagoginja in koreografinja učnega baletnega šolanja, ko je oktobra na hitro vstopila v njihovo baletno skupnost in se prijel zahtevnega pedagoškega dela. Kitajski ples je zaplesala pripravnica PP1 v lepih stilnih kostumih v sestavi: Ema T. Č., Tinkara, Zara, Izak, Ema H., Meta, Doroteja, Evita, Žana, Iva in Evelyn. Na glasbo Johanna Straussa Radetzky March – Moj konjiček pa so strumno zaplesale in marširale: Julija, Manca, Kaja G., Iza, Liana, Ajda, Kaja V. in Žana. Nato je sledil že čas za spanje.

Tretji razred se je razigral v ritmu Tarentelle Napoletana: Hana, Ema, Florian, Ajda, Polona, Vita in Viva. Pomladni valček na glasbo Čajkovskega Serenada je zaplesal 4. razred: Alja Miklavc, Ana Milej, Ameja Rene Vidergar, Andreea Proca in Alisha Žerjal.

Španski ples tudi v koreografiji Claudie Sovre je v črnih čevljičkih s peto, rdečih krilih in s pahljačami v rokah simpatično zaplesal trio 5. razreda: Sara Uršič, Athina Lah in Urška Mateta; mentorici: Giusi Monza in Giorgia Cappelli. Učenke Sara, Athina in Urška so skoraj že v baletnem stilu

4. razred

5. razred

Malih labodov zaplesale še Pastoral Čajkovskega v koreografiji in pod mentorstvom Giusi Monza in Giorgie Capelli, ki sta prispevali tudi variacijo Belle v koreografiji Rolanda Petita iz baleta Netopir Johanna Straussa za Eli Kocjančič, učenko 5. razreda DLBU.

Eli je variacijo ljubko izvedla, sicer pa se pripravlja že na sprejemni izpit za baletni konservatorij, tako da se je predstavila še v zahtevni baletni estetiki na video posnetku: variacija Svanhilde/Leo Delibes, balet Coppelia; koreografija in mentorici: G. Monza, G. Capelli. Po video posnetku sta nastopajoče, pedagoge in vse člane društva pozdravili še njihovi nekdanji baletni učenki, ki se šolata v tujini: Tjaša Tominc na državni berlinski akademiji za balet in Tara Ukmar na salzburški akademiji za sodobni ples.

Eli Kocjančič

Na baletni šoli DLBU Divača imajo tudi sodobno plesno smer, svoj izhod Reaction or Action?!/Vitamin String Quartet pa so sila dinamično zaozkrožile ter soustvarjale Ilenia Skabar, Sara Uršič, Athina Lah, Urša Mateta in Hana Mahnič, s koreografijo in mentorico Živo Oštir. Vsak izhod pripravnice in učencev je bil obogaten s prelepimi baletnimi kostumi, ki sta jih prispevala DLBU Divača in Atelje Tjaša Škapin.

Program se je v prvem delu prijetno prepletal z gosti in gostujočimi učenci ter dijaki na višjih baletnih stopnjah v režiji Claudie Sovre, Romea Grebenška in Astrid Bastianelli. Oder je bil odprt za ples ter tudi svečano in barvito osvetljen (luči in tehnika: Romeo Grebenšek, Matjaž Černe, KD Sežana).

Društvo je v prvem delu programa gostilo uigrano plesno skupino iz Vidma, AXIS Danza Udine, ki se je najprej stilno predstavila v baletni koreografiji na baletnih špicah: Concerto/Johan Jakob – Suita v C-duru; koreografinja in mentorica: Maria Victoria Ignomiriel. Nato so njihove mlade plesalke sodobnega oddelka predstavile igri vi plesni preplet Les jeunes filles na pesem Barbare Pravi Chair; koreografija in mentorstvo: Martina Moro. Zahtevni solistični nastop Silencio/Maria Arnal – 1. Corazón je v hitrostih sodobnosti in srčnih utripov odlično izvedla solistka Amalia Lily Sampietro; koreografija in mentorstvo: Marco Laudani. Svoj nastop so člani Axis Danza Udine udarno zaključili s koreografijo Heimat/Gregory Whitehead, Come Let Us; mentorstvo in koreografija: Marco Laudani in Claudio Scalla.

Prva iz KGB Maribor je nastopila nekdanja gojenka DLBU Divača, Lea Bruči, v variaciji Princeze Florine/Čajkovski; koreografija: Marius Petipa, mentor: Nikolaj Šilnikov. Svojo variacijo je stilno dobro zaplesala in povsem osvojila domače občinstvo. Variacijo iz baleta Paquita/Ludwig Minkus je odlično zaplesala Klara Strmčnik, dijakinja KGBM; koreograf: M. Petipa, mentorica: Galina Dmitrijeva. Klara Strmčnik je skupaj s sestro Manco Strmčnik posegla še po sodobnejših plesnih poljanah v avtorski koreografiji Envy and Lies; glasba: BIS, mentorica: Martina Svetina.

Še ena dijakinja KGBM se je dobro umestila v moderni stil: Nika Krstič, ki je osvajala v koreografiji svoje mentorice Martine Svetina v solo plesu

Manca Strmčnik

Odhajanje/Y Tiersen. Nika pravi, da v baletni klasiki živi svoje sanje, kar je tudi dokazala v svoji izvedbi variacije iz Grand pas classique; koreografija: Leonid Mikhailovich Lavrovsky/Adolphe Adam, mentorica: Galina Dmitrijeva. Manca Strmčnik se je tudi predstavila v baletni klasiki variacije Medore iz baleta Gusar/A. Adam, koreograf: M. Petipa, mentorica: Galina Dmitrijeva. S svojimi prostorskimi prireditami je navdušila občinstvo.

KGB Ljubljana se je zabavno predstavil s plesom svojih dijakov in dijakinj 1. in 2. letnika, z naslovom, ki je bil ravno pravi za ta čas: Snežinke in snežni metež. Snežinke so frfotale v svoji baletni kostumski belini, kot bi jih nosil veter, se dvigovale, tudi obstale, da bi jih vetrič znova pometal po prostoru. Snežni metež pa se je v športni belini valil in premetaval ob njih ter se obračal po prostoru kot velike kepe, iz katerih so se iskriale lahke snežinke. Ples, ki se je lepo ujel z ozračjem tega večera, ko je snežilo vse do Sežane, je nastal v koreografiji Nine Ogrinc »Snežinke« in v koreografiji Veronike Valdés »Snežni metež« na glasbo Čajkovskega. Slikovito sta se združili baletna klasika in plesna sodobnost. Kreacijo vile iskrenosti iz baleta Trnuljčica je iskrivo zaplesala Selina Dedič/Višja šola KGBL, koreografija: M. Petipa/Čajkovski, mentorica: Nina Ogrinc.

Prvi del barvite baletne svečanosti se je zaključil s simpatičnim duetom sanj in realnosti: Do I Dare v koreografiji in pod mentorstvom Claudie Sovre ter v nadvse mladostni izvedbi dueta Višje šole KGBL: Nadje Maršič

Nadja Maršič in Dario Krajncan

in Daria Krajnjana na glasbo Edvarda Griega Peer Gynt/Anitrin ples.

Po kratkem odmoru je sledilo še zadnje dejanje tega edinstvenega baletnega poklona 20-letnici Društva ljubiteljev baletne umetnosti Divača. Sledil je veličasten nastop prvakov in solistov naših dveh hiš baletne umetnosti, Opera in balet SNG Maribor in SNG Opera in balet Ljubljana, ki sta se odzvali častnemu povabilu DLBU Divača in seveda navdušili.

V liričnem navdihu sta Kenta Yamamoto in Emilie Tassinari (SNG Ljubljana) zaplesala Pas de deux iz 2. dejanja baleta Labodje jezero/Čajkovski, koreografija: M. Petipa. Ljubljanska baletna solista Yamamoto in Tassinari sta še enkrat zadihala na sežanskem kulturnem odru v baletni estetiki, tokrat v temperamentnem španskem ritmu koreografije Claudie Sovre Spanish heart na glasbo Dance espagnole ob muziciranju v živo: Domen Lorenz (violina) in Kayoko Ikeda (klavir).

Za presenečenje ponovnega snidenja je poskrbel Siniša Bukinac, ki je pogumno poletel na sodobna plesna tla v plesu avtorskega sola Več kot nebo; glasba: Miha Renčelj Spring awakening. Ni se prebujala le pomladna glasba, temveč tudi On – plesalec in koreograf v svojem dorečenem plesu spominov.

Baletni solist SNG Ljubljana Lukas Zuschlag je tokrat znova zablestel s svojo koreografijo vrtincev, lomov, poletov, pravzaprav urnih kazalcev časa A Chosen Landscape. Plesni duet –

Siniša Bukinac

Erica Pinzano in Lukas Bareman – pa je s svojo izvedbo novodobnih prevratov, podžrk in letečih hitrosti osvojil avditorij.

Na glasbo A. Adama sta Nina Kramberger in Filip Jurič v velikem slogu zaplesala Pas de esclave iz baleta Gusar, kjer je Filip s svojimi skoki poletel v nove višave; mentorja: Viktor Isajčev in Olga Andreeva (SNG Ljubljana). V Pas de deuxu iz baleta Bajadera (SNG Ljubljana) se je izkazal tudi ljubljanski baletni duet – Filippo Jorio in Maryja Pavlyukova.

Tijuana Križman Hudernik in Davide Buffone sta z mladostno vedrino zaplesala duet O fortuna (SNG Maribor), glasba: Carl Orff, koreografija: Edward Clug.

Povsem na koncu pa sta Yuya Omaki in Asami Nakashima več kot navdušila s svojo razigrano izvedbo Grand pas de deux iz baleta Talisman (SNG Maribor), koreografija: M. Petipa, glasba: Riccardo Drigo, mentor: Anton Bogov. Yuya Omaki je dobesedno vsakič za trenutek obstal v angelskih

Yuya Omaki in Asami Nakashima

Kenta Yamamoto in Emilie Tassinari

višavah, preden se je spustil na tla, kjer ga je Ona pričakovala.

Zaključku je sledilo navdušenje avditorija in zvrstili so se pokloni. Naši baletni umetniki so se za zaključek še zabavno poigrali v svojih izvedbah. Na koncu je sledil še pritisk na rdeči gumb, ko je dobesedno eksplodiralo in so se vsuli barviti vrtinci lističev, ki so jih najmlajši veselo lovili in zbirali. Tudi to je bilo slavlje, ki se je dogajalo tako na odru kot v glasnem avditoriju.

Čisto na koncu pa je ob drugih kulinarčnih dobrotah sledila še velika bela torta v prvem nadstropju. Mentorica in koreografinja Claudia Sovre je pritrdila, da je bila nadvse okusna in da so jo pripravili starši, ki za vse poskrbijo in so zelo angažirani za skupno dobro Društva ljubiteljev baletne umetnosti Divača.

Daliborka Podboj

Objavljeno na spletnem portalu Parada plesa - Parada plesa Na špici, 22. 12. 2022

Brez torte seveda pri praznovanjih ne gre. (Foto: Daniel Škerjanc)

SPOMINI, KNJIGA IN RAZSTAVA OB 60-LETNICI ZAPRTJA OŠ ŠKOCJAN

Vlasta Gorup, upokojena računovodkinja iz Sežane, sicer pa doma iz Matavuna z območja pod Unescovo zaščito svetovno znanih Škocjanskih jam, je zase in za številne domačine, sošolce in še živeče učitelje zavrtela čas nazaj. »Kadar spomnim se otroških srečnih dni, ta razstava mi spomine mnoge obudi«, je bil nekakšen slogan ob odprtju razstave s predstavitvijo knjige z naslovom »Spomini na škocjansko šolo« 9. decembra 2022 v divaški knjižnici.

Z razstavo in knjižico, kjer so na 50 straneh zbrani kronika šole, zgodbe pripovedovalcev in seznam učiteljev, se je avtorica dostojno predstavila ob 60-letnici zaprtja šole v Škocjanu, kjer je tudi sama bila zadnja generacija v šolskem letu 1961/62, ko je obiskovala in zaključila 1. razred. Prireditelj, ki jo je povezovala knjižničarka Tanja Bratina Grmek, je z melodijo »Čas bi zavrtel nazaj« uvedel domači harmonikar Rok Gombač, ki je Rutarjevo harmoniko raztegnil tudi med predstavitvijo in za prijetno vzdušje ob zaključku ter druženju. Avtorica Vlasta Janezova, ki je v mesecu in pol zbrala obsežno gradivo ter pripravila domoznansko knjigo in razstavo, je predstavila nastajanje knjige, v spominih na šolske dni pa sta se ji pridružila tudi njena učiteljica, sedaj 85-letna Vilma Žnidarčič, ki je bila zadnja učiteljica na omenjeni šoli, in dolgoletni ravnatelj OŠ Divača, sedaj 95-letni Jože Pernat iz Lokve.

Šola v Škocjanu je bila dvorazrednica, kjer je ena učiteljica hkrati poučevala dva razreda. Šolska vrata je zaprla zaradi manjšega števila otrok leta 1962, ko jih je bilo v 1. razredu le šest, v drugem pa samo štirje. Učenci pa so nadaljevali šolanje

na divaški osnovni šoli. Na medmrežju je avtorica zasledila fotografijo, ki jo je leta 1961 posnela Marija Sonnoli, roj. Naglas, vnukinja učitelja Albina Štreklja (1866–1932), ki se je s Krasa preselil v Škocjan in poučeval od leta 1897 do predvidoma 1922 (prihoda italijanskih učiteljev oz. uvedbe italijanskih šol po Gentilijevi šolski reformi). Veljal je za zelo strogega učitelja, ki je bil razgledan tudi na drugih področjih. Svetoval je kmetom pri setvi, cepljenju sadnih dreves ipd., bil je velik ljubitelj rož in je imel pravi park vrtnic pred svojo hišo v Škocjanu.

Gorupova je našla še nekaj starih dokumentov in fotografij ter opravila več kot 15 intervjujev z učenci oz. njihovi mi svojci. Žal se je precej starih dokumentov ob pospravljanju starih hiš in ob selitvah izgubilo, veliko zvezkov pa zavrglo in uničilo. Knjigo jo je v nakla-

di 140 izvodov tiskala divaška Tiskarna Mljač, izid pa je omogočila Občina Divača z županjo Alenko Štrucl Dvogan.

Najstarejše spričevalo na razstavi datira v leto 1882, najstarejša fotografija, na kateri so predstavljeni šolarji z učiteljem Albinom Štrekljem pred škocjansko cerkvijo, pa v leto 1914. Kljub težkim časom je nekaterim učencem uspelo nadaljevati šolanje na srednjih šolah in fakultetah ter opravljati odgovorne naloge v svojem poklicu. Na šolanje imajo lepe spomine, kljub temu da so prihajali v šolo premraženi, mokri, pomanjkljivo oblečeni in obuti ter so se stiskali okoli peči, da bi se segreli in posušili, medtem ko jim je tovarišica brala pravljico. Mlajši pričevalci, rojeni med 2. sv. vojno in po njej, pa so občutili še materialno pomanjkanje, a so bili vseeno otroško razpoloženi in so tudi kakšno ušpicili. Ob pripovedovanju spominov na šolska leta pred več kot šest desetletij so se marsikateremu udeležencu zarosile oči in kasneje narisal nasmeh ob spominih na šolske dni, saj smo tudi marsikaj lepega doživeli. Avtorici Vlasti Gorup, ki je skupaj z možem Stojanom tudi fotografinja in dosega lepe uspehe, je čestital predsednik sežanskega Foto kluba Žarek, Igor Petaros.

Olga Knez

Foto: Olga Knez in arhiv Vlaste Gorup

PRAZNIČNA PESEM KRASA IN BRKINOV

Območna izpostava Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti Sežana je v Kosovelovem domu v Sežani organizirala revijo pevskih zborov Krasa in Brkinov z naslovom »Praznična pesem«. Na območnem srečanju, ki ga je spremljala strokovna spremljevalka Ana Erčulj in povezovala Monika Kontelj, so praznično vzdušje pričarali štirje pevski zbori in dve vokalni skupini. Mlada in nadobudna glasbenica, skladateljica in scenaristka Andreja Tomažič Hrvatini je dirigirala trem sestavam: moškemu PZ Slavnik, ki deluje že 31 let, sežanskemu mešanemu PZ, ki letos praznuje 20. letnico svojega delovanja, in Vokalni skupini Karina, kjer glasba že 10 let povezuje osem pevk. Luka Vetrih je na sežanski oder pripeljal mešani PZ Cominum, ki prav tako kot ostali zbori redno nastopa na reviji Primorska poje, samostojnih koncertih ter gostuje doma in v tujini. Poseben aplavz je doživel mešani PZ Divača, ki z manjšimi prekinitvami deluje od leta 1894 in ima v programu tako slovenske ljudske in umetne pesmi kot sakralno glasbo ter posega po svetovni zborovski literaturi različnih zahtevnosti. Zbor vodi Matej Penko. Člani Vokalne skupine Kresnik pod vodstvom Mirana Žitka prihajajo s Krasa in bližnje okolice. Kot prese-

nečenje večera sta praznični pozdrav namenila še domači harmonikarski orkester InMusic, ki je pod vodstvom dirigentke Mikele Uršič na nedavnem državnem festivalu harmonikarskih orkestrrov v Radovljici osvojil zlato priznanje, in Vokalna skupina Tamariska iz Izole pod vodstvom Andreje Štucin Cergol. Odličen pianist Izak Banje v vlogi novega predsednika KD Vilenica je prebral izbor nagrajenih pesmi festivala Mlada Vilenica in spremljal nekatere tokratne pevske zборе, medtem ko je Snježana Pleše Žagar nudila klavirsko spremljavo preostalim nastopajočim zborom.

Ob zaključku prireditve, ki so jo obogatili še člani sežanskega Foto kluba Žarek s projekcijo fotografij tradicionalne akcije Življenje na Krasu in v Brkinih se vrti naprej, ter člana ŠTKUD Kopriva Alan Kosmač in Irena Kovačević z recitali pesmi, je sklepne besede in pohvalo ter čestitke za dosežke na področju kulture izrekla še vodja sežanske izpostave JSKD Vladislava Navotnik. Obiskovalci so zadovoljni praznično pesem ponesli tudi v svoje domove.

Olga Knez
Foto: Olga Knez

ZIMSKE AKTIVNOSTI CIVILNE INICIATIVE

Jesensko delovanje civilne iniciative je bilo malo okrnjeno, saj se je del aktivistk posvetil lokalnim volitvam. Problematika, s katero se ukvarja Civilna iniciativa, pa ni politična, ampak strokovna in politične delitve nanjo ne bi smele vplivati. Aktivistki civilne iniciative **Jeleni Ilišnin** je uspel vstop v občinski svet. To je še dodatna moč za pospešeno konstruktivno reševanje skupnega problema.

V občinski svet je vstopil tudi **Mario Benkoč** (aktualni podžupan), ki je s svojimi povezavami z Gibanjem Svoboda poskušal odpreti vrata do vladnih struktur, ki obvladujejo področje deinstitutionalizacije ter so vključeni v financiranje in nadziranje izvajanja projekta Deinstitutionalizacija Doma na Krasu. Pri tem ne smemo zanemariti vpliva in pomoči državne poslanke **Andreje Živic** (Gibanje Svoboda), s katero CI sodeluje že od pomladi.

V torek, **22. 11. 2022**, smo se poslanka **Andreja Živic**, član Gibanja Svoboda **Mario Benkoč** in predstavnica CI Gibanje za Divačo **Lilijana Kocjan Žorž** srečali z držav-

nim sekretarjem, pristojnim za enake možnosti, družino, invalide, starejše in deinstitutionalizacijo, g. **Simonom Maljevcem**. Seznani smo ga z našim videnjem problematike in možno rešitvijo:

»V Divači se z varovanci Doma na Krasu naselita dve na novo zgrajeni enoti. Preostali dve enoti odkupi MDDSZ kot posledica odgovornosti za vodenje projekta in ju preda v uporabo Občini Divača, ki poišče primerno vsebino (dnevni center za starejše, prostori za mladino ...). Nadomestni dve enoti izvajalci projekta poiščejo v drugih okoljih ali pa zmanjšajo obseg projekta.«

Stališče CI je, da deinstitutionalizacijo podpiramo, vendar izpeljano na strokovnih utemeljitvah. V zvezi s tem smo na Direktorat za starejše in deinstitutionalizacijo naslovili 5 vprašanj, ki **izpostavljajo strokovnost priprave in izvedbe projekta**, kot tudi pomanjkljivosti in nedorečenosti pravnih podlag za izpeljavo takega projekta. Vendar odgovora tudi v februarju kljub urgencam še nimamo.

Smo pa medtem iz pridobljene dokumentacije informacij javnega značaja izvedeli, da je bil **projekt popravljen**. Obala iz njega izključena zaradi visokih cen nepremičnin, **v Divači pa je po novem planiranih 5 enot**, od tega dve enoti v hiši na Partizanski cesti.

Plan sekretarja je bil, da v kratkem roku preuči problematiko, pregleda problematiko s pristojnim direktoratom, finančno ovrednoti predlog rešitve in se v zelo kratkem času ponovno sestane z našo ekipo.

Obljuba, da se v roku dveh tednov, ko preuči naš predlog rešitve, ponovno sestanemo, je splavala po vodi. Razlog je bilo formiranje novega **Ministrstva za solidarno prihodnost**, ki je prevzelo odgovornost za problematiko de-institucionalizacije in katerega minister je postal g. **Simon Maljevac**. Naslednji sestanek naj bi se tako zgodil 20. 2. 2023. Te aktivnosti bo v bodoče izvajala Občina Divača.

V tem času smo dobili **12 novih stanovalcev**, saj je Dom na Krasu otvoril dve bivalni enoti v novem naselju Divače. Ker aktivnosti zavoda tečejo dalje, nas pa čas prehiteva,

vzporedno izvajamo še nekatere druge aktivnosti. Pripravljamo **pobudo varuhu človekovih pravic**, zahtevo za **revizijo projekta**, navezali smo stik z Ludvikom Poljancem, **pooblaščenecem (legal assistant) na Evropskem sodišču za človekove pravice** v Strasbourgu, in planiramo sestanek z njim.

Vi pa razmislite, ali ste pripravljeni stopiti skupaj in z državljansko nepokorščino zaustaviti vselitev naslednjih enot – ne zaradi nasprotovanja de-institucionalizaciji, **ampak zaradi pravične in enakomerne porazdelitve bremen med vse državljane**.

Za primerjavo: **24 (planiranih) preseljenih varovancev** na 1700 krajanov Divače pomeni enako gostoto naselitve, kot če bi **v Koper preselili 390 varovancev**. Me prav zanimala, koliko civilnih iniciativ bi se ob taki številki rodilo v Kopru in kako bi v tem primeru poročali mediji.

Razmerje potrjuje še ta primerjava iz lokalnih volitev: za svetnika v Divači je potrebnih **30 podpisov**, za svetnika v Kopru pa **400**.

Lilijana Kocjan Žorž

KRAŠKA JOTA IN JABOLČNI ZAVITEK

Skupina starejših ljudi za samopomoč Vremščica Divača deluje v okviru Rdečega križa Sežana. Ustanovljena je bila leta 2001 in deluje vse do danes. Skupini se lahko pridružijo vsi, ki so starejši od 65 let in si želijo druženja. Skupino vodi voditelj, ki za vsako uro druženja pripravi temo, o kateri se pogovarjamo, pripovedujemo o svojih izkušnjah, včasih tudi kaj preberemo. Skupina ima svoja pravila – če jih želiš spoznati, se nam pridruži. Srečanja so ob torkih od 15. do 16. ure.

V skupini je trenutno sedem članic. Posebnost naše skupine je, da se zelo rade smejemo, naša najljubša tema je kulinarika. V skupini imamo štiri Marije in ena izmed njih je članica skupine od začetka delovanja – 22 let. Velikokrat nam pripoveduje, kako so potekala srečanja vseh skupin s Krasa in iz Brkinov v Škofljah, vseč so ji bili tudi skupni pikniki, najlepše pa ji je bilo na tridnevnem Medgeneracijskem taboru v Pliskovici leta 2005.

Srečanja naše skupine že nekaj let potekajo v divaški osnovni šoli, kjer se dobro počutimo in se ob različnih dogodkih družimo s šolarji in učitelji. V tem šolskem letu osnovna šola sodeluje v projektu Kuhnepato, ki mlade spodbuja k zdravemu, trajnostnemu in odgovornemu načinu življenja ter jih uči skrivnosti domače, lokalne kuhinje. Otrokom pomaga razvijati šte-

vilne veščine in pridobivati pomembna znanja o domačih tradicijah in dediščini, kar jim koristi tudi pozneje v življenju. Ravnateljica Damijana Gustinčič nas je povabila k sodelovanju pri pripravi kraške jote in jabolčnega zavitka iz domačega vlečenega testa. Bil je četrtek v novembru 2022, ko smo ob 8. uri nekoliko v zadregi stopile v gospodinjsko učilnico, kjer so bile že zbrane učence 7. in 9. razreda ter mentorica Monika Ščuka. Tri Marije, Adeviya in voditeljica Dragica smo se predstavile in skupaj z učenkami pričele delati. Naša skupna naloga je bila pripraviti 50 kosil za dva razreda prvošolčkov. Na jedilniku sta bila kraška jota in jabolčni zavitek.

S šolarkami smo bile odlična ekipa,

lupile smo krompir in jabolka, pripravile testo za »štrudel«, sestavine za joto so se kuhale ... Sproščen pogovor o kulinariki, malo tudi o šoli in še marsičem, je bil zelo prijeten.

Uspelo nam je, da smo ob uri za kosilo postregle prvošolčke, ki so z navdušenjem pojedli joto in jabolčni zavitek. Kosilo jim je bilo zelo všeč, saj so vse »pomazali«.

Po štirih urah druženja in dela smo po skupnem kosilu s prvošolci odšle domov s prijetnim občutkom, da znamo in še zmoremo. Prijetnega druženja s šolarkami, ki so bile zelo spretni in delavne, ne bomo pozabile.

Dragica Kranjec
Foto: Monika Ščuka

STROKOVNA EKSURZIJA - MARTINOVANJE 2022

Na Martinovo soboto smo člani Kulturnega društva Pepca Čehovin Tatjana iz Senožec in nekaj naših prijateljev, skupaj s harmonikarjema Janom in Andražem, že trinajstič tradicionalno odšli v neznano, na Martinovanje – strokovno ekskurzijo. 39 nas je bilo. Tokrat smo najprej krenili v osrednji del naše domovine, v Domžale. Ogleдали smo si Slamnikarski muzej. Pokazali so nam postopek pletenja slame v slamnato verigo - kitko in potem šivanje te kitke v klobuk. Poleg tega tudi zgodovino slamnikarstva in celotno razsežnost te dejavnosti v preteklosti. Nekatero naše punce so po zgledu gospe uspešno začele spletati kitko iz slamnatih bilk.

Kot se za Martinov praznik spodobi, smo obiskali tudi eno izmed večjih vinskih klet na področju Semiča v Beli krajini, vinsko klet Malnarič. Gospodar nam je pripovedoval o pridelavi njegovih vrst vin, mi pa smo se okrepčali in zraven pridno pokušali njihovo žlahtno kapljico.

Od tam smo krenili na izvir reke Kru-

pe, si ga ogledali, vodičko poslušali in izvedeli nekaj o njem ter naredili tudi skupinsko sliko. Kasneje smo si ogledali še partizansko bolnico Topolovec v vasi Črešnjevec. Gospa Sonja Škof, lastnica muzeja, nam je na kratko opisala zgodovinske dogodke, povezane z nastankom in delovanjem te partizanske bolnice. Sonjin mož nam je pokazal, kako so včasih ročno prižgali stari Aran – dizel motor za pogon mlatilnice. Spotoma smo si na Otoku na hitro

ogledali tudi znamenito letalo Dakota, ki je proti koncu druge svetovne vojne vozilo ranjene partizane z letališča v južno Italijo, ki je bila takrat že osvobodjena.

Za konec smo se po Martinovi večerji v gostišču Veselič ob zvokih tamburaške skupine Melos in naših dveh godcev še poveselili in zaplesali. Tudi letošnja strokovna ekskurzija našega društva nam je omogočila spoznavati znamenitosti in lepote naše prelepe Slovenije.

Bolnica Topolovec

Izvir Krupe

Gostišče Veselič

Andrej Škapin,
KUD Pepca Čehovin Tatjana
Foto: Andrej Škapin

Slamnikarski muzej

Vina Malnarič

Knjižnica

SAFARI PO KENIJI IN TANZANIJI

Kdor čaka, dočaka. In smo jo po treh letih epidemičnih časov, ko naj bi imeli tik pred vsesplošnim zaprtjem njeno potopisno predavanje v divaški knjižnici, vendarle dočakali. Popotnico Petro Škerlj ter njene safarijske dogodivščine po Keniji in Tanzaniji. Na pustni torek, 21. februarja 2023, smo tako lahko dobro uro spoznivali omenjeni državi vzhodne Afrike. Petra nam je najprej orisala Nairobi, glavno mesto Kenije, kjer ni zaobšla dejstva, da gre za nevarno, kriminala polno mesto. Po ogledu tamkajšnjega največjega barakarskega naselja, kjer ljudje živijo v skrajni bedi, se je skupaj še z dvema prijateljema podala na safari po kenijskih in tanzanijskih nacionalnih parkih, ki ponujajo nepregledno množico divjih živali, kot so gnuji, žirafe, zebre, sloni, tigri ... Obiskali so tudi bojvniško nomadsko pleme Masaji, prepoznavno po tradicional-

nih oblačilih, nakitu in skakalnem plesu. Za piko na i ob koncu njenega potovanja pa še let na rajski otok Zanzibar. Otok začimb, kot so vanilija, poper, klinčki, muškatni orešček ..., otok sanjskih plaž in prijaznih doma-

činov. Polni popotniških vtisov smo se Petri Škerlj zahvalili za obisk v naši knjižnici.

Tanja Bratina Grmek
Foto: arhiv Knjižnice Divača

RASTEM S KNJIGO
ZA DIVAŠKE SEDMOŠOLCE

Tudi letos nam je uspelo pod streho spraviti nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture za sedmošolce z naslovom *Rastem s knjigo* pod okriljem Javne agencije za knjigo Repu-

blike Slovenije. Dva razreda divaških sedmošolcev sta skupaj s spremljevalci v ponedeljek, 20. februarja 2023, obiskala divaško enoto Kosovelove knjižnice. Mladinska knjižničarka iz

Sežane Petra Hlača jim je s pomočjo prezentacije predstavila delovanje naše knjižnice, vse z namenom, da bi jih motivirala za branje mladinskega leposlovja slovenskih avtorjev ter jih spodbudila k obiskovanju ne le šolskih, ampak tudi splošnih knjižnic, kamor sodi tudi divaška. Po ogledu kratkega filma je vsak sedmošolec v dar in kot spodbudo za nadaljnje branje prejel knjigo o začetkih slovstva v slovenskem jeziku z naslovom *Reformatorji v stripu* pisatelja Boštjana Gorenca Pižame, jezikoslovca dr. Kozme Ahačiča in ilustratorja Jake Vukotiča.

Tanja Bratina Grmek
Foto: arhiv Knjižnice Divača

PRAVLJIČNI KAMIŠIBAJ DRUGIČ

Po lanskem uspešnem pravljicnem kamišibaju smo si bili enotni, da tovrstno druženje izpeljemo tudi v letošnjem šolskem letu. In prav na valentinovo se nam je v divaški knjižnici pridružilo deset učenk Osnovne šole dr. Bogomirja Magajne ter Osnovne šole Dragomirja Benčiča - Brkina Hrpelje, ki pod mentorstvom učiteljice Vesne Marion obiskujejo krožek, pri katerem se likovno in besedno udeležujejo ter ustvarjajo svoje kamišibaje. Mlade kamišibajkarike so pisani družini otrok in njihovih staršev predstavile znane ter malo manj znane pesmice in zgodbe. Prav vsi pa smo bili nad videnim in slišanim več kot zadovoljni. Vse pohvale dekletom in mentorici. Pa še na mnoge zgodbe!

Tanja Bratina Grmek

Foto: arhiv Knjižnice Divača

TININA EMIRATSKA ZGODBA

Konec januarja nam je v okviru potopisnih predavanj svojo emiratsko zgodbo predstavila dr. Tina Škorjanc. Prisluhnili smo ji z velikim zanimanjem, saj nam je imela tudi ogromno povedati. Leta 2011 jo je življenjska pot vodila v Združene arabske emirate, ki so postali njen dom za čas dodiplomskih in del podiplomskih študentskih let. Spregovorila nam je o blišču Dubaja, najvišji stavbi na Zemlji, velikanski mošeji šejka Zayeda, neskončnih puščavah Abu Dabija, pa tudi o raznoraznih zanimivostih, o katerih mediji ne pišejo. Čeprav je bilo predavanje zelo izčrpno in smo informacije dobili tako rekoč iz prve roke, pa se je Tina ob koncu srečanja razveselila mnogih, zelo zanimivih vprašanj s strani obiskovalcev.

Tanja Bratina Grmek

Foto: arhiv Knjižnice Divača

NOČNI OBISK ZA PRAVLJIČNI SKOK V NOVO LETO

Če smo si ob začetku Bralnega palčka ogledali v dramsko obliko odet dnevi *Obisk Gaje Kos*, ki govori o sosedskem prijateljstvu med lenivci in tapirji, potem se spodobi, da si privoščimo tudi njeno nočno nadaljevanje zgodbe z naslovom *Nočni obisk*. In smo si ga. Za še nekoliko praznično obarvan skok v pravljico novo leto sta z dramsko uprizoritvijo omenjene pravljice poskrbeli sežanski knjižničarki Petra Hlača v vlogi tapirja in Marja Filipčič Mulič v vlogi lenivca. Otroci, starši in stari starši so tako na naši januarski pravljicni urici spremljali živahno dogajanje sredi noči, ko so živali s polno paro pripravljale rojstnodnevno zabavo. In manjkala ni niti slastna torta.

Tanja Bratina Grmek

Foto: arhiv Knjižnice Divača

BALETNA IN PLESNA MAVRIČNA RIBICA

Na predvečer tega veselega dne kulture, v petek, 2. decembra 2022, je bilo v naši divaški knjižnici prešerno, mavrično in skoraj že praznično lepo! Pravljlično potovanje med morskimi bitjami skupaj z Mavrično ribico so nam z baletno-plesno predstavo ob zelo številčnem občinstvu pričarale, predvsem pa odplesale nadobudne baletke in plesalci Društva ljubiteljev baletne umetnosti Divača. Da je vse potekalo lepo in prav, sta poskrbeli Astrid Bastianelli, predsednica DLBU Divača in umetniška vodja, ter Živa Oštir kot mentorica za sodobni ples. Ob koncu druženja je vse pridne otroke pričakalo praznično Miklavževo presenečenje v obliki drobnega darilca, saj je december mesec takšnih in drugačnih obdarovanj. Polni prijetnih vtisov smo krenili veselemu decembru naproti.

Tanja Bratina Grmek

Foto: arhiv Knjižnice Divača

Knjižnica

OBISK TANJE, JAZBURČKA IN PITURALKA

Ste se že kdaj vprašali o svojem poslanstvu? O nalogah, ki so vam bile zaupane na tem svetu? Ste pri svojem poslanstvu uspešni ali vse skupaj bolj šepa? Ja, prav o tovrstnih vprašanjih, o tej tematiki je bilo govora na naši novembrski pravljlični urici, ki je bila resnično nekaj posebnega. Ekološko obarvano pravljico z naslovom *Jazburček in njegovo zeleno poslanstvo* nam je pripovedovala prav avtorica omenjene pravljice Tanja Badalič z umetniškim imenom Volk. Pesnica, pisateljica in ilustratorica je kot rdečo nit zgodbe izbrala ekološko problematiko, ki prežema današnji svet, njene posledice pa postajajo neizogibne ne samo za človeka, temveč tudi za naravno okolje in druga bitja, s katerimi si delimo planet. Pobuda za izboljšanje sveta pride sicer od posameznika – Jazburčka, ki se čuti poklicanega, da svojemu obstoju pripiše pomembno nalogo, vendar bo rezultat omogočil boljše življenje vsej skupnosti, ne samo posamezniku. Z mislijo in predvsem željo, da bi lahko vsak sledil svojemu poslanstvu, smo si lahko ob koncu druženja v prostorih knjižnice ogledali tudi razstavo Tanjinih izvirnih ilustracij iz njene slikanice z naslovom *Lisjaček Pituralko v rajskem sadovnjaku*. Razstava je v knjižnico privabila veliko število vrtčevskih in šolskih otrok ter tudi drugih obiskovalcev. Bili smo si enotni, da so ilustracije prekrasne in vredne naše pozornosti in ogleda.

Tanja Bratina Grmek

Foto: arhiv Knjižnice Divača

ODPRIMO DURI V DEDIŠČINO

V knjižnici Divača smo prisluhnili zgodbam in spominom iz preteklosti.

V torek, 6. decembra 2022, smo v sodelovanju s Kosovelovo knjižnico Sežana, enota Divača pripravili dogodek, na katerem smo v okviru projekta Digitalni dediščinski inkubator predstavili novo dediščinsko platformo Duri (www.e-duri.si) in podrobneje projekt beleženja ustnega izročila Zapisi spomina.

Začetna tema pogovorov o dediščini je bila dediščinska platforma Duri, s pomočjo katere se lahko ljudje aktivno udeležujejo na področju kulturne dediščine, se o njej izražajo preko spletnih tečajev ali pa se povezujejo z drugimi ljubitelji dediščine.

Aplikacija Zapisi spomina je nov na-

čin povezovanja dediščine in sodobnega sveta. Daje nam možnost, da lahko v tej digitalni dobi zabeležimo, objavimo in trajno shranimo spomine starejših, zato smo si natančno ogledali zgradbo aplikacije in kako se spomini vanjo zapisujejo.

Pripovedi iz aplikacije Zapisi spomina vedno spodbudijo nova razmišljanja in obudijo tudi marsikateri spomin udeležencev predstavitve. Ob poslušanju zgodbe o Kušetu, ki je v Brkinih kuhal vodko iz krompirja, nam je Stanislav Renčelj povedal, da so nekoč gojili v Brkinih prav posebno vrsto krompirja z imenom Merkur in jo uporabljali za proizvodnjo špirita.

Dotaknili smo se tudi teme, kako pomemben je pristop do pričevalcev in spoštljivo ravnanje z vsebino, ki nam je bila predana.

Z udeleženci predstavitve smo se poslovili v duhu hvaležnosti do pričevalcev, ki so napolnili aplikacijo že s preko 200 zapisi, ter prisluhnili pripovedi o idrijskih gimnazijah, kako so šli peš iz Idrije na Javornik na smučarski tečaj.

Vsaka zgodba, ohranjena za zanamce, šteje.

Zahvaljujemo se soorganizatorju Kosovelovi knjižnici Sežana, enota Divača, še posebej knjižničarki Tanji Bratina Grmek, za gostoljubje in sodelovanje pri izvedbi tega dogodka.

(Aktivnosti izvajamo v okviru projekta Digitalni dediščinski inkubator (DDI), ki ga soustvarjamo Zavod Dobra pot, društvo Idrija 2020 in KID KIBLA. Projekt finančno podpira Ministrstvo za javno upravo v okviru javnega razpisa za digitalno preobrazbo nevladnih in prostovoljskih organizacij.)

Zavod Dobra pot

LEPOTE PODVODNEGA SVETA

Naši potopisni odmiki so v veliki večini kopenske narave, zato smo se odločili, da bomo za spremembo pokukali tudi pod vodno gladino, to je v podvodni svet. In bili smo naravnost navdušeni, očarani nad fotografijami in posnetki, nad barvitostjo in pestrostjo sveta tam spodaj. V torek, 8. novembra 2022, smo namreč v prostorih divaške knjižnice gostili dva Kraševca, Evgena Subana in Toma Godniča, potapljača ter člana Društva za podvodne dejavnosti Soča Nova Gorica. Gosta sta nam ob čudovitih fotografijah in posnetkih podvodnega rastlinskega in živalskega sveta Jadranskega morja spregovorila o zelo specifični tehniki podvodnega fotografiranja, o pripravah, opremljenosti in času, ki ga je treba nameniti fotografiranju. Ogledali smo si

tudi film o dejavnostih novogoriškega potapljaškega društva, kjer poleg potapljanja in podvodne fotografije sodelujejo tudi pri reševalnih akcijah, iskanju pogrešanih oseb, varovanju prireditvev ob in na vodi ter še marsičem. Čisto ob koncu druženja pa smo se zatopili še v tihote in lepote oceanske podvodne eksotike.

Tanja Bratina Grmek

Foto: arhiv Knjižnice Divača

BOGASTVO KARIBSKE FLORE

Običajno, in to že kar vrsto let zapored, so naša potopisna srečanja kar lepo obiskana. Poleg rednih in zvestih obiskovalcev potopisnih predavanj se nam tu pa tam pridružijo tudi kaki novi obrazi, ki še povečajo naše ustaljene vrste. Le vreme je tisti dejavnik, na katerega nimamo vpliva in nam jo, hočeš nočeš, včasih tudi zagode ter s tem zmanjša obisk kakega predavanja. Prav slabo novembrsko vreme je botrovalo, da je bil potopisni večer, ko se nas je peščica podala na Karibe, slabše obiskan. Res škoda, saj nam je gostja, agronomka in popotnica Loreta Vlahović, ona se je kljub slabšim vremenskim razmeram pripeljala s celjskih koncev, odstirala skrivnosti eksotičnega karibskega rastlinstva. Ob njeni popotniški ter nedvomno tudi strokovno podkovani zgodbi smo se lahko resnično naužili rastočih, cvetočih lepot karibskih otokov ter izvedeli marsikatero nam še nepoznano zanimivost. Skratka, prijetno s koristnim.

Tanja Bratina Grmek

Foto: arhiv Knjižnice Divača

PRAZNIČNA RAZSTAVA DRUŠTVA UPOKOJENCEV DIVAČA

Knjižnica ni le prostor, namenjen izposoji in vračilu knjig, ampak je mnogo, mnogo več. Med drugim je knjižnica lahko tudi razstavni prostor, odprt in dostopen različnim interesnim skupinam, z namenom, da širši javnosti predstavijo svoje delovanje ali izdelke.

In tako so v začetku lanskega decembra v prostoru divaške knjižnice svoje stvaritve na ogled postavili nekateri člani Društva upokojencev Divača, ki že vrsto let ustvarjajo pod mentorstvom gospe Olge Grgorovič. Na zelo lepo obiskani razstavi – tako s strani vrtčevskih in šolskih otrok kot tudi s strani vseh ostalih obiskovalcev knjižnice – smo lahko v božičnem kotičku občudovali božično-novoletne okra-

ske, voščilnice, rišeljce, izdelke iz kamna in lesa, mozaične izdelke, ilustracije in raznorazne izdelke v tehniki t. i. botaničnega ekološkega tiska. Prodajna razstava je bila na ogled do sredine januarja 2023. Iskrena hvala vsem sodelujočim za gostovanje v naši knjižnici.

Tanja Bratina Grmek

Foto: arhiv Knjižnice Divača

INTERVENCIJE PGD SENOŽEČE

Manjši požar v naravi – Divača

Ponedeljek, 7. 11. 2022, ob 16.25

V Divači na Kraški cesti sta zagorela suha trava in grmičevje. Posredovali so gasilci PGD Senožee, PGD Divača in ZGRS Sežana, ki so požar na 70 m² pogasili in dodatno zalili z vodo.

Prometna nesreča – Goli vrh

Petek, 18. 11. 2022 ob 13.13

Zgodila se je prometna nesreča na avtocesti Senožee–Razdrto. Trčila sta osebno in tovorno vozilo. Po pozivu ReCO Postojna je na intervencijo izvozilo 5 gasilcev PGD Senožee. Skupaj s kolegi iz ZGRS Sežana so kraj požarno in naletno zavarovali, odklopili akumulatorje na poškodovanih vozilih ter nudili pomoč policistom in ekipi NMP pri oskrbi poškodovanih oseb. V nesreči sta bili dve osebi poškodovani in prepeljani v SB Izola.

Požar tovornega vozila – Gabrk

Sreda, 23. 11. 2022, ob 7.07

Na avtocesti med razcepom Gabrk in izvozom Senožee, občina Divača, je zagorelo v motornem predelu tovornega vozila. Po pozivu ReCO Postojna je na intervencijo izvozilo 9 gasilcev PGD Senožee z dvema voziloma. Kraj dogodka so zavarovali, pogasili požar, odstranili izolacijo v motornem predelu, odklopili akumulator, z vpojnimi sredstvi posuli razlite tekočine na cestišču ter s termovizijsko kamero pregledali tovorno vozilo. Na intervenciji so posredovali skupaj s poklicnimi kolegi iz ZGRS Sežana.

Prometna nesreča – Razdrto

Petek, 23. 12. 2022, ob 13.12

Na avtocestnem odseku Razdrto–Senožee je zaradi zelo goste megle prišlo do verižnega trčenja več vozil na dveh lokacijah. V nesreči je bilo 13 vozil, od tega 9 osebnih avtomobilov, 1 kombinirano vozilo, 1 avtobus in 2 tovorni vozili. Po pozivu ReCO Postojna so na intervencijo izvozili 4 gasilci PGD Senožee. Na kraju so požarno in naletno zavarovali kraj dogodka, odklopili akumulatorje, nevtralizirali iztekle tekočine ter nudili pomoč cestni službi, policiji in reševalcem NMP Postojna. V intervenciji je bilo skupaj udeleženih 40 oseb, od tega so bile štiri osebe lažje poškodovane. Dve osebi sta bili prepeljani na nadaljnje zdravljenje v SB Izola. Avtocesta je bila zaradi sanacije dogodka zaprta. Na intervenciji smo sodelovali skupaj s poklicnimi kolegi iz ZGRS Sežana in gasilci PGD Postojna ter PGD Razdrto.

Požar v stanovanjskem objektu – Divača

Nedelja, 8. 1. 2023, ob 16.26

Zagorelo je olje na štedilniku v kuhinji stanovanjskega objekta. Po pozivu ReCO Postojna je na intervencijo izvozilo 7 gasilcev PGD Senožee. Skupaj s kolegi iz ZGRS Sežana in PGD Divača so požar, ki je zajel del kuhinjskih elementov, pogasili, iznesli zažgano olje ter prostor pregledali in prezračili.

Prometna nesreča – AC Razdrto–Senožee

Torek, 10. 1. 2023, ob 17.12

Na avtocesti med Razdrtom in Senožecami, občina Divača, se je zgodila prometna nesreča, v kateri sta bili udeleženi dve osebni vozili. Po pozivu ReCO Postojna je na intervencijo izvozilo 7 gasilcev PGD Senožee. Skupaj s kolegi iz ZGRS Sežana so požarno in naletno zavarovali kraj dogodka, ga razsvetlili, izvedli odklop akumulatorjev, nevtralizirali izlite tekočine ter nudili pomoč policiji, DARS-u in NMP Sežana pri oskrbi in prenosu poškodovane osebe. Poškodovana oseba je bila prepeljana v SB Izola na nadaljnje zdravljenje.

Tehnična in druga pomoč – Potoče

Petek, 20. 1. 2023, ob 4.57

Zaradi napake na napeljavi centralne kurjave je v vasi Potoče, občina Divača, zalilo kletni prostor stanovanjskega objekta. Po pozivu ReCO Postojna je na intervencijo izvozilo 5 gasilcev PGD Senožee. Skupaj s kolegi iz ZGRS Sežana so izčrpali približno 9 m³ vode iz poplavljenega kleti.

Dimniški požar – Senožee

Četrtek, 26. 1. 2023, ob 20.25

V Senožecah, občina Divača, so se vžgale saje v dimniški tuljavi stanovanjske hiše. Po pozivu ReCO Postojna je na intervencijo izvozilo 7 gasilcev PGD Senožee, ki so pogasili goreče saje.

Prometna nesreča – Gabrk

Sreda, 1. 2. 2023, ob 15.32

Na avtocesti med Divačo in Senožecami, na razcep Gabrk, se je zgodila prometna nesreča, v kateri so bili udeleženi dve osebni vozili in tovorno vozilo. Po pozivu ReCO Postojna je na intervencijo

izvozilo 8 gasilcev PGD Senožeče. Skupaj s kolegi iz ZGRS Sežana so odklopili akumulatorje na vozilih, vršili zavarovanje kraja dogodka in nudili pomoč ekipi NMP Sežana. V nesreči je ena oseba utrpela lažje telesne poškodbe.

Prometna nesreča – Dolenja vas

Četrtek, 2. 2. 2023, ob 17.23

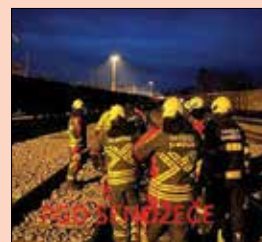
Zgodila se je prometna nesreča v križišču na izhodu avtoceste Senožeče, občina Divača. V nesreči sta bili udeleženi dve vozili, in sicer osebni avtomobil in kombinirano vozilo. Po pozivu ReCO Postojna je na intervencijo izvozilo 9 gasilcev PGD Senožeče, ki so skupaj s kolegi iz ZGRS Sežana s tehničnim posegom rešili ukleščeno osebo v osebni vozilu, izvajali požarno in prometno varovanje, razsvetljevali kraj dogodka, odklopili akumulatorja na obeh poškodovanih vozilih ter nudili pomoč policistom in ekipi NMP pri oskrbi poškodovanih oseb. V nesreči je bil voznik osebnega avtomobila huje telesno poškodovan in je bil prepeljan v SB Izola. V kombiniranem vozilu se je ena oseba lažje poškodovala.

pozivu ReCO Postojna je na intervencijo izvozilo 12 gasilcev PGD Senožeče z dvema voziloma.

Ob prihodu na lokacijo smo s pomočjo termo kamere pregledali celotno vlakovno kompozicijo in ugotovili, da se kadi oziroma da premog tli v kar 7 vagonih.

Pred posredovanjem smo počakali pristojne službe, da so izklopili električno napetost na tirih 5 in 6 železniške postaje v Divači in jih ozemljili. Skupaj s kolegi gasilci iz PGD Divača in ZGRS Sežana smo izvedli gašenje z dvema napadalnima ekipama in tleč premog pogasili ter ga zalili z večjo količino vode. Na intervenciji je skupaj sodelovalo 26 gasilcev zgoraj omenjenih enot.

Požar v naravi – Dolenja vas

Ponedeljek, 6. 2. 2023, ob 20.03

Pri naselju Dolenja vas, občina Divača, sta zagorela suha trava in podrast. Po pozivu ReCO Postojna je na intervencijo izvozilo 8 gasilcev PGD Senožeče. Lastnik je do prihoda gasilcev že v celoti omejil manjši požar. Gasilci Senožeč so pogorelo površino na približno 20 m² dodatno zalili z vodo.

Požar v naravi – Rakitovec

Sreda, 7. 2. 2023, ob 22.30

Ob 17.27 je zagorelo v naravnem okolju nad vasjo Rakitovec v občini Koper, za hribom Kavčič ob državni meji s Hrvaško.

Okoli 22.30 se je na pomoč odpravil konvoj gasilcev Kraške gasilske zveze. Iz našega društva so posredovali trije gasilci z enim vozilom. Na intervenciji so skupaj sodelovali JZ GB Koper, ZGRS Sežana ter prostovoljna gasilska društva iz Obalne gasilske zveze, Gasilske zveze Izola, Kraške gasilske zveze, Gasilske zveze Postojna in Gasilske zveze Ilirska Bistrica. Zaradi izjemno težkih vremenskih pogojev, zelo nizkih temperatur in močnega vetra je bilo posredovanje izredno zahtevno, saj je voda v črpalkah kamionov in v ceveh zmrzovala. Uporabljali so ročno orodje in izpihovalnike zraka. Gasilci so posredovali celo noč do 6. ure zjutraj. Takrat so na območju na požarni straži ostala domača društva.

Požar na sredstvih železniškega prometa – Divača

Ponedeljek, 6. 2. 2023, ob 20.31

Med vračanjem z intervencije v Dolenji vasi smo prejeli še en poziv in takoj odšli na drugo posredovanje.

Obveščeni smo bili, da na vlakovni kompoziciji gori premog. Po

VAJE OPERATIVNE ENOTE PGD SENOŽEČE

VAJA – CIMOS D.D.

V četrtek, 1. 12. 2022, smo sodelovali na vaji evakuacije in gašenja v lokalnem podjetju Cimos d.d. Scenarij vaje je predpostavil, da je zagorelo v skladišču, kjer se je polnil akumulator viličarja. Zaradi nepravilnega polnjenja se je v akumulatorju začela reakcija osvobajanja vodika, ki se razširi po prostoru okoli akumulatorja. V trenut-

ku, ko delavec vžge vžigalnik, pride do eksplozije vodika in delavec se težko poškoduje. Prav tako se po eksploziji vžgejo kartonske škatle s kosi in opremo, palete ter lesena embalaža na policah skladišča.

Vaja je bila odlična priložnost za spoznavanje objekta in s tem še bolj učinkovito posredovanje v primeru nesreče. Še enkrat bi se radi zahvalili podjetju CIMOS d.d. Senožeče za odlično sodelovanje.

VAJE OPERATIVNE ENOTE – VRVNA TEHNIKA

V ponedeljek, 23. 1. 2023, in v ponedeljek, 30. 1. 2023, so v prostorih gasilskega doma potekale vaje operativne enote PGD Senožeče. Tema tokratnih vaj je bila seznanitev operativcev z novo opremo za vrveno tehniko, ponovitev vozlov ... Osnovno poznavanje ravnanja z vrveno tehniko je ključnega pomena, ko posredujemo na višini, na strehah objektov, saj lahko le tako poskrbimo za varno posredovanje.

PREDNOVOLETNO DRUŽENJE

V petek, 16. 12. 2022, je v prostorih PGD Senožeče potekalo prednovoletno druženje članov in članic PGD Senožeče. Zadovoljni, nasmejani obrazi članov in članic pa so dokazali, da smo si ob dobri hrani in pijači popestrili še en decembrski večer.

DELOVNA AKCIJA

V soboto, 7. 1. 2023, je v društvu potekala delovna akcija, kjer smo izvedli potrebne priprave parkirišča za gasilskim domom za asfaltiranje. Napeljali smo dodatne cevi za elektro napeljavo in vodo, namestili nove jaške in poravnali ter pripravili parkirišče za zaključna dela asfaltiranja. Vzporedno so se izvajala še druga vzdrževalna dela na objektu gasilskega doma, zamenjane so bile tudi dotrajane luči v garažnih prostorih in garderobi.

NOVICE IZ PGD SENOŽEČE IZDELOVANJE VOŠČILNIC

10. 12. 2022 je mladina PGD Senožeče izdelovala novoletne voščilnice za potrebe društva. Izdelali so več kot 60 voščilnic. Miklavž (KD Pepca Čehovin Tatjana) pa nam je za pridnost prinesel rogljičke.

OBČNI ZBOR PGD RAZDRTO

V soboto, 28. 1. 2023, je v prostorih PGD Razdrto potekal občni zbor omenjenega društva. Poročali so o delovanju društva v preteklem letu, izvolili nove vodilne člane društva in predstavili načrte za leto 2023. PGD Razdrto se zahvaljujemo za povabilo na občni zbor, obenem pa vsem izvoljenim čestitamo in želimo uspešno vodenje društva. Občnega zbora so se udeležili štirje člani našega društva.

Lara Čič in Andraž Brožič
Foto: arhiv PGD Senožeče

INTERVENCIJE PGD DIVAČA V DECEMBRU 2022 TER JANUARJU IN FEBRUARJU 2023

24. 12. 2022

Ob 15.06 smo, na zaprosilo NMP Sežana, bili aktivirani gasilci PGD Divača zaradi nenadno obolele osebe. Gasilci smo nudili prvo pomoč osebi ter pričeli s temeljnimi postopki oživljanja, nato pa nudili pomoč ekipi reševalcev NMP Sežana. Reanimacija žal ni bila uspešna.

25. 12. 2022

Ob 08.23 smo v Divači, na zaprosilo NMP Sežana, gasilci PGD Divača posredovali zaradi nenadno obolelega otroka. Gasilci smo otroku nudili prvo pomoč do prihoda ekipe reševalcev NMP Sežana.

28. 12. 2022

Ob 17.37 je na železniški postaji v Divači prišlo do samovžiga premoga, naloženega na tovornem vagonu. Posredovali smo gasilci PGD Divača, skupaj z ZGRS Sežana, ki smo z vodo pogasili in izdatno zalili tleči premog v dveh vagonih.

8. 1. 2023

Ob 16.24 je v Divači zagorelo olje na štedilniku. Posredovali smo gasilci PGD Divača, Senožeče in ZGRS Sežana. Pogasili smo požar, ki je zajel del kuhinjskih elementov, iznesli zažgano olje ter prostor pregledali in prezračili.

22. 1. 2023

Ob 18.27 smo na Kajuhovi ulici v Divači gasilci PGD Divača reanimirali obolelo osebo do prihoda reševalcev NMP Sežana. Reanimacija žal ni bila uspešna.

27. 1. 2023

Ob 16.50 smo na zaprosilo lastnice stanovanja, zaradi blokiranih vrat, omogočili vstop v stanovanje. Na intervenciji so sodelovali tudi gasilci ZGRS Sežana.

3. 2. 2023

Ob 16.12 je gorelo na zelenici ob Kraški cesti v Divači. Pogasili smo manjši požar suhe trave.

6. 2. 2023

Ob 20.31 smo bili obveščeni o požaru premoga na več vagonih vlaka na železniški postaji v Divači. Pregledali smo celotno kompozicijo in ugotovili, da je treba pogasiti požar na 7 vagonih. Posredovali smo skupaj z gasilci PGD Senožeče in ZGRS Sežana.

7. 2. 2023

Zaprošeni smo bili za pomoč pri gašenju večjega požara nad Rakitovcem. Pomoč, v nočnem času, smo nudili s cisterno za gozde požare (GCCP-2) in s tremi gasilci.

11. 2. 2023

Ob 15.57 je v bližini Kajuhove ulice v Divači zagorela manjša količina trave. Posredovali smo gasilci PGD Divača in ZGRS Sežana, ki smo pogasili manjši požar.

OBČNI ZBOR PGD DIVAČA

25. marca je v prostorih gasilskega doma potekal redni občni zbor PGD Divača. Iz obsežnega dnevnega reda izpostavljamo poročilo predsednika društva, poveljnika društva in predsednice mladinske komisije.

Poleg že utečenih aktivnosti, kot so delovne akcije, servisi na vozilih, vzdrževanje gasilskega doma in vozil, evakuacijske vaje v osnovni šoli Divača in podružnicah v Vremah in Senožečah ter seveda intervencij, je bilo veliko časa in energije vložene v nabavo novega vozila. Tega smo uradno prevzeli 15. oktobra 2022 na slavnostni prireditvi. Po finančnih zmožnostih smo obnovili in nabavili nekaj zaščitne in reševalne opreme – 8 kompletov zaščitnih oblek za požare v naravnem okolju, 2 zaščitni obleki in 2 varnostni čeladi za stavbne požare.

Izvedli smo 50 intervencij, v katerih smo posredovali na območju občin Divača, Miren - Kostanjevica, Komen, Sežana in Hrpelje - Kozina. Na inter-

vencijah smo porabili 880 ur. Naj omenimo samo nekatere izmed zahtevnejših intervencij lanskega leta: požar tovornih vozil v Senožečah, največji požar v zgodovini Slovenije na Krasu, požar večjega skladišnega šotora v Divači. Vedno pogostejše smo člani PGD Divača aktivirani tudi za pomoč nenadno obolelim, zato je za uspešno izvajanje tovrstnih nalog nujno izobraziti čim več bolničarjev. V letu 2022 je 5 članov opravilo tečaj za operativnega gasilca, 1 član je opravil tečaj za gasilca pripravnika, 1 član opravlja tečaj za vodjo enote, 2 gasilca sta opravila usposabljanje za delo s helikopterjem, 2 člana obnovitveno usposabljanje za delo s helikopterjem, 1 član pa vozniški izpit za C-kategorijo.

S pionirsko in mladinsko ekipo smo se maja udeležili tekmovanja Kraške gasilske zveze, ki je potekalo v Povirju. Ekipa pionirjev je zasedla 6., ekipa mladincev pa 3. mesto. Mladinci so se v septembru zato udeležili regijskega

tekmovanja v Sečovljah. V oktobru bi morali organizirati srečanje mladine Kraške gasilske zveze, ki pa je bilo zaradi slabega vremena premaknjeno na letošnjo jesen.

Na občnem zboru smo podelili tudi značke in priznanja, in sicer Aneju Fricu, Ivanu Kovačiču, Kristini Mahnič Šinigoj in Žanu Pavšiču priznanje gasilske zveze 3. stopnje; Valterju Rajkoviču in Sarah Heleni Kodrič značko za 10-letno delo; Mihi Goršku značko za 20-letno delo; Dejanu Ferjančiču značko za 40-letno delo in značko za 30-letno delo v operativi; Petru Škrliju značko za 20-letno delo v operativi in Klemnu Goršku značko za 10-letno delo v operativi. Prisotni člani PGD Divača smo izvolili nove organe vodstva – novi predsednik društva je Jan Perhavec, poveljnik pa ostaja Peter Škrli. Novi ekipi želimo uspešno delo. Z gasilskim pozdravom »NA PO-MOČ«,

PGD Divača

PIREDITEV IN DRUŽENJE OB DNEVU ŽENA V VREMAH

Prireditve ob 8. marcu, mednarodnem dnevu žena, privabi v našo dvorano mame, none, očete, nonote ter vse ostale krajanke in krajane, tako da je prenovljena dvorana Rudnik Vreme ob takih prireditvah že premajhna. Številne obiskovalce so z nastopom razveselili učenci vremške podružnične osnovne šole s petjem, igrico, plesom in igranjem na harmoniko. Zapele so pevke UPZ "Dotik" iz Hrpelj po vodstvu Maurizia Marchesicha, v zaključnem delu prireditve pa je bila še premierna predstava naše igralske skupine z naslovom "Bržola in pomfri", za katero je besedilo napisala Tjaša Trampuž in jo je tudi režirala, program pa je povezovala Jerneja Škrli. Vse navzoče je pozdravila tudi županja Občine Divača, Alenka Štrucl Dovgan. Na koncu

sem se v imenu organizatorja, TKŠD Urbanščica, s šopki zahvalila vsem nastopajočim, namestnik predsednika Krajevnih skupnosti Vreme, Andrej Hreščak, pa je ženam izrekel lepo čestitko in skupaj z podžupanom Občine Divača, Mariem Benkočem, raz-

delil vsem še rdeče nageljne. Sledilo je prijetno druženje s pogostitvijo, ki jo je pripravilo naše društvo.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

MARA ŽETKO - HRIBARJEVA OB STOLETNICI

Pred približno štirimi leti, pri šestindesetih, je Mara potožila, da kar kakšno stvar pozabi. Take stvari pozabljamo mi že pri petdesetih. Je pravi leksikon dogodkov v Lažah, kjer živi. Na rojstno vas je zelo navezana. Včasih je omenila, da se ni poročila, ker ni hotela zapustiti doma, in hkrati je hudomušno dodala, da bi pri hiši verjetno ona nosila hlače. Pristna lažanska govorica, kmečka modrost, odločnost, razum in duhovitost se prepletajo v tej zanimivi osebi in te ne pustijo ravnodušnega. Priimek Žetko je verjetno češki. Domačija je precej stara, v njenem času je bila tudi delno predelana.

Mara je razgledana ženska, ki spremlja dogajanje, gleda televizijo in bere časopise. Spremlja tudi italijanske programe. Vse skupaj pa lepo primerja in izpelje zanimive zaključke. Je prava lažanska intelektualka brez visokih šol. Njena dolga življenjska zgodba je bila polna preizkušenj, tudi žalostnih trenutkov. Rojena je bila 3. decembra 1922. Pri treh letih je v nesrečnih okoliščinah v Ameriki izgubila očeta. Ladja, s katero so želeli prečiti reko, se je potopila. Moj stari oče Jakob Franetič, Izanc, in njen oče so skupaj odšli v Brazilijo. Jakob je pisal domov in sporočil žalostno vest. V družini so ostale skoraj same ženske. Kmetija je bila kar primerne velikosti, tako da očetu verjetno ne bi bilo treba čez lužo. Marina mama je šla služiti v Trst in potem v Rim. Maro je vzgajala stara mati. Tudi njen dedek je bil v Ameriki. Prišla je vojna.

Mara je imela polbrata Maria, ki je v času vojne šestnajstleten odšel v partizane. V vojni ga je soborec po nesreči ubil.

Z mamo sta odšli ponj na Otlico s kurirskim spremstvom. Domov so ga odpeljali z vozom. Pokopali so ga v Senožečah. Mara je bila tudi kurirka, vendar jo je nekdo izdal. Prijeli so jo skupaj s tremi Lažankami in jih odpeljali na zaslisanje v Senožeče. Po veliki noči so bile prepeljane v Trst. Premeščene so bile na Kostanjevico nad Gorico, pozneje pa odpeljane v kraj Frosinone, ki se nahaja približno na pol poti med Rimom in Neapljem. Po razpadu Italije so italijanskega okupatorja zamenjali Nemci. Sledila je internacija v Nemčijo.

Mara je bila odpeljana v zloglasno taborišče Auschwitz. Transport je bil krut. Vozili so se več kot deset dni. Sedeli so na tleh in opravljali biološke potrebe v vagonu. Mraz je šel do kosti. Mara je bila v tanki letni obleki, vendar so se našli dobri ljudje. Dve Rominji sta jo vzeli medse in jo greli vse do prihoda v taborišče. Za hrano so jim dali kup korenja. Po prihodu v taborišče so ločili Jude, njih pa nastanili v barake, ki so bile namenjene živini. Odeje je primanjkovalo, hrana je bila slaba. Uši, stenice, stalno kontroliranje (apel). Vsako noč je nekaj žensk umrlo. Med drugim je povedala, da je videla poln tovrnjak trupel, ki je peljal mimo njihove barake, verjetno iz predela, kjer so bili zaprti Judje. V Auschwitzu je ostala približno do konca oktobra. Potem je bila okrog vseh svetih premeščena v Ravensbrück, ki je bilo taborišče za ženske in otroke. Tu je bila kratek čas. Ponovno je bila premeščena v kraj Wittenberg. V bližini so Nemci zgradili tovarno, ki je izdelovala letalske komponente za Luftwaffe. Wittenberg je bil zaradi zgodovinskih vzrokov izvzet iz obsežnega zavezniškega bombardiranja nemških mest. Tu je Mara delala do osvoboditve. Osvobodili so jih Rusi. Dali so jim tople obleke, ki so jih naropali Nemci, verjetno od judovskih žensk, ki so končale v peči. Rusi so razporedili osvobodjene ženske v različne konvoje. Mara je bila italijanska državljanka, zato se je pridružila skupini Italijanov. Sledila je dolga pot domov, ki je skrivala svoje nevarnosti, predvsem moška nadlegovanja. Transport domov je trajal približno tri mesece. Mama jo je prišla iskat

v Senožeče. Potem sta se z vozom odpeljali domov v Laže. V težkih povojnih razmerah je Mara kmetovala in tu živela z mamo in staro mamo. Na kmetiji je pomagal stric in po dolgih letih se je iz Amerike vrnil njen stari oče. Vendar je trajalo malo časa. Umrli je stric in pozneje še stari oče. Ženske so zopet ostale same in voditi so morale kmetijo. Tako so tekla leta. Mara je v tem času veliko brala, privoščila si je tudi kakšen izlet, ki ji je širil duhovno obzorje. Skrbela je za svojo staro mamo in kasneje še za mamo, saj sta bili na stara leta obe potrebni nege. Mama je doživela možgansko kap in je bila več kot sedem let priklenjena na posteljo. Mara je povedala, da bi zanjo skrbela še naslednjih sedem let, da bi le bili skupaj.

Velikokrat potoži, kako je ostala sama, brez ljudi, ki bi bili vsaj malo blizu njenih let, ki bi imeli podobne življenjske zgodbe. Avica Črncova je druga najstarejša v vasi in ima 76 let. V pogovoru je omenila, kako je bilo življenje včasih težko, vendar so bile hiše polne otrok in ljudje so bili bolj povezani. Pri njih je bilo vedno veselo, bodisi za pusta ali pa ob novoletnih praznikih.

Ob njeni stoletnici so vaščani Laž pokazali, da držijo skupaj navkljub novim časom, ko se vsak briga bolj zase. Pripravili so ji čudovit program in pravo rojstnodnevno zabavo. Poleg vaščanov so prišli ljudje od vsepovsod, tudi divaška županja. Program so popestrili učenci podružnične šole iz Senožeč in harmonikaš.

Spoštovana Mara Hribarjeva, naj vam Bog v prihodnosti nakloni še veliko lepih trenutkov.

Vojko Franetič

VISOK JUBILEJ, 90 LET, JE PRAZNOVALA ZORKA DOVGAN IZ DOLENJE VASI

Zorka je bila rojena 11. decembra 1932 v Otoščah očetu Martinu in mami Emiliji Koritnik kot najmlajša izmed šestih otrok. V Otoščah je preživela svoja otroška leta. Obiskovala je osnovno šolo na Lozicah, šolanje nadaljevala na gimnaziji v Postojni, nato pa opravila še knjigovodski tečaj v Celju. Pri sedemnajstih letih in pol se je kot računovodja zaposlila na Državnem posestvu Vipolže v Goriških brdih, kjer je preživela šest let. Poklicno pot je nadaljevala v finančni službi Občine Vipava. V kinodvorani v Senožečah je v svojih dvajsetih spoznala Franca Dovgana iz Dolenje vasi, s katerim sta se leta 1959 poročila.

Po poroki je prišla v Dolenjo vas, kjer sta si s Francem ustvarila dom in družino. Rodili sta se jima dve hčer-

ki, starejša Alenka in mlajša Darja. Zorka se je zaposlila v Tekstilni tovarni Senožeče, kjer je opravljala delo

računovodje vse do svoje upokojitve. Dolga leta je delovala v okviru tedajnjega Društva upokojencev Sežana. Ima dve vnukinji in vnuka, s katerimi rada preživlja svoj čas, družbo pa ji delajo tudi domače živali, za katere

je vedno z veseljem skrbela. Najpogosteje jo je najti zunaj na vrtu. Svoj jubilej je praznovala v krogu tistih, ki jih ima najraje – družine, prijateljev in sosedov. Razveselila se je tudi obiska predstavnikov Občine Divača ter

drugih organizacij in društev v občini.

Mojca Štruel

Foto: Tatjana Cerkvenik

90 LET STA PRAZNOVALA JOŽEF HREŠČAK IN ALBERT GRŽELJ, OBA IZ SENADOL

Mesec februar je bil v Senadolah praznično obarvan. Okroglo obletnico – 90. rojstni dan sta praznovala kar dva vaščana: **Jožef Hreščak** 15. februarja in **Albert Gerželj** 27. februarja.

Ob tej priložnosti ju je obiskala županja Občine Divača

Alenka Štruel Dovgan. Izročila jima je šopek rož in jima zaželela še veliko zdravja ter lepih in zadovoljnih dni.

Tatjana Cerkvenik

Foto: Tatjana Cerkvenik

JUBILANTI RDEČEGA KRIŽA

Konec leta 2022 in v začetku leta 2023 smo članice Rdečega križa obiskale slavljence naše krajevne skupnosti.

3. decembra je slavila okroglih **100 let Mara Žetko** iz Laž. Vaščani so ji v vaški dvorani pripravili slavlje, ki se ga je zelo razveselila. Po čestitki in dobrih željah smo se poveselele v njeni družbi in s številnimi obiskovalci, ki so ji priskrbeli voščiti. Čeprav ji nagajajo noge, kot pravi sama, pa je še vedno pogumna, ob pomoči drugih se trudi tudi sama kaj postoriti. Rada ima družbo, s katero pokramlja, in zelo rada pripoveduje zgodbe iz svojega življenja.

11. decembra je slavila visok jubilej, **90 let, Zorka Dolgan** iz Dolenje vasi. Po izrečenih čestitkah nam je povedala, da se je v vas prisožila iz številne družine iz Otošč. Ob delu na kmetiji si je ustvarila družino z dvema hčerka in bila zaposlena v tekstilni tovarni vse do upokojitve. Čeprav je že dolgo let vdova, ji v skromnem življenju vselej delajo hčerki in njuni družini.

15. februarja je slavil **90 let Jožef Hreščak** iz Senadol. Rodil se je v družini desetih otrok. Bratje in sestre so si poiskali službe in ustvarili družine izven Senadol, on pa je ostal doma

na kmetiji. Kasneje se je tudi zaposlil kot gozdar in tam dočakal pokojnino. Rodila sta se mu hči in sin in s skupnimi močmi so skrbeli za kmetijo. Kljub letom pogumno premaguje čas v krogu družine, se zelo rad pošali in pove marsikatero zgodbo iz svojega življenja.

Vsem želimo, da bi se še dolgo tako dobro počutili!

Članice Rdečega križa Senožeče

S HARMONIKO NA OBISK K SLAVLJENCU

V senožeški krajevni skupnosti živi veliko vitalnih devetdesetletnikov. Na predzadnji februarski dan smo bili povabljeni k prijazni družini Gerželj v Senadole. Prostovoljke Rdečega križa Senožeče in Društva upokojencev Divača smo se s harmonikarjem Jožetom Vovkom z veseljem odzvali povabilu. Toplo sta nas sprejela gospa Anica in njen mož Albert, ki je praznoval 90. rojstni dan. Albert, ki so ga njegovi preimenovali v Berto, se je rodil v Senadolah v družini s šestimi otroki. Na njegovi domačiji sta si z ženo Anico ustvarila prijetno družinico. Tudi sin in hčerka sta si v bližini njunega doma ustvarila družini in zgradila svoja doma. Imata štiri vnuke, ki so že odrasli fantje, vsak s svojo kariero. Vsi jima radi pomagajo, če je kakšno opravilo zanju pretežko. Gospod Albert si je pokojni-no prislužil na Zavodu za pogozdovanje Krasa. Pove, da so se na začetku na

delo vozili s kolesi ali hodili peš, v gozdu pa delali tudi s svojimi sekirami in žagami. Gospa Anica je imela službo doma –skrbela je za družino, gospodinjstvo in kmetijo. Povedala nam je, da je bila njena tašča, Albertova mama, čudovita žena, da sta se dobro razumeli in lepo sodelovali. Veliko sorodnikov,

prijateljev in znancev ju je obiskalo in ob Aničinih dobrotah smo imeli vsi podobne želje zanju:

NAJ VAMA ZDRAVJE SLUŽI ŠE MNOGO SREČNIH LET!

Izidora Škamperle

Foto: Slavko Gerželj

SLAVICA IN MIRO SVETINA TER NJUNA DIAMANTNA POROKA

24. novembra 2022 je minilo 60 let od poroke Slavice, rojene Mezgec iz Kovčic, in Mira Svetine iz Dolnjih Ležec. Spoznala sta se na vaškem plesu, zatem preživela dolga tri leta narazen, ko je Miro služil vojsko v mornarici, in se po njegovi vrnitvi domov kmalu poročila. V svojih zgodnjih 20-ih sta dobila prvorojenca Janka, čez nekaj let se je mladi družini pridružil še David. V dolgem skupnem obdobju so bile njune glavne vrednote družina, povezanost in ljubezen. V poznejših letih so ju razveselili še vnuki Elen, Nina in Matej. Skupni trenutki ob igri, ustvarjanju in otroškem veselju so jima pomenili posebno dragocenost. Miro in Slavica si vedno rada vzameta čas za svoje bližnje, gojita stike s sorodniki in prijatelji, s katerimi sta tudi praznova-

la svoj okrogel in pomemben jubilej. Njuni najbližji jima želimo veliko ljubezni in složnosti ter trdnega zdravja,

dobre volje in energije!

Družina Svetina

ZAHVALA

11. decembra 2022 sem dopolnila 90 let. Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila predstavnikom Občine Divača, KO Rdečega križa Senožeče, KUD Pepca Čehovin Tatjana Senožeče, Zveze borcev Divača in Vrtca Senožeče, ki so me obiskali na domu, mi čestitali in izrazili lepe želje s šopkom cvetja. Hvala, polepšali ste moj praznik.

Zorka Dovgan

ŠPORTNIK KRASA IN BRKINOV ZA LETO 2022

PODELITEV PRIZNANJ NAJ ŠPORTNICAM, ŠPORTNIKOM IN KLUBOM KRASA IN BRKINOV ZA LETO 2022

V dolgem obdobju koronskih ukrepov je bilo treba tudi na področju športa združiti vse sile ter iskati inovativne rešitve vadbe in aktivnosti, ki so ustrezale varovanju zdravja in hkrati omogočale nadaljevanje dejavnosti. Tudi prisilno nedruženje je prineslo nov in svojevrsten način nadaljevanja in ohranjanja našega skupnega projekta, poimenovanega Športnik Krasa in Brkinov. Kljub težavam in oviram smo organizatorji Občina Divača, Občina Hrpelje - Kozina, Občina Komen, Občina Sežana, Športna zveza Komen, Športna zveza Občine Hrpelje - Kozina in Športna zveza Občine Sežana smo v tem času uspešno izvedli podelitve priznanj najboljšim. Ponosni smo, da se je projekt neovirano izvajal in tako dosegel zavidljivo kontinuiteto. In letos je končno spet napočil čas, ko smo lahko osrednjo slovesno prireditve izvedli tako, kot se za take prireditve spodobi.

Polna dvorana Kosovelovega doma v Sežani je dokaz, da smo vsi, tako športniki in športni navdušenci kot podporniki športnih dejavnosti, ter vsi, ki smo kakorkoli povezani s športom na območju štirih sosedskih občin, navdušeno pričakali ponovni zagon kolesja tega projekta s kulturno-športno prireditvijo. V Sežani je zopet zasijal »praznik športa« s podelitvijo priznanj najboljšim in letos je bila skupna prireditev namenjena tudi obeležitvi desete obletnice poteka skupnega projekta, ki je zaradi znanih razmer nismo mogli slovesno praznovati.

Strokovna komisija, ki so jo sestavljali predstavniki vseh štirih občin, je tudi

letos imela težko delo in je izbirala med številnimi prispelimi predlogi ter izbrala najboljše med najboljšimi. V več primerih je bila potrebna presoja rezultatov v odtenkih, saj so bile nekatere ocene predlogov zelo tesne. Znova je bilo dokazano, da šport širi in bogati kompetence in vrednote, povezuje in združuje športnice in športnike ter vse, ki se jih področje športa kakorkoli dotika.

Priznanja so najboljšim posameznikom in klubom podelili županji in župana naših občin. Prireditev pa že od vsega začetka povezuje naš nepogrešljivi športni komentator in moderator **Miha Penko**.

Letošnja prireditev Športnik Krasa in Brkinov za leto 2022 je bila tematsko prepletena z zgodovino športa v lokalnem okolju in je obeležila stoletnico Nogometnega kluba Tabor Sežana. Stoletnica ustanovitve, ki jo klub beleži v letošnjem letu, zagotovo pomeni velik mejnik, na katerega smo lahko upravičeno ponosni. Priča o bogati zgodovini športa na Krasu in v Brkinih ter pomembni poti prodora v širše okolje. Tudi zato je bil več kot upravičen naziv NAJ KLUBA podeljen omenjenemu klubu.

Župan Občine Sežana, gostitelj letošnje prireditve, **Andrej Sila**, je poleg prisrčne dobrodošlice v svojem nagovoru poudaril pomen podpore udejstvovanju v športu, sodelovanju ter vrednotam, ki izhajajo iz te dejavnosti. Izpostavil je pomen dela in prizadevanj vseh športnikov, njihovih dosežkov in njihovega predstavljanja lokalnega okolja v širšem prostoru.

Predsednik Športne zveze Občine Sežana, **Matej Glavina**, pa je v nagovoru izpostavil pomen skupne prireditve, ki uspe združiti tako številno množico športnikov in športnih navdušencev.

Prireditev so z zelo izvirnimi in nadvse zanimivimi točkami popestrili nastopi mladih nogometašev

NK Tabor Sežana, akrobati Flipping Art in glasbenika Tino in Kristina. Preplet športa in kulture je ponovno dokazal, kako se lahko s prepletanjem vezi različnega ustvarjanja stke čudovito sodelovanje.

Izpostaviti velja še en mejnik, ki si zagotovo zasluži pomembno mesto. Na prireditvi je bila po dolgem, dolgem času podeljena tudi ČASTNA LISTINA, ki jo je prejel **MARIJAN SUŠA** iz Sežane. Komisija je ugotovila in soglasno presodila, da športna pot Marijana Suše pušča v širšem okolju tako bogate sledi in sadove dela, da si zasluži posebno mesto. Priznanje je le skromen poklon za dolgoletno pot, ki jo prepleta šport v najširšem pomenu besede. Dvorana se je tej častni zgodovini poklonila z mogočnim aplavzom in iskreno zahvalo vseh generacij, zagotovo pa tudi v imenu tistih, ki so bili Marijanovi sopotniki na tej poti.

Poseben poklon z jubilejnim priznanjem pa je bil slovesno namenjen še enemu zaslužnemu športniku, in sicer **NIKU ZADNIKU** za desetletno koordiniranje, moderiranje in vodenje projekta Športnik Krasa in Brkinov. Njegova sled pušča globoko in neprecenljivo pot tega projekta v iskrenosti, predanosti, strokovnosti in srčnem odnosu.

PREJEMNIKI PRIZNANJ IN PLAKET ZA LETO 2022:

ČASTNA LISTINA: Marijan Suša

PRIZNANJE ŠPORTNIK
KRASA IN BRKINOV

Teja Gulič
KK Samurai Sežana
Moška Ekipa Agrochem Hrast
Kobjeglava
Simon Strnad

PLAKETA ZA NAJBOLJŠE
ŠPORTNE DOSEŽKE KRASA
IN BRKINOV

Martin Zdauc
Gašper Povh
Jože Čeper
Jan Luxa

Jože Čeper

PRIZNANJE ZA NAJBOLJŠE
ŠPORTNE DOSEŽKE MLADIH
NA PODROČJU KRASA IN
BRKINOV

Mladinska ekipa U-19 NK Tabor
Sežana
Tim Mahne Vatovec
Nik Trobec
Mladinski pogon KK Sežana
Angelina Spera
Črt Pfeifer
Živa Pfeifer

NAJŠPORTNICA KRASA IN BRKINOV: Veronika Žvanut

NAJŠPORTNIK KRASA IN BRKINOV: Marko Švara

NAJŠPORTNI KLUB KRASA IN BRKINOV: NK Tabor Sežana

NAJPERSPEKTIVNEJŠI MLAD ŠPORTNIK/ŠPORTNICA KRASA
IN BRKINOV: Lina Funa

NAJŠPORTNI KLUB NK TABOR SEŽANA

NAJPERSPEKTIVNEJŠA ŠPORTNICA
LINA FUNANAJŠPORTNICA
VERONIKA ŽVANUTNAJŠPORTNIK
MARKO ŠVARA

Tija Kocjan
Tinkara Čebulec
Ekipa starejših deklic A Jadran
Bluemarine
Pija Miklavc
Žana Gomizelj
Leja Kavčič
Hip Hop produkcija Be Funky
Tadej Maver Guštin

JUBILEJNA BRONASTA
PLAKETA

Andrej Prunk
Niko Zadnik

Tadej Maver Guštin

Tinkara Čebulec

Pija Miklavc

**JUBILEJNA SREBRNA
PLAKETA**

ŠD Kraški Tekalci
Športno rekreacijsko društvo
Vrhpolje

JUBILEJNA ZLATA PLAKETA

Mirjam Frankovič Franetič
NK Komen
Balinarski klub Hrast Kobjeglava
- Tupelče
Dejan Stančič

VSEM ISKRENE ČESTITKE!

Mirjam Frankovič Franetič

KRAS IN BRKINI – 16. MESTO NA TRAJNOSTNEM ZEMLJEVIDU SLOVENIJE

Leta 2021 je ORA Krasa in Brkinov za vse štiri občine (Sežana, Komen, Divača in Hrpelje - Kozina) prvič podala skupno vlogo za pridobitev trajnostnega znaka in konec leta **prejela zlati znak v Zeleni shemi slovenskega turizma s povprečno oceno 8,8** v šestih kategorijah, kar jo je poneslo na **16. mesto na trajnostnem zemljevidu Slovenije**, kjer je vključenih že 61 turističnih destinacij. V kar treh kategorijah se je uvrstila na eno od prvih pet mest:

- Narava in pokrajina → **1. mesto**
- Poslovanje turističnih podjetij → **4. mesto**
- Družbena klima → **5. mesto**

V obdobju do naslednjega ocenjevanja bo destinacija spremljala stanje na področjih, kjer je bila dobro ali zelo dobro ocenjena, ter spremljala ukrepe za ohranitev le tega oz. izboljšanje. Na področjih, kjer so bila destinaciji izdana priporočila oziroma je bila slabše ocenjena, pa bo uresničevala ukrepe iz akcijskega načrta za trajnostni razvoj turizma na destinaciji.

Katja Kralj,
strokovna vodja
destinacije Kras in Brkini
in zeleni koordinator
ORA Krasa in Brkinov d.o.o.

GLASNIK NASVETI

PODCENJEVANJE ZAHTEVNOSTI IN NEVARNOSTI DELA V GOZDOVIH

Jesen in zima sta čas največje intenzivnosti izvajanja gozdnih del, zato opozarjamo vse, ki delajo v gozdu, naj bodo pri tem skrajno previdni, saj se Slovenija na področju nezgod pri delu v zasebnih gozdovih uvršča v evropski vrh. Delo v gozdu je eno najbolj nevarnih, ker poteka v nepredvidljivem okolju (relief, klima), izvaja pa se z nevarnimi orodji. V zadnjih letih pa postaja še veliko bolj nevarno zaradi ujm, ki so prizadele gozd.

Vsaka poškodba, kaj šele izgubljeno človeško življenje, pomeni nepopravljivo škodo – tako za posameznika, družino, lokalno okolje kot za gozdove, ki potrebujejo aktivne lastnike gozdov, ki jih bodo popeljali v novo obdobje. Zavod za gozdove Slovenije (nadalje ZGS) beleži nezgode v zasebnih gozdnih, saj je drugačen sistem zbiranja podatkov otežen med drugim tudi zaradi Zakona o varovanju osebnih podatkov. Kljub temu da tako vseh

nezgod ne moremo zajeti, nam služijo kot dobra informacija o tem, pri katerih opravilih se nesreče pripetijo, kako resne so poškodbe in kaj je vzrok tem nesrečam.

V zadnjih petnajstih letih je v Sloveniji v gozdu umrlo najmanj 169 ljudi, ki niso bili profesionalni delavci, torej v povprečju 11,3 človeka na leto. Podrobnejša analiza pokaže, da se je največ nezgod pripetilo pri sečnji (okoli 60 %), sledi traktorsko spravilo

(okoli 30 %) in v manjši meri druga opravila (izdelava drv, ročno spravilo idr.). Ponesrečenci so pretežno lastniki gozdov - nekmeti, stari med 40 in 60 let, največ smrtnih nezgod je v starostni skupini od 60 do 69 let. Presečna podatek, da je bil najstarejši evidentirani poškodovanec star več kot 90 let, najmlajši pa manj kot 5 let.

Izkušnje in natančnejše analize nesreč so torej pokazale, da se večina njih pripeti zaradi podcenjevanja nevarnosti pri gozdnem delu, neuporabe osebne varovalne opreme za delo, nepoznavanje tehnik dela, zastarelih ali slabo vzdrževanih delovnih naprav (motorna žaga, traktor) in slabe psihofizične pripravljenosti tistih, ki dela izvajajo (starost).

Nedvomno najučinkoviteje izboljšamo varnost tako, da spremenimo miselnost in posredno svoj odnos do dela v gozdu. To ne pomeni le naučiti se pravilno opravljati neko delo, biti ustrezno opremljen z osebno varovalno opremo in uporabljati varna delovna sredstva. Pomeni tudi priznati samim sebi, da nečesa ne znamo in bomo raje dali izvesti delo tistemu, ki je za to usposobljen, oziroma si priznati, da smo že toliko stari, da nismo več sposobni težkega psihofizičnega dela, kar sečnja in spravilo lesa zagotovo sta.

Lastniki gozdov niso registrirani izvajalci gozdarskih dejavnosti, zato jim ni treba izpolnjevati pogojev glede strokovne usposobljenosti niti usposobljenosti po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu. Tistim, ki niso večji dela v gozdovih in niso ustrezno opremljeni, delu v gozdu odsvetujemo, če pa se že odločite, da boste v gozdu postorili nekatera dela, opravite to s trez-

nim premislekom, ali ste za tako delo dovolj usposobljeni in opremljeni, ali pa bi bilo bolje, da naredi to kdo drug namesto vas.

Pri tem priporočamo, da se lastniki med sabo povežejo in poiščejo izvajalce združeni, še posebej pomembno pa je, da si pridobijo ponudbe več izvajalcev ter na podlagi njih izberejo najugodnejšega. Res bo treba izvajalca plačati, vendar je naše zdravje in življenje vredno več kot nekoliko višji finančni izkupiček. O zanesljivosti izvajalcev se lahko seznanimate pri inšpektoratu RS za gozdarstvo (<https://www.gov.si/teme/nadzor-v-gozdarstvu/>) in na portalu Mojgozdar, ki ga vzdržuje Gozdarski inštitut Slovenije (<https://www.mojgozdar.si/>).

Nemalokrat slišimo mnenje, da je čelada nepotrebna, pa še vroče je pod njo, da z rokavicami delo ni tako natančno, da v gozdu pa ja vsak zna podreti drevo, da tako dobrih žag kot pred tridesetimi leti ne izdelujejo več in da se morajo mladi še marsičesa naučiti, da bodo dosegli spretnost starih. Brezhibna oprema, orodje za delo in dodatna oprema so nujno potrebni za varnejše in učinkovitejše delo.

Danes so motorne žage zasnovane tako, da je delo z njimi učinkovito in da so negativni vplivi na okolje čim manjši. Zaenkrat še niso zasnovali take ročne motorne žage, ki pri uporabi ne bi bila nevarna in vsaj nekoliko škodovala človeškemu organizmu. Za delo v gozdu moramo uporabljati pol- ali profesionalno motorno žago z vsemi varnostnimi elementi, saj razne hobi žage niso primerne, ker ne nudijo varnosti za delo v naravnem okolju.

Sečnja in spravilo lesa naj potekata usklajeno. Če želimo, da je traktor primeren za delo v gozdu, mora imeti varnostno kabino, zaščito kardanske gredi, plašče primerne profila, kolesne verige, pogon na vsa štiri kolesa, hidravlični volan, primerno razporeditev lastne teže, nenazadnje pa tudi primerno vzmeten sedež.

Na delo v gozd se podajmo primerno opremljeni (čelada, rokavice, sekaške hlače, primerna obutev, mobilni telefon, prva pomoč). Za delo naj ne manjka dodatna oprema, med katero sodijo gozdarski klini, sekira, cepin, žični nateg in škripec. Delajmo v lepem vremenu in v ugodnih delovnih razmerah; del nikoli ne izvajamo sami, ampak vedno z nekom, ki delo obvlada, in ne z otrokom, pri tem pa moramo paziti tudi na primerno varnostno razdaljo. Že vnaprej razmislimo, kako bomo ukrepali v primeru nesreče.

Pri poseku in izdelavi po ujmah poškodovanih dreves moramo biti še bolj previdni, bolje opremljeni in predvsem dobro usposobljeni. Vsako drevo je problem zase. Delati moramo počasi, premišljeno in s presledki, da lahko vseskozi opazujemo in poslušamo, kako se drevo odziva na naše početje. Kjer terenske razmere to omogočajo, za sanacije po ujmah poškodovanih dreves priporočamo uporabo strojne sečnje.

Na podeželju se je zadnja leta na področju varnosti pri delu v gozdu ogromno naredilo skozi programe razvoja podeželja, kjer so ukrepi in operacije omogočili, da so nabavili moderni stroji, financirani pa so bili tudi tečajji varnega dela v gozdu. ZGS je aktiven na področju izobraževanja in promoviranja varnega ter učinkovitega dela v gozdu že od leta 1995 dalje. Izobraževanje, kot ga trenutno izvajamo za zasebne lastnike gozdov (povprečno na leto okoli 1.000 udeležencev), je sicer ena najpomembnejših poti do izboljšanja razmer z vidika varnosti. Poleg tega izdajamo publikacije, sodelujemo z mediji, sodelujemo s prikazi na sejnih ipd.

V prihodnosti se bo letni dovoljeni posek lesa v Sloveniji še povečeval, zato je treba narediti vse, da se vzporedno ne bi povečevalo število nezgod.

**Zavod za gozdove Slovenije,
območna enota Sežana**

TUJERODNA INVAZIVKA: PAVLOVNIJA

(*Paulownia tomentosa*)

Pavlovnija je izvirno doma na Kitajskem, k nam smo jo vnesli kot hitro rastočo in odporno okrasno rastlino. Kmalu pa se je njena prilagodljivost izkazala za problematično – rastlina se je začela neobvladljivo širiti, njeno omejevanje pa se je izkazalo za zelo zahtevno.

Pavlovnija je listopadno drevo z velikimi, nasprotno razvrščenimi, dolgocepljati listi srčasto jajčaste oblike. Starejši listi so navadno enostavni in celorobi, dlakavi, mladi pa največkrat grobo nazobčani in pogosto trikrpi. Cveti še pred olistanjem. Cvetovi so razmeroma veliki, cevasti, beli do modri ali rožnati, združeni v socvetja. Prvič lahko rastlina zacveti približno pri starosti osmih let. Po cvetenju se razvije orehu podoben plod, v njem pa dozori tudi po več tisoč semen, ki se še več mesecev sproščajo v okolje in so kaljiva še dve do tri leta. Posamezno drevo lahko proizvede tudi po dvajset milijonov semen, ki jih veter in voda prenašata na velike razdalje.

Pavlovnijo najpogosteje srečamo na gozdnih robovih, ob rekah, na skalnih rastiščih, na poškodovanih površinah (nasipi, vlake in druge ruderalne površine), vse pogosteje pa tudi v gozdovih – predvsem na posekah in na območjih po požarih. Ponekod jo gojijo tudi na slabše produktivnih kmetijskih zemljiščih. Pri nas je v ta namen dovoljeno gojiti le nekatere vrste križancev, ki ne morejo cveteti. Žal pa je v naravi mogoče opaziti tudi kršitve in pogosto se dogaja, da imajo lastniki okoliških parcel zaradi nasadov, v ka-

Mladi poganjki pavlovnije ob suhem, v preteklem letu obročkanem deblu (levo) ter obročkano deblo (desno); ZRSVN, 23. 6. 2022

terih so poleg križancev tudi navadne pavlovnije, veliko dodatnega dela in stroškov, včasih pa prihaja tudi do nepopravljive ekološke škode.

Košnja ali sečnja pavlovniji ne pride ta do živega, saj že v nekaj mesecih iz panja poženejo tudi več kot dva metra dolgi poganjki. Majhna drevesa lahko odstranimo z ruvanjem, večja pa z obročkanjem: na deblu, čimbolj pri tleh, odstranimo 30–50 cm širok in 2–4 cm globok pas skorje (večje ko je drevo, večji in debelejši mora biti ta pas), zato se drevo začne sušiti. Postopek je treba ponavljati in redno odstranjevati poganjke, v kolikor ti odganjajo pod »obročkom«. Za popolno odstranitev je treba nadzor in odstranjevanje izvajati več let. Lahko pa odstranjene liste

in mlade veje brez skrbi uporabljamo za krmo za živino, saj rastlina ni strupena. Pri njenem odstranjevanju tako niso potrebni posebni zaščitni ukrepi, previdnost in skrb za lastno varnost pa gotovo ne bosta odveč. Semena, ki so že v tleh, lahko še več let kalijo, tudi zato je treba spremljati morebitno pojavljanje novih rastlin in jih sproti odstranjevati.

VIRI:

<https://www.tujerodne-vrste.info/vrste/pavlovnija/>

<https://www.delo.si/novice/slovenija/pavlovnija-ce-ni-krizanec-so-tezave/>

http://www.hear.org/pier/wra/pacific/paulownia_tomentosa_htmlwra.htm

Slika 1: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Paulownia_tomentosa_-_flowers.jpg

Slika 2: <https://www.flickr.com/photos/mercadanteweb/21707546574>

Cvetovi (levo; Wikimedia commons) in zreli, odprti plodovi (desno) pavlovnije (Mauricio Mercadante, Flickr).

Karmen Bobek, univ. dipl. biol., in
dr. Jana Laganis, univ. dipl. biol.
ZRSVN OE Nova Gorica

NI VSE ZLATO ...: AMERIŠKE ZLATE ROZGE

(orjaška zlata rozga (*Solidago canadensis*), kanadska zlata rozga (*Solidago gigantea*))

Naši domorodni navadni zlati rozgi sta podobni večji tujerodni, invazivni sestrični – orjaška in kanadska zlata rozga. Izvirata iz Amerike in smo ju k nam pripeljali kot okrasni rastlini. Kmalu sta pobegnili z vrtov in se v naravi izkazali za neobvladljivi. Da sta med najuspešnejšimi invazivnimi vrstami v Evropi, sta dokazali tudi v Sloveniji in se spontano razširili po večini naše države. Ponekod tvorita tako goste sestoje, da sta povsem izrinili tradicionalna travnišča. Najdemo ju tudi na različnih ruderalnih površinah v okolici naselij, ob cestah, železniških progah itd. S svojim širjenjem povzročata veliko gospodarsko in ekološko škodo: travniki postanejo neuporabni za proizvodnjo sena, kmetje imajo dodatno delo in stroške zaradi njunega odstranjevanja, izginjajo tudi življenjska okolja številnih ogroženih in zavarovanih vrst.

Cvetove orjaške in kanadske zlate rozge lahko vidimo od julija oziroma avgusta do oktobra. Nadzemni deli vsako zimo propadejo, korenike pa preživijo. Iz njih pomladi odžene več novih korenin, iz vsake od njih pa požene nadzemno steblo. Korenike rastejo vsaj 20 cm globoko. Vrsti sta si razmeroma podobni. Imata socvetja z 2–4 mm dolgimi, zlatorumenimi koški, regratu podobnimi plodovi in sulicastimi listi. Ločimo ju lahko po tem, da je orjaška zlata rozga nekoliko višja (do 2,5 m), nima dlakavega stebela in listov ter ima bolj razvejano socvetje.

Za odstranitev manjših sestojev je daleč najbolj učinkovita metoda puljenje, ki ga izvedemo še pred cvetenjem, saj bi izpuljene cvetoče rastline še vedno lahko razvile plodove. Puljenje plodečih rastlin bi lahko pripomoglo k še večjemu širjenju plodov, zato odstranjevanja ne izvajamo, ko so plodovi že razviti. Necvetoča stebela in korenine lahko kompostiramo ali posušimo in sežgemo. Za cvetove in plodove je sežig edina zanesljiva metoda odstranitve oziroma uničenja. V Ljubljani, na Povšetovi ulici 2, imajo tudi posebne zabojnike za zbiranje ostankov invazivnih tujerodnih vrst. Pri puljenju je priporočljiva uporaba rokavic, ki nas bodo varovale pred odrgninami in manjšimi poškodbami. Delo bo bolj učinkovito, če si bomo pomagali z lopato ali rovnico. Z izkopavanjem bomo preprečili, da bi korenike ostale v tleh in naslednje leto ponovno odgnale. Za

omejevanje večjih sestojev obeh vrst in preprečitev njihovega širjenja navadno izvajajo večkratno košnjo pred cvetenjem. Prva košnja je navadno izvedena v juniju, druga v septembru. Na zanjo najboljših rastiščih je včasih potrebnih še več košenj, do štiri v letu. Pokošene ostanke odstranimo s travišč. Z leti se sestoji navadno razredčijo in ob setvi mešanic avtohtonih trav in kombinacijo s puljenjem lahko sčasoma ponovno vzpostavimo travnišča.

Kmetom in naravi bomo pomagali, če orjaške in kanadske zlate rozge ter ostalih invazivk ne bomo sejali ali sadili na svoje vrtove ter ju bomo odstranjevali s svojih površin. Vsak od nas lahko veliko pripomore k ohranjanju narave za prihodnje rodove!

Tujerodna zlata rozga

Tujerodna zlata rozga pred cvetenjem

VIRI:

<https://www.tujerodne-vrste.info/vrste/kanadska-zlata-rozga/>

<https://www.cabi.org/isc/datasheet/50599>

<https://www.ljuba.si/novice/zatiranje-zlate-rozge-s-pomocjo-koz/>

<https://www.tujerodne-vrste.info/vedez/odstranjevanje-zlate-rozge-rocno-in-z-orodjem/>

<https://www.dnevnik.si/1042893894>

<https://zrsvn-varstvonarave.si/wp-content/uploads/2020/08/Ravnanje-z-ostanki-ITR-kon%C4%8Dna.pdf>

Božič Tine; Prepoznavanje in odstranjevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst gozdnega roba; 16.5 EIP Plodonosni gozdni rob; Postojna, marec 2021

PROBLEM ŠIRJENJA BELE OMELE

Bela omela je zimzelena polzajedavna rastlina, ki ima obliko grmička polkrožnega obrisa. V premeru doseže povprečno med 20 in 90 cm, včasih pa celo do 120 cm. Svoje korenine poganja v veje dreves in jim tako »krade« vodo. Steblo bele omele je okroglo in golo ter se 2- do 3-krat viličasto cepi v po dve veji. Steblo in listi so zelene barve, listi pa poganjajo v parih na koncih vej. Listi so usnjati, suličasti in ovalne oblike. Vzdušje listov poteka po tri do šest vzporednih žil. Cvetovi so blede rumeni, nameščeni na koncu vejic tesno drug ob drugem. Plodovi so svetleče bele barve, v velikosti in obliki grahovega zrna. Plod vsebuje 1 do 2 semeni, ki jih raznašajo ptiči. Včasih so s pomočjo lepila, izdelanega iz plodov, ptiče tudi lovili, zato beli omeli pravimo tudi ptičji lim.

V zimskem času vidimo belo omelo na drevesih zelo dobro, saj so sicer listopadna drevesa postala zaradi bele omele zimzelena. Drevesom s svojimi koreninami, ki jih poganja v veje dreves, odvzema vodo in pa ob večji razraščenosti tudi svetlobo. Na veji, kjer se ukorenini, nastane odebelitev in ponavadi se veja od mesta ukoreninjenja naprej posuši. Posledično drevo hira in se počasi toda zagotovo posuši in propade.

Izkušnje kažejo, da je treba belo omelo na napadenih drevesih zatirati vsako leto. To pa pomeni, da je najboljša in najbolj učinkovita, če vejo, na kateri se je pojavila bela omela, odrežemo z njo vred. Rezanje grmičkov prav veliko ne pomaga, saj iz korenin še isto leto rastlina požene nove poganjke. Seveda v sadovnjakih se to še lahko

naredi, medtem ko je na visokih lipovih drevesih odstranjevanje bele omele s plezanjem po drevesu smrtno nevarno.

Če rednega izrezovanja ni, se bela omela lahko zelo razraste in drevesa odmrejo, kar lahko opazujemo v zapuščenih visokodebelnih sadovnjakih. Rezanje bele omele izvajamo pred novim letom, saj so zimzeleni grmički lep okras, uporabljajo pa se tudi v zdravilne namene. Uporabljajo se sveži ali posušeni mladi olistani poganjki ter cvetovi in plodovi bele omele, ki se nabirajo od marca do aprila ter v septembru ali oktobru.

Določene vrtnarije belo omelo v prednovoletnem času celo odkupujejo, tako da lahko z rezom naredimo dobro delo za drevo in še nekaj zaslužimo. Širjenje bele omele na lipi lahko zmanjša čebeljo pašo. Na žalost so čebelarji v tem primeru nemočni in odvisni popolnoma od vestnosti lastnikov dreves.

Belo omelo izredno rada obžira tudi divjad. Če jo boste pustili pod drevesom, vam jo v nekaj dneh ne bo treba pospraviti, saj je ne bo več. To bi lahko izkoristili lovci v dogovoru z lastniki, saj bi jim posekana drevesa v zimskem času koristila kot hrana za parkljasto divjad.

Z gozdarskega vidika se bele omelo ne zatira, in le če lastnik izrazi željo, se napadeno drevesa odkazejo za posek. Vendar je to prej redkost kot pravilo, saj les lipe ni cenjen za kurjavo, primeren pa je za rezbarijo, npr. čebelarji iz lesa lipe delajo okvirčke za satnice. S takim posekom zmanjšujemo število medovitih dreves. Zato se odlo-

čimo le za posek dreves, ki so z belo omelo izredno močno preraščena. Če so to gozdna drevesa, mora posek z odločbo dovoliti revirni gozdar.

Zaposleni na Zavodu za gozdove Slovenije lastnikom gozdov lahko posek dreves z belo omelo le svetujemo, ne moremo pa ga določiti kot obveznost. Vzrok je v tem, da bela omela drevesa le počasi slabi in zato ne spada med nevarne škodljive organizme gozdnega drevja, tako kot npr. smrekovi lubadarji.

**Zavod za gozdove Slovenije,
območna enota Sežana**

Foto: Blaž Ambrožič

AL' PRAV SE PIŠE

Deinstitucionalizacija

V preteklem letu se je v občini veliko govorilo o deinstitucionalizaciji. Nekaterim je težavo povzročal izgovor besede, drugi so se mogoče spraševali, kaj beseda sploh pomeni. Razlago pomena najdemo v terminoloških priročnikih, npr. v Slovenskem medicinskem slovarju, v Besednjaku socialnega dela, na spletni strani Ministrstva

za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki je soizvajalec projekta, je deinstitucionalizacija razložena kot "postopno zmanjševanje potreb po institucionalizirani oskrbi, v tesni povezavi s procesom razvijanja skupnostnih služb, ki podpirajo neodvisno življenje, kar hkrati pomeni preventivo pred institucionalizirano oskrbo."

Besedotvorno je izraz deinstitucionalizacija povezan z izrazom institucija. Včasih zasledimo tudi soroden izraz – inštitucija. Kateri izraz je torej ustreznejši? V jezikovnih priročnikih zasledimo oba izraza, a nas Slovar slovenskega knjižnega jezika in Slovenski pravopis pri besedi inštitucija s kazalko glej usmerita na pogostejšo

in ustrežnejšo besedo institucija, ki je "javna, organizirana skupnost ljudi za opravljanje kake dejavnosti", drugi pomen izraza pa je ustaljena oblika odnosov med ljudmi, ki je nastala z zakonom ali normami. Podobno lahko opazimo pri izrazih inštitut in institut – samostojen zavod ali oddelek na univerzi ali znanstveni ustanovi,

namenjen znanstvenem raziskovanju, zavod ali ustanova za proučevanje in delovanje na kakem področju oziroma zavod ali ustanova, na kateri se proučuje bolezni in zdravi bolnike, se imenuje inštitut. Pri izrazu institut nas namreč tako Slovar slovenskega knjižnega jezika kot Slovenski pravopis napotita na izraz inštitut. Izjema je izraz

institut v pravnem jeziku, ki pa pomeni "skupek pravnih določb za urejanje družbenih razmerij, stanj ali dejanj, pravna ustanova".

doc. dr. Jana Volk,

Oddelek za slovenistiko
Fakultete za humanistične študije
Univerze na Primorskem

SOPA – SKUPAJ ZA ODGOVOREN ODNOS DO PITJA ALKOHOLA

Dobra polovica odraslih prebivalcev Slovenije pije alkohol na visoko tvegan način, kar vpliva na pojav več kot 200 različnih bolezni, poškodb in zastrupitev. Vsak dan v povprečju umrejo tri osebe samo zaradi vzrokov, ki jih lahko neposredno pripišemo alkoholu. Z vidika zdravja **varna količina alkohola ne obstaja**. Posledice se kažejo tudi v odnosih, službi in celotni družbi. Ker smo kot družba, ki živi v mokri kulturi, zelo tolerantni pri pitju in opijanjanju, se posameznik težko zaveda, da je že dolgo na meji škodljivega pitja alkohola in da je korak do zasvojenosti zelo majhen. Pot iz zasvojenosti v zdrav način življenja pa je zelo dolga in naporna, tudi če nam ob strani stoji strokovnjak. Zato je še toliko bolj pomembno zgodnje prepoznavanje, svetovanje in pomoč osebi, ki pije tvegano ali škodljivo in še ni odvisna od alkoholnih pijač. Ta pozornost naj bo usmerjena tudi nase, ne le na druge. Kadar pri sebi zaznamo povečano pitje alkohola ali pomislimo, da so naše težave z zdravjem ali v odnosih z bližnjimi povezane z našim pitjem alkohola, se lahko posvetujemo s strokovnjakom v zdravstvenem domu.

Delavnica za **opuščanje tvegane in škodljivega pitja alkohola** oz. SOPA (Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola) je novost v okviru preventivnega programa Skupaj za zdravje, ki se izvaja za odrasle v centrih za

krepitev zdravja oz. v zdravstvenovzgojnih centrih znotraj zdravstvenega doma. Udeležba je brezplačna

za osebe z urejenim obveznim zdravstvenim zavarovanjem, za sodelovanje ni potrebna napotitev zdravnika. Gre namreč za individualna srečanja, na katerih nam bo strokovni delavec nudil oporo, da svoj odnos do pitja alkohola pobliže pogledamo in se posvetimo urejanju svojih pivskih navad. Vodil nas bo skozi 5 temeljnih in 2 vzdrževalni srečanja, na katerih bomo osvojili nov in bolj zdrav način življenja, brez tveganih vedenj.

Če se delavnic za podporo pri opuščanju čezmernega pitja alkohola ne moremo ali ne želimo udeležiti, bi si pa želeli pogledati svoj odnos do alkohola, je na voljo anonimna in brezplačna spletna aplikacija **"Trenutki zase"** na spletni strani www.sopa.si.

Ko želimo spremeniti svoje pivske navade:

ZVC Sežana: 05/ 292 75 59

www.sopa.si

Ana Peršič

V DIVAČI ZACVETELA STRELICIJA

Gospa Draga Rojc iz Divače nas je poklicala in povedala, da jo je s cvetovi razveselila njena strelacija, poimenovana tudi rajska ptica zaradi podobnosti cvetov z rajskimi pticami.

Pred šestimi leti ji je sadiko iz Egipta prinesla Mirjana Čok. Rastlina v naravi uspeva v toplejših podnebjih in kot sobna rastlina redko zacveti.

Skrbna nega, ljubezen in pravo okolje očitno dobro vplivajo na Dragino strelacijo, saj jo je letos prvič razveselila kar z dvema cvetovima.

Suzana Škrlić
Foto: Suzana Škrlić

PROGRAM SVIT UČINKOVITO DELUJE, A ŽELELI BI SI ŠE VIŠJE ODZIVNOSTI

Državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki – Program Svit je v Sloveniji prisoten že od leta 2009. Po podatkih Registra raka je pomembno doprinesel k znižanju števila novih primerov raka debelega črevesa in danke ter s tem k boljšemu zdravju prebivalcev Slovenije. V programu je bilo doslej odkritih 3.800 primerov raka, pri 29.800 osebah pa je bil odstranjen napredovali adenom, ki predstavlja večje tveganje za raka. Na dosežene rezultate smo v Sloveniji upravičeno ponosni.

Program Svit pri navidežno zdravih Slovincih v starosti od 50 do 74 let s preprostim testom blata išče sledove prikrite krvavitve. Osebe s pozitivnim izvidom presejalnega testa na kri v blatu so pregledane na kolonoskopiji, kjer se ugotovi vzrok krvavitve. Cilj programa je med navidežno zdravimi osebami odkriti tiste, pri katerih je velika verjetnost, da bi se iz sprememb na steni debelega črevesa in danke razvil rak ali že imajo začetno obliko raka, in te spremembe odstraniti. Zgodaj odkrito bolezen lahko uspešno zdravimo, z odkritjem predrakavih sprememb pa lahko bolezen celo preprečimo.

Podatki o delovanju programa v letu 2022

- V Program Svit je bilo povabljenih dobrih 315.000 oseb, odzivnost na vabila je bila 63,4 %. Odzivnost v Sloveniji je najvišja v goriški regiji – 67,1 %.
- Odzivnost v Programu Svit po letih, zaznamovanih z epidemijo covid-19, zopet raste; odzivnost moških je za 10 odstotnih točk nižja od odzivnosti žensk.
- Med osebami s pregledanimi vzorci blata je imelo 94,6 % oseb negativno, 5,4 % oseb pa pozitiven izvid presejalnega testa.
- V okviru programa je bilo opravljenih 9.445 kolonoskopij in 6.887 histopatoloških preiskav.
- Povprečen čas do kolonoskopije v Programu Svit je bil v letu 2022 tri te-

dne, najdaljša čakalna doba pa pet tednov od naročila na preiskavo.

- Zadnje objavljeno Letno poročilo Registra raka za leto 2019 navaja, da so presejalni programi, ki jih priporoča Svet Evropske unije in smo jih uvedli tudi v Sloveniji, z zgodnjim odkrivanjem že zmanjšali umrljivost za te rake in njihovo incidenco. To velja tudi specifično za raka debelega črevesa in danke, ki ga s presejanjem odkriva Program Svit.

Program Svit rešuje življenja

Program Svit je rešil že marsikatero življenje. Svojo izkušnjo sodelovanja v presejalnem programu in pozitivno sporočilo z javnostjo delijo ambasadorji Programa Svit.

Samo Podgornik, dolgoletni ambasador Programa Svit: »Ozrem se nazaj in z radostjo ugotovim, da mineva že deset let od diagnoze 4. stadija raka debelega črevesa z metastazami na jetrih – in jaz sem še kako življenja poln! Neskončna hvala, da je že takrat obstajal Program Svit, v katerem je bil odkrit moj rak, in da sem izkusil profesionalnost UKC Ljubljana in Onkološkega inštituta. Ko sem leta 2015 postal ambasador, sem bil sprva zadržan, ker nisem dobro vedel, kako pomagati in ozaveščati ljudi. Potem sem dobil navdih pri svojem delodajalcu in ozaveščanje širil predvsem med pripadniki Slovenske vojske. V tem času sem se z veseljem odzival klicem vseh ljudi, ki so ob pozitivnih izvidih potrebovali pomoč ali le nasvet in prijazen pogovor. Stkali smo globoke vezi in po več kot sedmih letih kot ambasador sem prepričan, da za zdravstveno pomoč po odkritju raka ne sme biti čakalnih vrst in neracionalne birokracije. Ko nas, ambasadorje Programa Svit, tak pacient pokliče v svoji stiski, je edino prav, da mu pomagamo po najkrajši poti priti do ustreznega zdravljenja.«

Bojan Cizel se je Svitovim ambasadorjem pridružil lani. Iz lastnih

izkušenj potrdi, da je bil po pozitivnem izvidu presejalnega testa hitro napoten na nadaljnje preiskave v okviru Programa Svit, tudi zdravljenje odkritega raka debelega črevesa je bilo v nekaj mesecih uspešno zaključeno. »V času, ko naš zdravstveni sistem bremenijo dolge čakalne dobe in včasih celo nedostopnost, je bila obravnava znotraj Programa Svit organizirana nadvse učinkovito. Res lahko rečem, da mi je Svit rešil življenje. Po taki izkušnji z veseljem pomagam tudi sam pri ozaveščanju – ljudje se morajo bolj zavedati, da bodo z vključitvijo in testiranjem imeli eno skrb manj glede svojega zdravja.«

Ljudje Programa Svit

Da kolesje Programa Svit deluje, so zaslužni sodelavci Centra za zgodnje odkrivanje raka (NIJZ), gastroenterologi, patologi, družinski zdravniki in medicinske sestre, ki skrbijo za številne procese. V zdravljenje bolnikov z rakom se vključujejo kirurške in radiološke ekipe. Prepoznavnost in zaupanje v Program Svit v okviru svojega dela dvigujejo številni zdravstveni delavci v osnovni zdravstveni dejavnosti, sodelavci območnih enot NIJZ ter prostovoljci, ambasadorji in podporniki v različnih društvih in lokalnih okoljih.

V januarju 2023 je bilo iz poštnega terminala Centra za zgodnje odkrivanje raka v povprečju na dan poslanih 4.400 poštnih pošilk: od vabil, opomnikov, kompletov za odvzem vzorcev blata do izvidov presejalnega testa. Skupaj je bilo januarja poslanih 28.752 vabil in 17.076 testnih kompletov.

V laboratoriju v povprečju vsak delovni dan obdelajo 1.600 vzorcev, ki jih prejmejo od 800 ljudi. V januarju so skupaj obdelali 32.842 vzorcev. Pozitiven izvid presejalnega testa je imelo 850 oseb.

V klicnem centru dnevno odgovorijo na več kot 100 telefonskih klicev in odpišejo na do 100 sporočil po elektronski pošti. Z udeleženci s pozitivnimi izvidi presejalnega testa se dogovarjajo za termine kolonoskopij. V januarju je bilo v Programu Svit izvedenih 890 kolonoskopij – po prejetih

podatkih se preiskave udeleži večina tistih s pozitivnim izvidom presejalnega testa.

Naredimo vsi skupaj nekaj več za svoje zdravje

Še vedno se vsaka tretja oseba vabilu Programa Svit ne odzove. Ker se rak na debelem črevesu v telesu razvija več let, preden se pojavijo simptomi, je dostikrat ob opaženih težavah bolezen že napredovala. Ukrepati je treba prej – z rednim sodelovanjem in odzivom na vabilo Programa Svit vsaki 2 leti si vsak udeleženec zelo poveča možnost, da morebitno bolezen pravočasno odkrijemo in v črevesu odstranimo spremembe, ki predstavljajo večje tveganje za raka.

Dr. Dominika Novak Mlakar, vodja Programa Svit: »V mesecu boja proti raku debelega črevesa in danke želimo poudariti pomen ozaveščanja o pomembni bolezni, ki prizadene številne posameznike in njihove bližnje. V Sloveniji letno za to boleznijo zbolijo več kot 1.300 oseb. Rak debelega črevesa in danke je bolezen, ki je v veliki meri povezana s starostjo, nezdravim življenjskim slogom, boleznimi črevesa (polipi, kronična vnetna črevesna bolezen) in dejavniki genetske predispozicije.

Da bi zmanjšali tveganje za razvoj raka debelega črevesa in danke, je pomembno spodbujati preventivne ukrepe, kot je redno sodelovanje v presejalnem programu in spreminjanje življenjskih navad, kar vodi k zdravi prehrani, telesni aktivnosti in prenehanju kajenja.«

Predstavnike medijev vabimo, da nas za morebitne dodatne informacije o Programu Svit kontaktirajo na programsvit@nijz.si.

LETNO POROČILO O DELOVANJU PROGRAMA SVIT ZA OBDOBJE OD 1. 1. DO 31. 12. 2022

Od 1. 1. do 31. 12. 2022 so bile v program povabljene 314.803 osebe in 313.578 osebam je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 198.916 oseb (63,43 %). Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 11.332 (5,70 %) oseb. V programu ni želelo sodelovati 296 oseb (0,09 %). Komplet testerjev za odvzem dveh vzorcev blata na prikrito krvavitev blata je bil poslan 187.678 osebam. Za analizo primerne vzorce je do 31. 12. 2022 vrnilo 177.575 (94,16 %)

oseb. Med analiziranimi osebami je imelo 168.018 (94,62 %) oseb negativen izvid in 9.557 (5,38 %) oseb pozitiven izvid. Presejane je bilo 59,05 % povabljenih populacije. V letu 2022 je bilo izvedenih 9.445 kolonoskopij v 25 pooblaščenih kolonoskopskih centrih in dveh izpostavah.

Vabljenje ciljne populacije po mesecih prikazuje tabela 1. Podrobnejša analiza odzivnosti po zdravstvenih regijah (glej tabelo 2) je pokazala najvišjo odzivnost vabljenih v program v zdravstveni regiji Kranj (66,45 %), najnižjo pa v zdravstveni regiji Koper (59,49 %).

Tabela 1. Vabljenje oseb ciljne populacije v Program Svit v letu 2022.

Mesec vabljenja	Letnica rojstva												
Januar	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
Februar	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
Marec	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
April	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
Maj	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
Junij	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
Julij	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
Avgust	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
September	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
Oktober	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
November	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972
December	1948	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972

Tabela 2. Odzivnost vabljenih v Program Svit na ravni Slovenije in po zdravstvenih regijah v letu 2022.

Zdravstvena regija	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
CELJE	63,96%	57,60%	70,06%
KOPER	59,49%	54,21%	64,68%
KRANJ	66,45%	61,60%	70,88%
LJUBLJANA	64,02%	58,21%	69,38%
MARIBOR	60,66%	54,53%	66,54%
MURSKA SOBOTA	61,53%	55,26%	67,30%
NOVA GORICA	66,31%	61,04%	71,40%
NOVO MESTO	64,53%	57,54%	71,29%
RAVNE NA KOROŠKEM	66,11%	60,50%	71,66%
SLOVENIJA	63,43%	57,54%	69,00%

Odkritih je bilo 173 primerov raka debelega črevesa in danke, 1.757 oseb je imelo napredovali adenom, kar predstavlja večje tveganje za nastanek raka. Tabela 3 prikazuje vrsto in delež odkrite patologije pri osebah z opravljeno prvo kolonoskopijo v letu 2022. Navedeni podatki so odraz preliminarnih analiz na dan 12. 1. 2023.

Tabela 3. Vrsta in delež odkrite patologije pri osebah z opravljeno prvo kolonoskopijo v letu 2022.

Odkrita patologija	število	delež
Karcinom	173	1,91%
Suspektno za karcinom	18	0,20%
Limfom	3	0,03%
Nevroendokrini tumor	7	0,08%
Napredovali adenom	1.757	19,43%
Ne-napredovali adenom	3.400	37,59%
Sesilna serirana lezija	431	4,77%
Hiperplastični polip	405	4,48%
Druge ne-neoplastične najdbe	388	4,29%
Najdbe brez vzorcev za histologijo	1.615	17,86%
Brez najdb	848	9,38%
Skupaj	9.045	100,00%

ZDRAVSTVENA REGIJA KOPER:

Od 1. 1. do 31. 12. 2022 je bilo v program povabljenih 24.316 oseb, od tega 12.086 moških in 12.230 žensk. 24.196 oseb, od tega 12.004 moškim in 12.192 ženskam, je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 14.393 (59,49 %) oseb, od tega 6.507 (54,21 %) moških in 7.886 (64,68 %) žensk. Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 987 (6,86 %) oseb, od tega 438 moških in 549 žensk. V programu ni želelo sodelovati 15 oseb (0,06 %), od tega 3 moški in 12 žensk. Od 12.677 vrnjenih kompletov vzorcev blata primeranih za analizo je bilo 12.052 (95,07 %) testov negativnih in 625 (4,93 %) testov pozitivnih. Presejane je bilo 54,97 % povabljene populacije. Odzivnost vabljenih po občinah prikazuje tabela 4.

Tabela 4. Odzivnost vabljenih v zdravstveni regiji Koper po občinah v letu 2022.

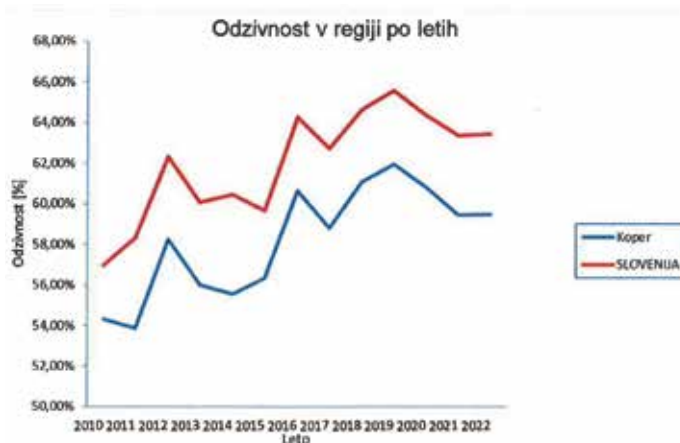
Občina	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
Pivka	68,13%	63,31%	73,14%
Izola	64,50%	58,74%	70,26%
Komen	63,59%	59,64%	67,86%
Postojna	61,41%	56,22%	66,42%
Ilirska Bistrica	61,19%	55,70%	66,88%
Ankaran	58,72%	55,64%	61,49%
Koper	57,58%	51,86%	63,10%
Piran	57,44%	52,92%	61,71%
Sežana	56,91%	52,21%	61,45%
Divača	56,33%	50,27%	62,97%
Hrpelje-Kozina	55,85%	49,62%	62,75%
KOPER	59,49%	54,21%	64,68%

V letu 2022 so 604 osebe s pozitivnim testom na prikrito krvavitev v blatu prvič opravile kolonoskopijo. Odkritih je bilo 8 primerov raka debelega črevesa in danke, 150 oseb je imelo napredovali adenom, kar predstavlja večje tveganje za nastanek raka.

Odzivnost po občinah v obdobju od leta 2018 do 2022 prikazuje tabela 5. Gibanje odzivnosti v zdravstveni regiji Koper v primerjavi z gibanjem odzivnosti v Sloveniji prikazuje graf 1.

Tabela 5. Odzivnost po občinah v obdobju od leta 2018 do 2022 v zdravstveni regiji Koper.

Občina	2018	2019	2020	2021	2022
Ankaran	57,89%	59,78%	59,53%	57,67%	58,72%
Divača	59,97%	62,23%	61,55%	58,96%	56,33%
Hrpelje-Kozina	62,26%	57,77%	62,59%	56,96%	55,85%
Ilirska Bistrica	64,13%	60,86%	62,52%	59,37%	61,19%
Izola	62,83%	64,19%	62,62%	60,15%	64,50%
Komen	64,74%	66,31%	64,20%	66,56%	63,59%
Koper	59,06%	61,40%	58,83%	58,10%	57,58%
Piran	60,12%	59,24%	58,88%	57,24%	57,44%
Pivka	65,26%	62,49%	67,21%	62,48%	68,13%
Postojna	62,82%	66,82%	62,63%	64,38%	61,41%
Sežana	60,55%	60,99%	60,75%	59,30%	56,91%
Koper	61,09%	61,96%	60,84%	59,45%	59,49%

Graf 1. Gibanje odzivnosti v zdravstveni regiji Koper v primerjavi z gibanjem odzivnosti v Sloveniji.

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zgodnje odkrivanje raka.

Po podatkih zdravstveno vzgojnih centrov iz zdravstvene regije Koper v regiji deluje šest Svitovih kontaktnih točk, katerih naslovi in kontaktne osebe so navedeni v tabeli 6.

Tabela 6. Seznam Svitovih kontaktnih točk v zdravstveni regiji Koper.

ZDRAVSTVENI DOM	NASLOV	KONTAKTNA OSEBA
dr. Franca Ambrožiča Postojna	Prečna ul. 2, 6230 Postojna	Marija Bergoč
Ilirska Bistrica	Gregorčičeva cesta 8, 6250 Ilirska Bistrica	Dijana Godec
Izola	Oktobrske revolucije 11, 6310 Izola	Taja Benčič Ribarič
Koper-Zeleni park	Pristaniška ulica 6a, 6000 Koper	Marina Glavina, Elvira Blaškovič
Piran	Cesta solinarjev 1, Lucija, 6320 Portorož	Tadeja Bizjak
Sežana ZP Hrpelje - Kozina	Reška cesta 18, 6240 Kozina	Kirn Trobec

OBVESTILA, VABILA, OGLASI GLASNIK

Ste NOSEČI?

Bi radi poskrbeli za svoje zdravje in zdravje svojega otroka?

Zdravstveno vzgojni center ZD Sežana organizira vadbo za nosečnice!

Pridružite se nam ob **PONEDELJKIH ob 16.00** v ZP Hrpelje, Reška cesta 18, Hrpelje ter vsak **PONEDELJEK ob 17.30** v plesni dvorani v Sežani, Kosovelova ulica 5

VADBA JE BREZPLAČNA!

Vadbo vodi diplomirana fizioterapevtka Dragana Milin.

Za vse informacije smo dosegljivi na

☎ 051 666 390 ali
✉ dragana.milin@zd-sezana.si

AMBULANTA ZA NEOPREDELJENE

Zdravstveni dom Sežana je odprl ambulantno za neopredeljene paciente.

Ambulanta za neopredeljene je z delom pričela v torek, 14. 2. 2023, po sledečem urniku:

- **TOREK IN SREDA** od 9.00 do 11.00 (prostor diabetološke ambulate, 1. nadstropje)
- **ČETRTEK** od 15.00 do 17.00 (prostor ambulate dr. Simunich Knežević, 1. nadstropje)

Naročanje poteka med delovnim časom ambulate na tel. št.

051 666 602.

V ambulanti za neopredeljene so dobrodošle tudi tiste osebe, ki so vpisane v čakalno knjigo za opredelitev v kateri od splošnih ambulant.

Zdravstveni dom Sežana

MISLIMO IN DELAMO ZELENO – KRAS IN BRKINI

Ker se zavedamo odgovornosti, da zanamcem zapustimo ohranjeno okolje in blaginjo, smo v destinaciji »Kras in Brkini« pristopili k spodbujanju zelene miselnosti in traj-

Vabljeni k branju naših trajnostnih prizadevanj, ki smo jih strnili v **Trajnostnem poročilu za leto 2022: QR koda (v prilogi).**

nostnega turizma. Želimo, da obiskovalci, ki prihajajo na našo destinacijo, v naša mesta in kraško-brkinske vasice na podežlju, začutijo naša trajnostna/zelena prizadevanja in se vanje – tudi preko naših spodbud – vključijo.

Katja Kralj,
strokovna vodja destinacije Kras in Brkini
ter zeleni koordinator
ORA Krasa in Brkinov d.o.o.

medobčinsko društvo prijateljev mladine
sežana
Bazoviška cesta 11, 6210 Sežana
tel: 05/73 41 486
e-mail: drustvo.prijatelj@siol.net
www.mdpm.si

Zveza Prijateljev **70** let
Mladine Slovenije

POČITNICE V DOBRI DRUŽBI

LETOVANJA ZA OTROKE

PACUG: 22.- 29. 7. 2023

za osnovnošolce in mladostnike

<http://www.zpmvic.si/otrosko-letovisce-pacug/>

FIESA: 23.-30. 7. 2023

za osnovnošolce do 6. razreda

<https://www.csod.si/dom/brezenka>

DO ZDRAVSTVENEGA REGRESA ZA LETOVANJE NA MORJU SO UPRAVIČENI OTROCI IN MLADO-STNIKI DO 19. LETA STAROSTI NA OSNOVI PRI-LOŽENEGA POTRDILA ZDRAVNIKA, ki imajo v me-dicinski dokumentaciji zapise, da so bili dvakrat ali večkrat bolni ali hospitalizirani v času od 12. 3. 2022 do 3. 3. 2023 in imajo stalno bivališče na področju iz-postave ZZZS, Območne enote Koper - Sežana.

Kritje prispevka v več kot 3 obrokih ali uveljavljanje cenejšega letovanja za otroke družin v socialni stiski je možno na osnovi pisnih prošenj.

POČITNIŠKO VARSTVO HRPELJE:

Varstvo bo organizirano od 6.45 do 15.30 v prostorih Vaškega doma Hrpelje.

1. TEDEN: 3.-7. 7. 2023
2. TEDEN: 10.-14. 7. 2023

POČITNIŠKO VARSTVO DIVAČA:

Varstvo bo organizirano od 6.45 do 15.30 v prostorih Glasbenega doma Divača (stara šola).

1. TEDEN: 31. 7.-4. 8. 2023
2. TEDEN: 7.-11. 8. 2023

POČITNIŠKO VARSTVO KOMEN:

Varstvo bo organizirano od 6.45 do 15.30 v prostorih Krajevne dvorane Komen.

1. TEDEN: 16.-18. 8. 2023
2. TEDEN: 21.- 25. 8. 2023

POČITNIŠKO VARSTVO

POČITNIŠKO VARSTVO SEŽANA:

Varstvo bo organizirano od 6.45 do 15.30 na sedežu Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana, Bazoviška cesta 11 in na Ljudski univerzi Sežana.

1. TEDEN: 26. 6.-30. 7. 2023
2. TEDEN: 3.-7. 7. 2023
3. TEDEN: 10.-14. 7. 2023
4. TEDEN: 17.-21. 7. 2023

Starši lahko otroke vpišete tudi v druge občine našega de-lovanja in v vse termine.

Prijavnice in informacije za vse programe dobite na spletni strani, na elektronski naslov, po pošti ali na sedežu društva:

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana,
Bazoviška cesta 11, 6210 Sežana
tel.: 05 7341486; www.mdpm.si
e-pošta: drustvo.prijatelj@siol.net

Ana Pangos,
za Medobčinsko društvo
prijateljev mladine Sežana

POMEŽIK SONCU
Omogočimo počitnice vsem otrokom!
Pošlji SMS s ključno besedo **POMEŽIK5** na 1919 in daruj 5€.
Več informacij na www.zpms.si

Zveza Prijateljev Mladine Slovenije

TERAPEVTSKE VAJE

ZA IZBOLJŠANJE TELESNE DRŽE
IN ZDRAVJA OTROK

Ima vaš otrok težave s telesno držo (skolioza, kifoza, ploska stopala ...) ali prekomerno telesno težo?

Zelo pomembno vlogo pri izboljšanju stanja ima preventiva oz. popoln kinezioterapevtski program, zato v sklopu **ZDRAVSTVENO VZGOJNEGA CENTRA SEŽANA** organiziramo **TERAPEVTSKE VAJE** za izboljšanje telesne drže in zdravja otrok.

Za prisotnost na terapevtskih vajah je potrebna
predhodna prijava na tel. št. **05 731 14 25**

05 689 05 00

051 666 390

ali na e-pošto mirjana.vukadinov@zd-sezana.si

Telovadba je **BREZPLAČNA**
in bo potekala v plesni dvorani
srednješolske telovadnice,
Stjenkova 14,
vsak ponedeljek
ob 16.30.

Na vaje naj prihajajo le ZDRAVI otroci,
imajo naj primerno obleko in udobno
obutev za notranje prostore.

PREDSTAVITEV DESTINACIJE KRAS IN BRKINI V TUJINI

V Območni razvojni agenciji Krasa in Brkinov sledimo strategiji in se aktivno predstavljamo na bližnjih tujih trgih. Sejemski nastopi so odlična priložnost za promocijo naših krajev, za neposredno nagovarjanje potencialnih obiskovalcev ter spoznavanje poslovnih partnerjev, ki Slovenijo vidijo kot vrhunsko agencijsko ponudbo za svoje stranke.

Sejem Special Journeys Amsterdam

Prvi letošnji sejem, ki smo si ga postavili na seznam, je bil sejem Special Journeys Amsterdam. Njegov glavni namen je bila predstavitev »posebnih« potovanj in destinacij, pri čemer je bil poudarek na izbrani kakovosti in ne na množičnem turizmu. Izkoristili smo tudi sejemski nastop na odru, kjer je strokovna vodja destinacije, Katja Kralj, doživeto in z video-materialom predstavila prednosti in posebnosti Krasa in Brkinov.

Sejem CMT za turizem in prosti čas v Stuttgartu

Po dveh letih premora je v Stuttgartu spet zaživel največji svetovni sejem CMT za turizem in prosti čas. Destinacija Kras in Brkini je svojo ponudbo predstavljala na vzporedni razstavi Fahrrad & Wander Reisen 2023, kjer smo s ponudbo aktivnega preživljanja prostega časa, kulinarike in nastanitev nagovarjali obiskovalce na stojnici Outdoor Slovenia.

Nemški gost ostaja za Slovenijo izjemno pomemben; skupaj s slovenskim turističnim gospodarstvom se mu želimo približati s ponudbo z višjo dodano vrednostjo za vse dni v letu. Sejem je v prvih treh dneh doživel rekorden obisk.

Sejem Travel Budapest – UTAZAS

Sejem je eden največjih turističnih dogodkov na Madžarskem. Osrednja tema letošnjega sejma je bila trajnost v turizmu. Izpostavljeni so bili zlasti zmanjševanje ekološkega odtisa, trajnost in družbena odgovornost – smernice, ki jim sledi destinacija Kras in Brkini. Na sejmskem prostoru nas je obiskal tudi veleposlanik dr. Marjan Cencen.

F.re.e Munchen – sejem za prosti čas in potovanja

Februarja se je destinacija predstavljala na enem najbolj priljubljenih potrošniških sejmov v južni Nemčiji. Na seju, ki so v ospredje postavlja potovanje in rekreacijo, smo se predstavljali na stojnici Slovenia Outdoor, ki je skupaj z ostalimi ponudniki in destinacijami na stojnici Slovenske turistične organizacije zaokrožila raznoliko ponudbo Slovenije.

ORA Krasa in Brkinov d.o.o.

Projekt TLK podpirajo občine Sežana, Divača, Komen, Hrpelje - Kozina, JSKD in lokalni ter nacionalni sponzorji.

POTUJOČE GLEDALIŠKE AVANTURE NA KRASU IN V BRKINIH

Sobota, 20. maj 2023 – I. POTUJOČA GLEDALIŠKA AVANTURA

Ob 17.00 – Odhod TLK gledališkega avtobusa izpred stare avtobusne postaje v Sežani

Ob 17:30 – Kulturni dom Tomaj – gledališka predstava dijakov Srednješolskega centra Sežana – **UMOR NA TNEIRO EXPRESSU**

Po predstavi **degustacija kraških dobrot pri Marjanu Tavčarju v Dutovljah**, kjer vas čaka tudi majhno presenečenje med 19. in 20. uro, nato odhod avtobusa v Dol pri Vogljah.

Ob 20:30 – Vaški dom Dol pri Vogljah – **komedija gledališke skupine Razvojnega združenja Repentabor – DOBRA LETINA**. Po predstavi odhod avtobusa nazaj v Sežano.

Sobota, 27. maj 2023 – II. POTUJOČA GLEDALIŠKA AVANTURA

Ob 17.00 – Odhod TLK gledališkega avtobusa izpred stare avtobusne postaje v Sežani

Ob 17:30 – Dvorana »Rudnik Vreme« - **komedija TKŠD Urbanščica – BRŽOLA IN POMFRI**

Po predstavi **degustacija izbranih dobrot v Vinski kleti pri STARČIH – Tavčar v Križu**, kjer vas čaka majhno presenečenje med 19. in 20. uro, nato odhod avtobusa v Kobjeglavo.

Ob 20:30 – Vaški dom Kobjeglava – **komedija RKD »Brce« iz Gabrovice pri Komnu – NORČIJE V SPALNICAH**. Po predstavi odhod avtobusa nazaj v Sežano.

Sobota, 3. junij 2023 – III. POTUJOČA GLEDALIŠKA AVANTURA

Ob 17.00 – Odhod TLK gledališkega avtobusa izpred stare avtobusne postaje v Sežani

Ob 17:30 – Zadržni dom Štorje – **komedija Igralske skupine Rodik - FRIŠN ZRAK**

Po predstavi odhod na **degustacijo izbranih koktejl pri Gin Brinu v Rodiku**, kjer vas med 19. in 20. uro čaka tudi simpatično presenečenje, nato odhod avtobusa v Hrpelje.

20:30 – Kulturni dom Hrpelje – **gledališka predstava Dramske skupine Štirca – AVDICIJA**.

Po predstavi odhod avtobusa nazaj v Sežano.

Vstopnice za Potujoče gledališke avanture lahko naročite na **tel. številki 031 572 592**. Cena za eno Potujočo gledališko avanturo je **20 €**, za dve Potujoči gledališki avanturi **35 €** in za vse tri Potujoče gledališke avanture samo **45 €**.

Cena vstopnice za posamezno Potujočo gledališko avanturo zajema avtobusni prevoz, vstopnici za obe gledališki predstavi, degustacijo in presenečenje na degustaciji.

Po tem datumu bo možno kupiti samo vstopnice za posamezne predstave in posamezne degustacije v lastni režiji na dan organizirane Potujoče gledališke avanture.

NE ČAKAJTE NA MAJ, VSTOPNICE ZA POTUJOČE GLEDALIŠKE AVANTURE KUPITE TAKOJ, DA NE OSTANETE BREZ SEDEŽA V TLK AVTOBUSU. Z VESELJEM VAS PRIČAKUJEMO JSKD OI SEŽANA IN KRAŠKO BRKINSKE GLEDALIŠKE SKUPINE V TEDNU LJUBITELJSKE KULTURE 2023!

Območna izpostava
Sežana

POROČILO O ZDRAVSTVENI USTREZNOSTI PITNE VODE ZA LETO 2022

(OBČINA DIVAČA – UPRAVLJAVEC KRAŠKI VODOVOD SEŽANA d.o.o.)

Javno podjetje Kraški vodovod Sežana d.o.o. izvaja gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo na območju občin Sežana, Divača, Hrpele - Kozina, Komen in delu občine Miren - Kostanjevica. S pitno vodo iz Brestoviškega vodovoda, Nanoškega vodovoda in petih lokalnih vodovodov

(Barka, Branica, Štjak, Hotična in Mahniči) se oskrbuje približno 21.000 uporabnikov. Na območju občine Divača se izvaja javna oskrba s pitno vodo iz Brestoviškega vodovoda, Nanoškega vodovoda ter iz Lokalnega vodovoda Barka.

Za zagotavljanje ustreznosti pitne vode se na vodovodnih sistemih pitna voda pripravlja s filtracijo preko peščenih filtrov in dezinfekcije vode s kloriranjem. Laboratorijsko preiskovanje vzorcev pitne vode je v letu 2022 izvajal Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano Koper.

Tabela 1: Rezultati mikrobioloških in fizikalno kemijskih analiz po oskrbovalnih območjih.

Vodooskrbni sistem	NOTRANJI NADZOR				DRŽAVNI MONITORING			
	MIKROBIOLOŠKE ANALIZE		FIZIKALNO KEMIJSKE ANALIZE		MIKROBIOLOŠKE ANALIZE		FIZIKALNO KEMIJSKE ANALIZE	
	ustrezen	neustrezen	ustrezen	neustrezen	ustrezen	neustrezen	ustrezen	neustrezen
Brestoviški vodovod	86	2	42	0	20	2	22	0
Nanoški vodovod	12	0	8	0	4	0	4	0
Vodovod Barka	5	0	2	0	2	0	2	0

Na območju vodovoda Brestovica, so bili od skupno 110 odvzetih mikrobioloških vzorcev trije vzorci neskladni zaradi povišanega skupnega števila mikroorganizmov pri 37 °C, eden pa zaradi prisotnosti koliformnih bakterij. V primerih neustreznih vzorcev je šlo za neustreznost zaradi prisotnosti indikatorskih mikrobioloških parametrov. Indikatorski parametri neposredno ne ogrožajo zdravja ljudi, zato se izvedejo le korektivni ukrepi in vzamejo kontrolni vzorci. Po izvedenih korektivnih ukrepih so bili vsi kontrolni vzorci ustrezni, kar pomeni, da je šlo le za slučajne, »trenutne neskladnosti«, ki so lahko tudi posledica neurejene interne vodovodne instalacije, napak pri vzorčenju ipd.

Vsi vzorci, odvzeti za fizikalno kemijska preizkušanja, pa so bili ustrezni. Na območju Nanoškega vodovoda in vodovoda Barka so bili vsi vzorci skladni.

Na vodovodnih sistemih smo spremljali higiensko stanje objektov in cevovodov, izvajali planirano in interventno čiščenje ter dezinfekcijo vodovodnih objektov. Ukrepe smo izvajali skladno s HACCP načrtom, upoštevajoč navodila in priporočila Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) ter Nacionalnega laboratorija za okolje in hrano Koper (NLZOH).

Na podlagi rezultatov laboratorijskih preizkušanj pitne vode in drugih ugotovitev notranjega nadzora, ugotavljamo, da je bila v letu 2022 oskrba s pi-

tno vodo Kraškega vodovoda na vseh vodovodnih sistemih ustrezna in varna za uporabo.

Na kakovost pitne vode vplivate tudi sami. Redno nadzorujte interne vodovodne inštalacije, spremljajte obvestila izvajalca javne službe glede ukrepov za zagotavljanje kakovosti pitne vode in morebitnih motenj pri oskrbi ter upoštevajte izdana navodila in priporočila. Če želite prejemati SMS OBVESTILA v primeru omejitev in prepovedi uporabe pitne vode na javnem vodovodu (ukrepi prekuhavanja, prepoved uporabe vode), se lahko prijavite na SMS obveščanje na spletni strani Kraškega vodovoda.

Kraški vodovod Sežana d.o.o.

PRVO REGIJSKO SREČANJE ŽUPANJ IN ŽUPANOV

V četrtek, 26. januarja 2023, je v dvorani Muzeja slovenskih filmskih igralcev v Divači potekalo prvo regijsko srečanje. Slednje je bilo prvo izmed petih tovrstnih srečanj, namenjenih novoizvoljenim in aktualnim županjam in županom znotraj Goriške, Obalno-kraške in Primorsko-notranjske regije.

Na začetku srečanja je zbrane pozdravila gostiteljica Alenka Štruel Dovgan, županja Občine Divača. V nadaljevanju je dr. Vladimir Prebilič, predsedujoči

Skupnosti občin Slovenije (SOS), komentiral uspešno strokovno delo sekretariata ter v razpravi izpostavil tematike, kot so nujna medicinska pomoč, plače funkcionarjev in možnosti financiranja občin. Poleg navedenih so zbrani naslovili še preostale teme (zalaganje občin in vse večji pritisk na denarni tok, manj ustrezni ukrepi centralizacije osnovnih storitev za občanke in občane, integracija priseljenk in priseljencev pri dejavnostih znotraj občin, zamud-

ni postopki na GURS in v zvezi s tem manj uspešno delovanje občin na področju urejanja in upravljanja prostora). Zbrane ideje in predloge bo SOS med srečanji povezal in nadgradil ter z njimi opozarjal pristojne pri delovanju. Osrednjemu delu je sledila pogostitev, ki jo je spremljalo mreženje in povezovanje občin znotraj regije.

Alenka Štruel Dovgan,
županja Občine Divača

SPOMLADANSKI KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA DIVAČA

dirigent:

Pihalni
orkester

Mitja Tavčar

gost: **Pihalni
orkester
Izola**

dirigent: **Mirko Orlac**

Kosovelov dom Sežana, v soboto, 13. maja 2023 ob 20h

GLASNIK **PREDSTAVLJAJO SE**

REFLEKSOTERAPEVKA KATARINA MARINŠEK IZ DOLENJE VASI vam sporoča:

Refleksna masaža stopal terapevtsko pomaga pri naslednjih težavah:

- glavoboli in migrene,
- težave z žlezami z notranjim izločanjem,
- limfni zastoji,
- limfni zastoji v delovanju ščitnice,
- težave s hrbtenico (napetost mišic, išias, bolečine v križu, vratu ...),
- nizek ali povišan krvni tlak,
- sladkorna bolezen,
- alzheimerjeva bolezen,
- multipla skleroza in drugo.

POKLIČITE IN REZERVIRAJTE SI SVOJ TERMIN

031 419 921

ZAHVALA

PAVEL ŠKAMPERLE (*27. 8. 1939 † 22. 1. 2023)

»Spomin je kot pesem, ki v srcih odzvanja,
spomin je kot cvet, ki nenehno poganja,
spomin je svetloba, ki dušo obliva,
spomin je ljubezen, ki v srcih prebiva!«

Dne 22. 1. 2023 je po dolgi in težki bolezni umrl Pavel Škamperle, upokojenec, prostovoljec, član Društva diabetikov Sežana, član Medobčinskega društva invalidov Sežana in član Pihalnega orkestra Divača. Bolezen je bila močnejša od njegove jeklene volje do življenja, ki jo je izkazoval v krogu svoje družine, kot tudi na vseh področjih svojega delovanja.

Hvala ti za tvoje veselje, za tvoj smeh, vzpodbude, za tvoj večni optimizem in za vse, kar si naredil za vse nas!

Bil si človek, ki je znal sanjati in slediti svojim sanjam, bil si vedno poln idej in iz vsake situacije si našel pot.

Hvala za tvoj zgled velikodušnosti! **Hvala za tvoje veliko srce!**

Ob izgubi dragega moža, očeta, tasta in nonota Pavleta Škamperleta se srčno zahvaljujemo vsem, ki ste bili z nami v teh najtežjih trenutkih življenja. Naše hvaležne misli naj dosežejo vse, ki ste ga še zadnjič obiskali v divaški poslovnici in ga pospremili na poslednji poti do pokopališča. Posebno zahvalo izrekamo gasilcem iz Prostovoljnega gasilskega društva Divača in reševalcem iz Zdravstvenega doma Sežana za posredovanje in pomoč v zadnjih trenutkih, predstavnikom Društva diabetikov Sežana in Medobčinskega društva invalidov Sežana, predstavnikom

Pihalnega orkestra Koper in Pihalnega orkestra Divača, nekdanjim sodelavcem ter vsem, ki ste ga v velikem številu častno pospremili k zadnjemu počitku.

Posebej se zahvaljujemo Pihalnemu orkestru Divača za izvedbo ganljivih skladb in pesmi na pogrebu.

Zahvala tudi Hotelu Malovec, ki je poskrbel za postrežbo po pogrebu.

Hvala za izrečene besede in misli vseh, ki ste nam stisnili roke in bili z nami. Ostale nam bodo vedno v srcih. Verjamemo, da bodo spomini nanj, na njegovo življenje in delo ostali živi in večni.

Vsem iskrena hvala.

**Žalujoča žena Darinka,
sin Aleš z družino**

in vsi, ki ga bomo neizmerno pogrešali

Nadaljevanje z druge strani

Kras in Brkini

Ni prevoza? Ni panike!

1. Naloži si aplikacijo ToyotaGO.
2. Dodaj svoje podatke.
3. Rezerviraj prevoz po simbolni ceni!

Za prevoze na treninge, občolske dejavnosti, opravke ali družabne dogodke v občinah Krasi in Brkinov je prevoz na zahtevo prava izbira!

Več informacij na lokalnopovezani.si.

Lokalno povezani

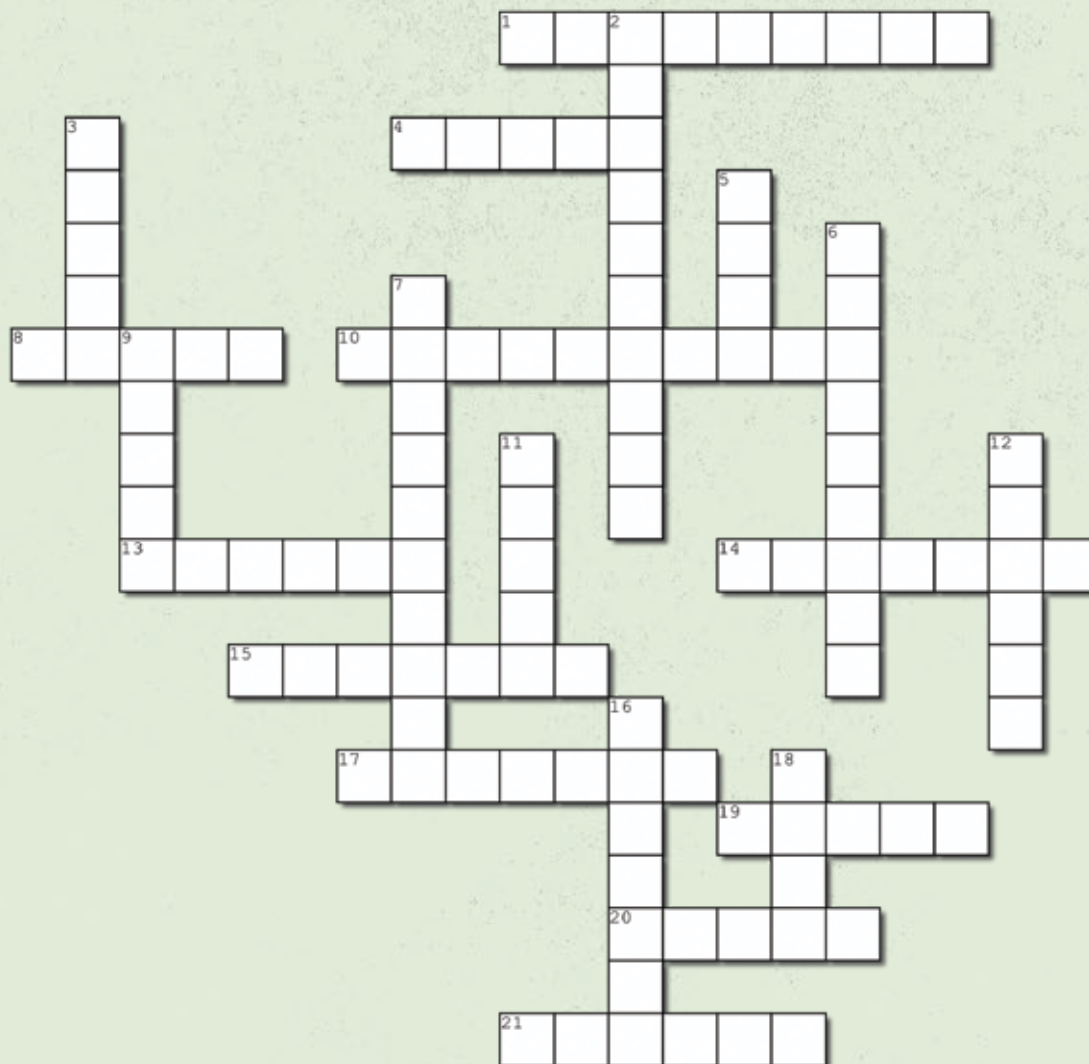

KRIŽANKA 2 ► Sken ali fotografijo rešene križanke pošljite do **25. maja 2023** na e-naslov: glasnik@divaca.net s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki. Lahko pa pošljete tudi izrezano križanko na naslov: OBČINA DIVAČA (UO GLASNIK – nagradna križanka), Kolodvorska ulica 3a, 6215 DIVAČA. Nagradenec bo objavljen v naslednji številki Glasnika. Nagrada bosta **vstopnici za ogled Divaške jame**. Žreb nagrajencev naslednje nagradne križanke bo opravila komisija, ki jo bodo sestavljali predstavniki UO Glasnika in avtor križanke g. Marijan Sotlar. V uredništvo nismo prejeli pravilno rešene križanke iz prejšnje številke Glasnika.

9. NAGRADNA KRIŽANKA

Vodoravno:

1. žganje iz brinjevih jagod
4. prireditev s prikazovanjem starih običajev svatbe
8. žival, ki predstavlja letošnje znamenje kitajskega zodiaka
10. del ljudske noše, ki pokriva krilo
13. skrajšano ime za Jadransko morje
14. ozka, preprosta pot za vprežna vozila
15. strokovni uslužbenec v arhivu
17. dnevno ali tedensko glasilo za obveščanje javnosti
19. skupek cvetja, ki se pri kraški noši pritrdi na prsi
20. kdor se seli iz kraja v kraj
21. večja količina skritih dragocenosti, za katere se ne ve, čigave so

Pred vami je **10. nagradna križanka**, v kateri se lahko preizkusite v poznavanju in iskanju gesel na temo kulturne in naravne dediščine lokalnega oz. slovenskega prostora. Želimo vam prijetno in poučno razvedritev, če se vam pri kakšni besedi zatakne, pa odgovor najdete na spletni ali Facebook strani Zavoda Dobra pot ali v aplikaciji Zapisi spomina (www.dobra-pot.si, <https://www.facebook.com/DobraPot>, <https://zapisi-spomina.dobra-pot.si/>).

Nagrade so prispevali: **Katja Prunk – unikatna keramika, Park Škocjanske jame Slovenija, Čebelarstvo Ukovič – Materija, Čebelarstvo Sedmak – Klanec pri Kozini, Jamarsko društvo Gregor Žiberna Divača.**

Srečni nagrajenci 9. križanke so: *Zmaga Antončič iz Sežane, Samo Gombač iz Logatca in Ljubica Ludvik iz Rjavč.*

Navpično:

2. drugo ime za istrsko pramenko, slovensko avtohtono pasmo ovc
3. primorsko drevo, simbol miru, blagostanja, trdoživosti, svobode
5. ime slovenskega pisatelja Župančiča
6. obrtnik, ki s preprostimi orodjem kaj izdeluje
7. rastlina z rumenimi cvetovi, znanilka pomladi
9. z zelenjem okrašen fant v spomladanskem običaju v Beli krajini
11. virusna bolezen, ki uničuje plodove sadnih dreves koščičarjev
12. drobno kamenje, s katerim zapolnimo luknje v suhem zidu
16. koš za listje
18. oblačila, značilna za prebivalce določenega območja

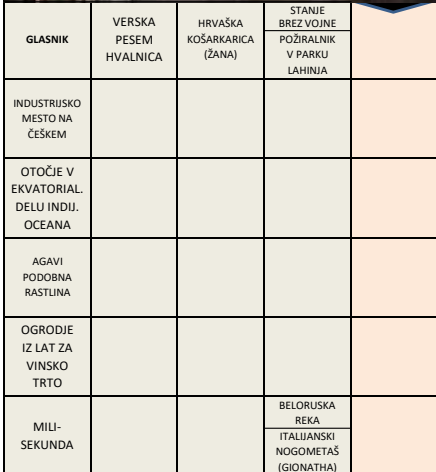
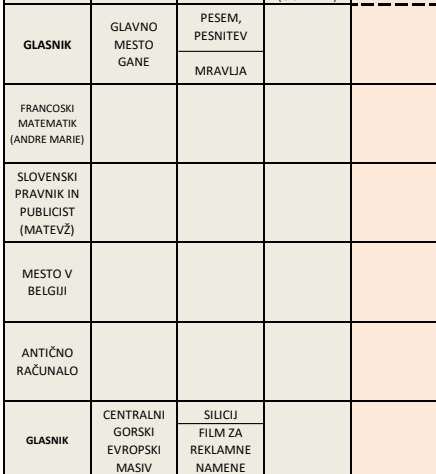
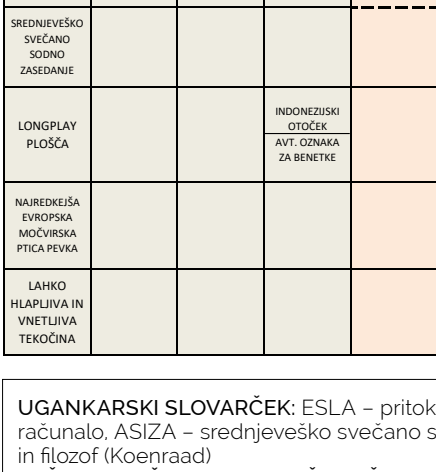
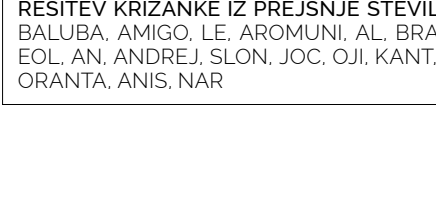
Rešitev prejšnje križanke (1-22): krivopecelj, ilustracija, Cankar, kotlarstvo, bas, premca, Štefanovo, ograda, poprtnik, pinja, Mrše, gibanica, apiterapija, peča, parkelj, dežnikar, kajzar, faral, vrzelnik, ločje, gmajna, mošt.

Ponovno vabljeni, da rešeno križanko pošljete do **31. marca 2023** na sitka.tepeh@dobra-pot.si ali po pošti na Zavod Dobra pot, Barka 31, 6217 Vremski Britof. Imena nagrajencev bodo objavljena v eni izmed naslednjih števil Glasnika.

Še enkrat se zahvaljujemo vsem donatorjem za prijazen odziv in darovane nagrade, s katerimi bomo obdarili navdušene poznavalce kulturne in naravne dediščine naših krajev.

Zavod Dobra pot

	SESTAVIL: MARIJAN SOTLAR				VRSTA ČOKOLADNE TORTE	GLAGOLNIK OD UKLONITI	STANJE BREJE ŽIVALI	LADIJSKA PROSTORNINA MERIENA V REGIST. TONAH	LIJUDSTVO V NIGERIJU	SVEŽENI VREDNOSTNIH PAPIRJEV	NARODNA BANKA	DESNI PRITOK SENE V FRANCJI	HRVAŠKO MOŠKO IME	SLOVENSKI PISATELJ (IVAN)
	NEŽNOST, OBČUTLJIVOST													
	BOLEZENSKI STRAH PRED VIŠINO													
	AMERIŠKA TOVARNA AVTOMOBILOV										SKUPINA CELIC ISTE VRSTE			
	JELKA								INDUSTRIJSKO MESTO V TEKSASU	VZDEVEK JANEŽA BOLČINE				
	SINČEK, SINKO									ČVEKANJE				
												HINDUIJSKI PRABOG		
												REŠNICA, OKOLIŠČINA		
	GLASNIK	VERSKA PESEM HVALNICA	HRVAŠKA KOŠARKARICA (ŽANA)	STANJE BREZ VOJNE POŽIRALNIK V PARKU LAHINJA			DRŽAVA V SRED. AMERIKI VOJAŠKA STOPNJA							
	INDUSTRIJSKO MESTO NA ČEŠKEM					ČADEŽ TOMISLAV		OKROGLE LISE NA OBRZU JAPONSKA DENAR. ENOTA					SIVODLAKAVA ČEBELA, KI GNEZDI POD KAMNI	NAPAD, NAVAL, ATAKA
	OTOČJE V EKVATORIAL. DELU INDJ. OCEANA						JADRANSKI OTOK							
	AGAVI PODOBNA RASTLINA					PODIJETJE IZ RIBNICE				PRITOK DUERA V ŠPANJI				
	OGRODJE IZ LAT ZA VINSKO TRTO					STRUPEN BOJNI PLIN				VOJAŠKA ENOTA				
	MILU- SEKUNDA						DOMIŠLJAV PUHLOGLAVEC, GIZDALIN				FINSKI HOKEJSKI KLUB			
											RAJ, PARADIŽ			
	GLASNIK								KRATEK, REZEK PASIJ GLAS					
									NIGERIJSKA TEKAČICA (FRANCA)					
									GERMANIJ JOK, TARNANJE, VPITJE			SPLAVARSKI DROG		
												SMRTONOSNA AFRIŠKA MRZLICA		
													KDOR GOJI ČEBELE	
	GLASNIK					SLOVENSKA REVIJA GOSPODINJSKI APARATI	IZDELOVALEC ZIDAKOV	CEVNA NAPELJAVA ŽIVLO, PRIPRAVLJENO ZA UŽIVANJE			NASELJE V OBC. TREBNJE			
											MODEL LEXUSA			
						ZDRAVILNE JAGODE								
						JAVEN POZIV AGENCIJA ZA MEDNARODNI RAZVOJ			BELGIJSKI PISATELJ IN FILOZOF (KOENRAAD)	NASPROTJE OD DOBER PARAGVAJSKI ČAJ				
						MUSLIMANSKO MOŠKO IME JUŽNOAMER. KUKAVICA					NORVEŠKO SM. SREDIŠČE			
	LONGPLAY PLOŠČA							KIRGIŠKA PASMA OVC TONE SVETINA				ITALIJANSKI SPOLNIK		
												INDIJ		
	LAHKO HLAPLJIVA IN VNETLJIVA TEKOČINA					DRUGO IME ZA GOBO MAVRAH		DELAVEC, NAJET ZA TEDEN DNI						

UGANKARSKI SLOVARČEK: ESLA – pritok Duera v Španiji, TPS – finski hokejski klub, IDOKO – nigerijska tekačica (Franca), AVEK – antično računalno, ASIZA – srednjeveško svečano sodno zasedanje, BIAK – indonezijski otoček, ALAI – kirgiška pasma ovc, ELST – belgijski pisatelj in filozof (Koenraad)

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE: REKVIZITER, ODREŠITELJ, IMOLA, ROSA, KOBİ, PILAV, TONI, KARJOLA, HA, DLAKA, GIP, BALUBA, AMIGO, LE, AROMUNI, AL, BRAČ, KETO, L NAŠA, KRI, ANORAK, RAHLE, AT, RA, IRA, ASAMA, VSAD, STEAK, LHOTSE, IA, DI, EOL, AN, ANDREJ, SLON, JOC, OJI, KANT, PAJEK, GŽ, ANT, ŠAKALI, OMID, EST, ARA, KLADA, AORTA, BAČ, VAREK, DEKONTAMINACIJA, ORANTA, ANIS, NAR

OBČINA DIVAČA,
ZDRUŽENJE BORCEV ZA VREDNOTE NOB SEŽANA,
OBČINSKI ODBOR ZDRUŽENJA BORCEV
ZA VREDNOTE NOB DIVAČA

ob jubilejnim, osemdesetem Spominskem dnevu občine Divača

VABIMO

na Spominsko svečanost in družabno srečanje
v opomin in v spomin na preboj Brkinske čete
ter na tragične posledice bitke na Kozjanah, ki
se je odvijala 13. 3. 1943.

**Svečanost bo v soboto,
20. maja 2023, ob 11.00.**

VLJUDNO VABLJENI

V okviru spominske svečanosti bo organiziran voden pohod
po partizanski poti na relaciji PADEŽ-KOZJANE.
Zborna mesto bo na mostu pri vasi Buje ob 9.00.
Udeležba na lastno odgovornost.

Dodatne informacije in morebitne spremembe bodo objavljene na
spletni strani Občine Divača in v drugih sredstvih javnega obveščanja.

